

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

URADNI LIST

Ljubljanske in mariborske oblasti.

Vsebina:

74. Zakon o dopolnilnem sporazumu k sporazumu, podpisanemu v Rimu dne 27. januarja 1924., o ureditvi prometa; o sporazumih: za izvrševanje sporazuma o Reki, podpisanega v Rimu dne 27. januarja 1924.; za izvrševanje člena 9. sporazuma o Reki, podpisanega v Rimu dne 27. januarja 1924.; za izvrševanje odredb iz mirovnih pogodb; o srbsko-pravoslavnih cerkvenih občinah na Reki, v Zadru in Peroju; o srbsko-pravoslavni cerkveni občini v Trstu; o dopolnilnem sporazumu k odredbam, ki se nanašajo na obmejni promet in so obsežene v prilogi E k pogodbi o trgovini in plovitvi, sklenjeni med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in kraljevino Italijo v Beogradu dne 14. julija 1924., in o sporazumih: o turistovskem prometu v obmejnih pasovih; o razdelitvi prejšnjih avstrijskih podmorskih telegrafskih kablov med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in kraljevino Italijo, ki so bili podpisani v Nettunu dne 20. julija 1925.

Zakoni in kraljevske uredbe.

74.

Mi

Aleksander I.,

po milosti božji in narodni volji
kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev,

proglašamo in objavljamo vsem in vsakomur, da je sklenila narodna skupščina kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v XCII. redni seji, ki jo je imela dne 13. avgusta 1928. v Beogradu, in da smo Mi potrdili in potrjujemo

Zakon

o dopolnilnem sporazumu

k sporazumu, podpisanemu v Rimu dne 27. januarja 1924., o ureditvi prometa;

o sporazumih:

za izvrševanje sporazuma o Reki, podpisanega v Rimu dne 27. januarja 1924.;

za izvrševanje člena 9. sporazuma o Reki, podpisanega v Rimu dne 27. januarja 1924.;

za izvrševanje odredb iz mirovnih pogodb; o srbsko-pravoslavnih cerkvenih občinah na Reki, v Zadru in Peroju;

o srbsko-pravoslavni cerkveni občini v Trstu;

o dopolnilnem sporazumu

k odredbam, ki se nanašajo na obmejni promet in so obsežene v prilogi E k pogodbi o trgovini in plovitvi, sklenjeni med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in kraljevino Italijo v Beogradu dne 14. julija 1924., in

o sporazumih:

o turistovskem prometu v obmejnih pasovih;

o razdelitvi prejšnjih avstrijskih podmorskih telegrafskih kablov

med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in kraljevino Italijo,

ki so bili podpisani v Nettunu dne 20. julija 1925.*

ki se glasi:

* Ta zakon je razglašen v «Službenih Novinah kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca» z dne 14. novembra 1928., št. 266/LXXXVII—D, v francoskem izvirniku in v srbskem prevodu.

§ 1.

Odobrujejo se in dobivajo zakonsko moč: dopolnilni sporazum k sporazumu, podpisanemu v Rimu dne 27. januarja 1924., o ureditvi prometa; sporazumi: za izvrševanje sporazuma o Reki, podpisanega v Rimu dne 27. januarja 1924.; za izvrševanje člena 9. sporazuma o Reki, podpisanega v Rimu dne 27. januarja 1924.; za izvrševanje odredb iz mirovnih pogodb; o srbsko-pravoslavnih cerkvenih občinah na Reki, v Zadru in Peroju; o srbsko-pravoslavni cerkveni občini v Trstu; in o dopolnilnem sporazumu k odredbam, ki se nanašajo na obmejni promet in so obsežene v prilogi E k pogodbi o trgovini in plovitvi, sklenjeni med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in kraljevino Italijo v Beogradu dne 14. julija 1924.; in o sporazumih o turistovskem prometu v obmejnih pasovih; o razdelitvi prejšnjih avstrijskih podmorskih kablov, katerih besedilo se glasi:

Dopolnilni sporazum

k sporazumu, podpisanemu v Rimu dne 27. januarja 1924., o ureditvi prometa.

Njegovo Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev in Njegovo Veličanstvo kralj Italije,

prešinjena z željo, omogočiti in medsebojno zjamčiti reden in varen promet med obema državama v kar največ mogoči meri kakor tudi razviti in zavarovati čim večji promet potnikov in blaga iz tretjih držav, po odredbah rimskega sporazuma z dne 27. januarja 1924. o Reki in njegove priloge B, vpoštevaje posebne razmere na železniški progi v smeri na Bakar in potrebo, spraviti v zvezo vlakovni promet z Reke in na Reko z vlakovnim prometom s Sušaka in na Sušak;

in prav tako želeča, dati v zgoraj navedeni namen rečenemu sporazumu in njegovi prilogi B točno in pravilno tolmačenje, da zavarujeta njiju točno uporabljanje v korist obeh visokih strank pogodnic, sta imenovala za svoje pooblaščenca:

Njegovo Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev:

gospoda Vojislava Antonijevića, svojega izrednega poslanika in pooblaščenega ministra pri Njegovem Veličanstvu kralju Italije;

gospoda Otokarja Rybáča, izrednega poslanika in pooblaščenega ministra;

Njegovo Veličanstvo kralj Italije: gospoda Benita Mussolinija, narodnega poslanca, predsednika ministrskega sveta in ministra za zunanje posle,

ki so dogovorili, ko so izmenjali svoja pooblastila, spoznana v dobri in pravilni obliki, to-le:

I. Prometna služba.

Člen 1.

Da se popolnoma zavarujeta promet in točna razdelitev dotičnih pristojnosti kakor tudi odgovornosti, ki se nanašajo na prometno službo ter zadevajo železniške organe visokih strank pogodnic in njiju upravi, se mora vršiti sodelovanje srbsko-

hrvatsko-slovenske delegacije na mednarodni železniški postaji na Reki, o katerem govori člen 6. rimskega sporazuma z dne 27. januarja 1924., po naslednjih členih:

Člen 2.

Vso prometno službo na mednarodni železniški postaji na Reki izvršuje uprava italijanskih železnic ter jo vodi po svojih pristojnih organih in po svojih pravilnikih.

Člen 3.

Odgovornosti, ki izvirajo iz tega, so urejene z naslednjimi odredbami.

Člen 4.

Službo vlakovnega prometa na bakrski progi, zvani «zgornja proga», izvršuje uprava srbsko-hrvatsko-slovenskih železnic.

Potovnice za vlake izpolnjuje osebje delegacije srbsko-hrvatsko-slovenskih železnic po svojih pravilnikih o prometni službi.

En telegrafski aparat, vključen v sedanje okrožje, in en elektromehanski «consenso» sta na razpolago srbsko-hrvatsko-slovenski delegaciji za izvrševanje njene službe poleg sedanjega telefonskega aparata.

Člen 5.

Uprava italijanskih železnic

a) sprejema in odpravlja vlake, ko je dobila pismene dispozicije od srbsko-hrvatsko-slovenske delegacije;

b) sopolpisuje potovnice za odhod vlakov v smeri na Bakar do meje;

c) upravlja naprave, ki služijo za zaščito vlakov ob prihodu in odhodu, kamor se štejejo tudi naprave elektromehanskega bloka.

Člen 6.

Obe železniški upravi izdelata sporazumno, po predhodnih odredbah, pravilnik za podrobne predpise.

Člen 7.

Dogovorjeno je, da zadeva srbsko-hrvatsko-slovensko železniško upravo odgovornost za vlakovni promet na delu proge med Reko in Ogrankom in obratno, kolikor se tiče vseh dispozicij, ki jih izda srbsko-hrvatsko-slovensko železniško osebje za ta vlakovni promet, kakor tudi odgovornost za izvrševanje službe, o kateri govori člen 4. tega sporazuma, v smeri na Ogranak-mejo in obratno. Nasprotno pa zadeva odgovornost za odhod in prihod vlakov na železniško postajo na Reki in za izvrševanje službe, o kateri govori člen 5. tega sporazuma, na delu v smeri na Reko-mejo, ali italijansko železniško upravo, ki vrši tudi eksploatacijo, ali pa obe upravi po naslednjih odredbah.

Člen 8.

Mešana komisija izvedencev italijanskih in srbsko-hrvatsko-slovenskih železnic ugotovi po izvršeni preiskavi, kdo je odgovoren za škode, prizadete osebam, stvarim ali materialu ob nezgodah, ki bi se pripetile v izvrševanju prometne službe bodisi na zgornji glavni progi med mejama obeh držav

in Reko, bodisi na obeh tirih spodnje proge od Sušaka do Reke, bodisi na mednarodni železniški postaji na Reki, v tem poslednjem primeru seveda samo takrat in toliko, kadar in kolikor se opravljata trakcija in služba s sodelovanjem osebja srbsko-hrvatskih-slovenskih železnic.

Člen 9.

Če bi se s preiskavo mešane komisije, o kateri govori predhodni člen, ne moglo točno ugotoviti, katera uprava je odgovorna, kakor tudi če se pripeti nezgoda, ki ji je vzrok višja sila ali ki se ne bi mogla smatrati za kaznivo malomarnost uprave železniške postaje, trpita posledice enako obe upravi.

Člen 10.

Šef italijanske uprave mednarodne železniške postaje na Reki je pristojen, ukreniti vse, česar je treba, da se nemudoma sestane mešana komisija, če je povzročila nezgoda smrt ali težke zdravstvene poškodbe oseb ali tako poškodbo stvari in materiala, ki preseza vrednost pet sto frankov v zlatu.

Člen 11.

Škode, manjše od gorenje vsote, trpi, če jih je povzročila nezgoda, ki se je pripetila na zgornji glavni progi od meje obeh držav do prejemnega tira na mednarodni železniški postaji na Reki, srbsko-hrvatsko-slovenska železniška uprava; take škode, ki jih je povzročila nezgoda na tirih spodnje proge od Sušaka do Reke ali na mednarodni železniški postaji na Reki, pa trpi italijanska železniška uprava.

Člen 12.

Mešana komisija se mora sklicati najkasneje v 15 dneh od dne, ko se je nezgoda pripetila.

Člen 13.

To mešano komisijo sestavljajo po en uradnik pri vsaki izvrševalni službi eksploatacije obeh uprav, t. j. prometa, trakcije in vzdrževanja. Predsedujejo izmenoma člani, ki jih odreja dotična uprava. Prisotnih mora biti pet članov. Sklepi komisije so veljavni, če je glasovala zanje večina članov vsake delegacije.

Če se obe delegaciji v komisiji ne zedinita v 25 dneh, se morata potruditi obe železniški upravi, da poravnata spor prijateljski.

Člen 14.

Če spora ni mogoče poravnati prijateljski v nadaljnjih 30 dneh in če zahteva ena visokih strank pogodnic, da se predloži spor v rešitev razsodišču, mora druga stranka pristati na to celo takrat, kadar gre za prejudicialno vprašanje, ali je spor tak, da spada pred razsodišče.

Razsodišče se konstituira za vsak spor po odredbah in s posledicami iz člena 62.

Člen 15.

Obe železniški upravi določita sporazumno odredbo, potrebne za varnost prometne službe z uporabo potrebnih signalov, in za porazdelitev odgovornosti tudi na spodnjih progah in med mednarodno železniško postajo na Reki in železniško postajo na Sušaku in obratno, kadar bo vlakovni promet mogoč.

II. Vozovna služba.

Člen 16.

Izpreminjaje člen 31. priloge B k sporazumu, podpisanemu v Rimu dne 27. januarja 1924., in glede na praktične potrebe, ki so se pojavile v razvoju službe na mednarodni železniški postaji na Reki, se je sklenilo to-le:

a) vozovna služba vobče je urejena po predpisih R. I. V. in R. I. C.;

b) srbsko-hrvatsko-slovenski tovorni vagoni z opremo, ki prihajajo na Reko ter so namenjeni za skladišča, ki jih upravljajo italijanske železnice, so oproščeni plačevanja najemnine za prve štiri zaporedne dni;

c) italijanski tovorni vagoni z opremo F. S., ki prihajajo na Reko ter so namenjeni za skladišča, ki jih upravljajo srbsko-hrvatsko-slovenske železnice, so oproščeni plačevanja najemnine za prve štiri zaporedne dni.

Če se zakesni povrnitev srbsko-hrvatsko-slovenskih vagonov zato, ker nedostaja sredstev srbsko-hrvatsko-slovenskih železnic, se z dotično najemnino ne obremene italijanske železnice.

Člen 17.

Dogovorjeno je, da se ne uporablja štiridnevni rok, naveden v členu 16., če se vrnejo srbsko-hrvatsko-slovenska železniška vozila, ki vozijo skozi Št. Peter na Krasu ter so namenjena na Reko F. S., čez Št. Peter na Krasu.

Člen 18.

Srbsko-hrvatsko-slovenski vagoni, ki se vračajo prazni čez Št. Peter na Krasu na Reko, se smatrajo za vrnjene upravi srbsko-hrvatsko-slovenskih železnic, čim prispejo na Reko, vendar pa samo:

a) če so se uvrstili natovorjeni na progi od Bakra do Reke ali od Sušaka do Reke;

b) če so se uvrstili z druge srbsko-hrvatsko-slovenske obmejne železniške postaje za Italijo ter so se poslali na Reko F. S. prazni, da bi se tam v štirih dneh natovorili in odpravili v smeri na Bakar;

c) če so se uvrstili natovorjeni z druge srbsko-hrvatsko-slovenske obmejne železniške postaje za Italijo ter so bili poslani za Reko-Thaon di Revel prazni, da bi se tam natovorili, ne glede na to, koliko časa se uporabi za njih natovoritev na Reki-Thaonu di Revelu.

Člen 19.

Izvrševaje pravilnik srbsko-hrvatsko-slovenskih železnic, ki se nanaša na zaviranje vlakov na progi od Reke do Srbskih Moravic, mora odrediti italijanska železniška uprava v primerih pod točkama b) in c) predhodnega člena vnaprej, česar je treba, da se sestavi kompozicija, ko prispejo prazni vagoni iz Št. Petra na Krasu na mednarodno železniško postajo na Reki, tako da ima vsak tretji vagon zavoro.

Člen 20.

Vsaka železniška uprava pobira po svojem pravilniku na svoj račun stojnino za vagone, ki ostanejo na njenih tirih, kamor se štejejo tudi tiri njenih skladišč.

Člen 21.

Da more srbsko-hrvatsko-slovenska železniška uprava voditi točno evidenco svojih vagonov, ki so prispeli na Reko ali ki so odšli z Reke čez Št. Peter na Krasu, mora dajati italijanska železniška uprava srbsko-hrvatsko-slovenski delegaciji na Reki možnost, da se prepriča, ali so podatki o prihodu in odhodu srbsko-hrvatsko-slovenskih vagonov točni.

Člen 22.

Upravi se sporazumeta o podrobnih odredbah za vozovno službo na mednarodni železniški postaji na Reki.

III. Tarife.

Člen 23.

Železniški upravi obeh držav določita v treh mesecih od dne, ko se podpiše ta sporazum, direktne tarife za promet med važnimi železniškimi postajami na ozemlju ene visoke stranke pogodnice in železniškimi postajami v jadranskih pristaniščih, ki so na ozemlju druge visoke stranke pogodnice.

Člen 24.

Dokler ne stopijo te tarife v veljavo, vsekakor pa najkasneje v treh mesecih po poteku 15 dni od navedenega roka, se zavezuje uprava italijanskih železnic, dovoljevati na svojih progah od meje čez Postojno na Trst in Reko 30% en popust notranje normalne tarife za vse transporte, namenjene za Trst, Reko ali Sušak, loko ali pristanišče, za blago, izdelano na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in omenjeno v izredni tarifi št. 15 in 16 A avstro-jadranske tarife, ki je v veljavi.

Po drugi strani se zavezuje srbsko-hrvatsko-slovenska železniška uprava, dovoljevati za isti čas na svojih progah za isto blago povprečen 30% en popust svoje normalne lokalne tarife; pri tem hoče vpoštevati tarifne razdalje in uvesti za svoje izvozne železniške postaje tako zvane «relacijske tarife».

Dogovorjeno je, da ima vsaka železniška uprava visokih strank pogodnic pravico, preklicati ta popust, če zviša ena izmed njiju tarife pred navedenim trimesečnim rokom.

Člen 25.

Za vse blagovne transporte, poslane v pošnih vozovnih tovorih z mednarodnimi tovornimi listi

kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev čez Postojno-Št. Peter na Krasu-Reko in namenjene za Sušak, loko ali pristanišče, in obratno, daje italijanska železniška uprava na razpolago svoje notranje normalne tarife z vsemi popusti, ki veljajo za transporte na progi od Postojne do Reke, namenjene za Reko, loko ali pristanišče, kamor se šteje tudi Reka-Thaon di Revel.

Člen 26.

Za transporte čez Postojno, namenjene za Sušak po zgornji progi, se dodaja prevzemnim cenam za progo Postojno-Št. Peter-Reko po odredbah iz člena 24., prvega odstavka, in iz člena 25.:

a) vozninski delež za en kilometer, t. j. desetina prevozne cene za 10 km po normalni lokalni tarifi, veljavni na srbsko-hrvatsko-slovenskih progah;

b) voznina, ki pripada srbsko-hrvatsko-slovenski upravi za progo onkraj meje.

Člen 27.

Transportne cene za progo čez Bakar od srbsko-hrvatsko-slovenskih postaj do mednarodne železniške postaje na Reki, loko ali pristanišče, ali do Reke-Thaona di Revela in obratno, se določijo na podstavi tarifnih razdalj med železniško postajo na Sušaku in ostalimi srbsko-hrvatsko-slovenskimi železniškimi postajami po transportnih cenah lokalne normalne tarife srbsko-hrvatsko-slovenskih železnic z vsemi popusti od te tarife, ki veljajo med temi železniškimi postajami in železniško postajo na Sušaku loko. Tako določenemu deležu prevozne cene se doda delež za en kilometer, t. j. desetina prevozne cene za 10 km, po obstoječi normalni lokalni tarifi, veljavni na srbsko-hrvatsko-slovenskih progah.

Člen 28.

Direktne tarife za transporte, namenjene za Reko ali Reko-Thaon di Revel ali tranzitno, in obratno v provozu skozi kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev se določijo sporazumno med upravami vseh prizadetih držav.

Za oni del proge med železniško postajo na Reki in državno mejo čez Bakar, ki se smatra, da je dolg en tarifni kilometer, daje italijanska železniška uprava srbsko-hrvatsko-slovenskim železnicam pravico, določiti prevožno ceno po srbsko-hrvatsko-slovenski normalni lokalni tarifi, ki velja za prevoz po srbsko-hrvatsko-slovenskih železnicah, zvezanih z navedenim odcepkom, in za razdaljo enega kilometra, t. j. eno desetino cene, določene za 10 km. Ta delež se uporablja na vse direktne blagovne tarife.

Odredba predhodnega odstavka ostane v veljavi najmanj dve leti od dne, ko se ta sporazum ratificira; vendar pa se pušča železniškima upravama visokih strank pogodnic pravica, po poteku teh dveh let od navedenega dne odpovedati to odredbo vsak trenutek v trimesečnem roku.

V tem primeru prestane veljati ta odredba čez tri mesece od dne, ko je bila odpovedana. Če se v navedenem roku ne odpove, ostane v veljavi še leto dni itd. Za novo ureditev tega vprašanja je dogovorjeno, da določi železniška uprava F. S. po svoji strani svoje vozninske deleže za direktne tarife; po drugi strani pa določiti srbsko-hrvatsko-slovenska železniška uprava za transporte, na katere se uporabljajo direktne tarife, svoje dejanske stroške za trakcijo in odpravljanje vlakov na omenjenem odcepku.

Člen 29.

Srbsko-hrvatsko-slovenska železniška uprava trpi stroške za trakcijo in odpravljanje vlakov na zgornji progi, ki veže glavno železniško postajo na Reki s srbsko-hrvatsko-slovenskim železniškim omrežjem, za vse vlake, ki prihajajo iz kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ali odhajajo vanjo, kakor tudi stroške za vzdrževanje in nadziranje te proge.

Vendar pa se postavljajo za dobo do dne 31. decembra 1925. stroški za nadziranje nad prelazom na «Viale Mussolini» na skupni račun obeh uprav.

Po drugi strani ima uprava srbsko-hrvatsko-slovenskih železnic, dokler traja ta sporazum, pravico, pobirati za svoj lastni račun cene za prevoz blaga, potnikov in prtljage za progo na italijanskem ozemlju med državno mejo in mednarodno železniško postajo na Reki na zgornji progi, ki veže navedeno železniško postajo s srbsko-hrvatsko-slovenskim železniškim omrežjem.

IV. Komercialna služba.

Člen 30.

Skladno s členom 38. priloge B k sporazumu, podpisanemu v Rimu dne 27. januarja 1924., se vrši vsa komercialna služba za potnike, prtljago in pse od Reke na Bakar in obratno po pravilnikih, veljavnih v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Potemtakem mora biti komercialna služba za blago na isti železniški postaji, kolikor jo izvršuje srbsko-hrvatsko-slovensko železniško osebje na Reki, urejena na isti način po poslednjem odstavku člena 26. istega sporazuma in po predpisih, ki veljajo na srbsko-hrvatsko-slovenskih železnicah.

Člen 31.

Blagajniško službo na mednarodni železniški postaji na Reki za potniške karte, prtljago in pse za progo v smeri na Bakar izvršujejo srbsko-hrvatsko-slovenski uslužbenci, dodeljeni srbsko-hrvatsko-slovenski delegaciji na Reki, po tarifah in pravilnikih, ki veljajo na srbsko-hrvatsko-slovenskih železnicah, in sicer ob odgovornosti in stroških svoje uprave.

Člen 32.

Pod imenom «Reka-Thaon di Revel» se umeje srbsko-hrvatsko-slovenska odpravljalnica v bazenu Thaonu di Revelu, ustanovljena zaradi uporabljanja bazena Thaona di Revela za promet blaga, ki prihaja iz kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ali je namenjeno zanj ter je bilo poslano bodisi po morju, bodisi po suhem, kakor tudi za blago, ki ne prihaja iz kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ali ki je namenjeno tretjim državam. To odpravljalnico je smatrati glede komercialne službe analogno, po odredbah člena 30., drugega odstavka, za poseben urad, ki je zavisen od srbsko-hrvatsko-slovenske železniške uprave.

Sedanji urad za transporte iz kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in zanj čez Bakar je prav tako upravičen v dobi, določeni v členu 23. tega sporazuma, tako za transporte, izvršene čez Št. Peter na Krasu, kakor tudi za službe in mednarodne tarife za direktne transporte v zvezi s tretjimi državami.

V ta namen določita obe železniški upravi potrebne pogoje in modalitete ter ukreneta pri tretjih železniških upravah, česar je treba, da se prizna ta urad za direktno mednarodno službo z blagom in za direktne mednarodne tarife za blago, ki se nanaša na Reko F. S. čez Bakar, Postojno in Podbrdo, izključno kolikor se tiče transportov, izvršenih z mednarodnim tovornim listom, v katerem bi bila postaja «Reka-Thaon di Revel» označena za odpravno ali namembno železniško postajo.

Transporti, ki odhajajo čez Bakar v inozemstvo ali prihajajo od tam, izvršeni v prekinjenem prometu od ene železnice do druge, in prihajajo od rečene odpravljalnice ali so namenjeni zanj, spadajo pod odredbe, ki veljajo za mednarodno službo med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in ono državo, iz katere prihajajo ali v katero odhajajo ti transporti. Ko se določijo direktne tarife za blago z Reke in za Reko čez Bakar s tretjimi državami, se bodo uprabljali na te transporte pogoji in odredbe teh tarif.

V direktni mednarodni službi veljajo za blagovne transporte v smeri od Postojne na Reko in od Podbrda na Reko in obratno, za katere je pristojna odpravljalnica na Reki-Thaonu di Revelu, mednarodni pogoji in mednarodne odredbe, ki veljajo za Reko F. S., z zvišano prevozno ceno v izmeri takse, določene v členu 33., drugem odstavku.

Na srbsko-hrvatsko-slovensko odpravljalnico na Reki-Thaonu di Revelu se uporabljajo prav tako različne direktne mednarodne blagovne tarife, ki veljajo ali se uvedejo za Reko F. S. čez Postojno ali Podbrdo.

Vsi stroški v breme transportov, plačljivi na Reki v Thaonu di Revelu, se plačujejo tudi lahko v italijanskih lirah.

Zato: Priloga.

a) da se uredi carinska in železniška služba glede blaga v polnih vagonih, ki prihaja po železnici iz kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ali skozi njo čez italijansko ozemlje ter je namenjeno za Reko-bazen Thaon di Revel ali je poslano v ta bazen in namenjeno za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev ali dalje skozi njo;

b) da se ohrani blagu, ki prihaja iz kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, srbsko-hrvatsko-slo-

venska narodnost, če se pošlje to blago s postaje srbsko-hrvatsko-slovenskega železniškega omrežja ali iz srbsko-hrvatsko-slovenskega pristanišča ter je namenjeno za katerokoli pristanišče ali železniško postajo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in prehaja skozi Reko-bazen Thaon di Revel;

c) da se olajša prevažanje blaga iz enega nakladališča v drugo izmed raznih nakladališč, ki so v ograjenem prostoru zvanem «Punto franco» pristanišča na Reki, iz teh nakladališč v druga, ki so zunaj tega prostora, in obratno;

č) da se uredi promet med bazenom Thaonom di Revelom na eni strani in ostalimi pristanišči kraljevine Italije in kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev na drugi strani,

se je dogovorilo to-le:

§ 1.

a) Izvrševaje dolžnosti, ki spadajo po režimu, določenem z rimskim sporazumom z dne 27. januarja 1924., in po tem sporazumu v pristojnost srbsko-hrvatsko-slovenske carinarnice v bazenu Thaonu di Revelu, morajo uporabljati carinski organi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev zakone in uredbe svoje države, zlasti:

1.) za operacije, kadar prispe v kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev blago, ki je namenjeno zanj ter prihaja iz bazena Thaona di Revela, in za operacije, kadar odide iz kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev blago, ki prihaja iz nje ter je namenjeno za bazen Thaon di Revel;

2.) za posle, ki se nanašajo na nadziranje blaga srbsko-hrvatsko-slovenske narodnosti, zavezanega carini, da bi ohranilo to narodnost;

3.) za operacije ob tranzitu blaga drugih narodnosti, ki prehaja čez ozemlje kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter je ekspedirano iz bazena Thaona di Revela ali namenjeno za ta bazen.

b) Po drugi strani opravljajo v rečenem bazenu Thaonu di Revelu italijanski carinski organi po italijanskih zakonih in uredbah vse operacije, ki spadajo v njih pristojnost, zlasti pa one, ki se nanašajo:

1.) na nadziranje in na spremljanje blaga italijanske narodnosti, ki se tukaj izkrca ter je namenjeno za nakladališča, zavezana carini, ki so v drugih bazenih «Punta franca», ali je namenjeno, da se vrne na italijansko carinsko ozemlje;

2.) na nadziranje in spremljanje blaga italijanske narodnosti, ki prihaja iz teh nakladališč ali s spredaj navedenega ozemlja ter je namenjeno za Italijo;

3.) na nadziranje blaga, ki ni po carinskem pravilniku za «Punto franco» niti v «Punto franco» oproščeno carinskega nadzorstva ter se mora torej hraniti v nakladališčih, ki so pod kontrolo italijanske carinarnice.

Nadziranje tega blaga pa spada vendarle v pristojnost srbsko-hrvatsko-slovenske uprave toliko, kolikor prevzame srbsko-hrvatsko-slovenska carinarnica nadziranje srbsko-hrvatsko-slovenskih nakladališč ob popolni odgovornosti srbsko-hrvatsko-slovenske uprave.

Za prevažanje blaga med najetim bazenom in ostalimi bazeni v «Puntu franco» ni nobenih carinskih formalnosti. Za prevažanje blaga med najetim bazenom in ostalimi deli pristanišča na Reki izven «Punta franca» se izpolnjujejo proti italijanski carinarnici formalnosti, predpisane po navadi za blago, ki prihaja iz drugih bazenov «Punta franca» ali je tja namenjeno.

§ 2.

Italijanska carinarnica je pristojna, sprejemati manifeste došlih ladij in izdajati manifeste ladjam, ki odhajajo iz reškega pristanišča, ne da bi se s tem kršile odredbe iz člena 39. tega sporazuma.

Ladijski kapetani ali oni, ki jim je to naloženo, morajo nemudoma sestaviti in izročiti srbsko-hrvatsko-slovenski upravi bazena Thaona di Revela izpisek iz manifesta tovora, ki se nanaša na blago, namenjeno za to, da se izkrca v tem bazenu.

Italijanska carinarnica je pristojna, žigosati ladijske tovarne liste (connaissements), ki jih morajo predlagati naslovniki, da lahko pridejo po raztovorjeno blago, in pobirati dotične takse. Srbsko-hrvatsko-slovenska uprava mora odkloniti one ladijske tovarne liste, ki jih ni ožigosala italijanska carinarnica.

§ 3.

a) Glede vagonov, natovorjenih v bazenu Thaonu di Revelu in namenjenih za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev čez Bakar ali Sušak, izroče

srbsko-hrvatsko-slovenske železnice italijanski carinarnici izpisek iz seznamka tovora, ki velja za poroštveno listino. Ta izpisek sme navajati vse vagonne, natovorjene v isti delovni dobi, po potrebi pa tudi vse vagonne, natovorjene istega dne.

Z žigovino in taksami, ki se pobirajo za plombaranje vagonov, se obremenja srbsko-hrvatsko-slovenska uprava, ki jih mora položiti koncem vsakega meseca.

Italijanska carinarnica sme plombirati vagonne na istih tirih, kjer se vrši natovarjanje, ali pa na onih, ki jih določi, izvrševaje § 7. te priloge.

Vobče omejuje italijanska carinarnica svojo nalogo na to, da postavlja svoje plombe poleg plomb srbsko-hrvatsko-slovenske carinarnice, ki ji gre vselej prvenstvo.

Če je treba izvršiti notranji pregled natovorjenih vagonov, se smejo sneti plombe srbsko-hrvatsko-slovenske carinarnice samo vpricho delegata srbsko-hrvatsko-slovenske carinarnice.

b) Italijanska carinarnica plombira natovorjene vagonne, ki prihajajo iz kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev čez Bakar in Sušak ter so namenjeni v bazen Thaon di Revel, čim prispejo na železniško postajo na Reki.

Za te vagonne dovoli italijanska carinarnica prost prehod, čim ji izroči srbsko-hrvatsko-slovenska železnica seznamek tovora, sestavljen v dveh izvodih, ki velja za poroštveno listino. Ta seznamek sme navajati vse vagonne, namenjene za bazen Thaon di Revel, ki so došli z istim vlakom.

Z žigovino in taksami, ki se pobirajo za plombaranje vagonov, se obremenja srbsko-hrvatsko-slovenska uprava, ki jih mora položiti koncem vsakega meseca.

Vsaka nadaljnja pristojnost italijanske carinarnice prestane vobče, ko se postavijo ti vagoni v bazen Thaon di Revel in ko se snamejo plombe, ki jih je prej postavila ta carinarnica.

§ 4.

a) Blagovni transporti, ki prihajajo iz kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev od Postojne ali Podbrda čez italijansko ozemlje ter so namenjeni za bazen Thaon di Revel, ali obratno, se smatrajo za tranzitne in spadajo pod uproščeno postopanje, ki se uporablja vobče za tranzitne mednarodne transporte.

Operacije italijanske carinarnice za te transporte, ki so namenjeni za bazen Thaon di Revel ali ki odhajajo iz njega, se omejujejo v prvem primeru na to, da se zagotovi njih tranzit od srbsko-hrvatsko-slovenske meje do prihoda v rečeni bazen, v drugem primeru pa na to, da se zagotovi njih tranzit do predaje na srbsko-hrvatsko-slovenski meji.

Svojo kontrolo omejuje italijanska carinarnica redoma na dobro ohranitev plomb in na konstatacijo, da se zunanji znaki na vagonih ujemajo z navedbami v seznamku; ne dotika pa se plomb srbsko-hrvatsko-slovenske carinarnice.

Od tega uproščene carinskega postopanja se izvzema blago, za katero italijanski carinski zakoni ne dovoljujejo ekspedicije pod poroštvom brez pregleda. Italijanska carinska uprava mora priobčiti srbsko-hrvatsko-slovenski upravi, katero je to blago.

Olajšave, določene v tem paragrafu, ne veljajo, če se domneva tihotapstvo, ali pa iz osnovanega razloga, ki poseza v življenske koristi države, skozi katero blago prehaja.

b) Za vagonne, natovorjene v bazenu Thaonu di Revelu in namenjene za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, opravi srbsko-hrvatsko-slovenska uprava bazena Thaona di Revela pri srbsko-hrvatsko-slovenski carinarnici bazena potrebne operacije za ekspedicijo blaga pod poroštvom ter prevzame v vsakem primeru odgovornost proti srbsko-hrvatsko-slovenski carinarnici. Blago, ki se ekspedira, mora natovoriti in stehati srbsko-hrvatsko-slovenska uprava bazena Thaona di Revela.

Ko je blago natovorjeno, mora srbsko-hrvatsko-slovenska carinarnica te vagonne plombirati. Poroštvena lista ali kakršnakoli druga srbsko-hrvatsko-slovenska carinska lista, izdana za vsak vagon, se mora priložiti tovornemu listu ter se ne sme ločiti od njega med vso vožnjo, dokler se ne preda na mejni železniški postaji srbsko-hrvatsko-slovenskim uradnikom.

Srbsko-hrvatsko-slovenska uprava bazena Thaona di Revela preda te listine kakor tudi tovorni list, sestavljen v predpisani obliki, železniški postaji na Reki.

Italijanske železnice sestavijo seznamek tovara (ki velja za italijanske carinarnice tako kakor poroštvena listina, s katero se tovor oprasča pregleda) po podatkih, ki jih je zapisal pošiljatelj, bodisi na tovarni list, bodisi na deklaracijo za carinarnico, ki mora spremiti vsak mednarodni transport in poskrbeti za vse, česar je treba proti italijanski carinarnici. Italijanske železnice pobirajo takse, določene v točki 1.) tarife št. 3 italijanskega pravilnika za carinsko službo na železnicah.

Ko prispe blago na italijansko izstopno obmejno železniško postajo, se morajo prijaviti italijanski carinarnici vagoni z dotičnimi seznamki. Italijanska carinarnica omejuje svojo kontrolo vobče na to, da ugotovi, ali so plombe ohranjene in ali se zunanji znaki na vagonih ujema z navedbami v seznamkih; ne dotika pa se plomb srbsko-hrvatsko-slovenske carinarnice. Nato se italijanske železnice v običajni obliki razrešijo odgovornosti porošva ter so upravičene, predati vagonne srbsko-hrvatsko-slovenskim železnicam, ki poskrbe za vse ostalo proti srbsko-hrvatsko-slovenski carinarnici na srbsko-hrvatsko-slovenski obmejni železniški postaji.

Srbsko-hrvatsko-slovenska uprava bazena Thaona di Revela je upravičena, izvrševati neposredno pri italijanski carinarnici operacije po postopanju, predpisanim na podstavi poroštvne listine za pregledano blago. V tem primeru sestavi srbsko-hrvatsko-slovenska uprava bazena Thaona di Revela deklaracije za italijansko carinarnico, ki veljajo za podstavo pregledu. Italijanske železnice sopodpišejo te deklaracije zato, da prevzamejo odgovornost proti italijanski carinarnici; s tem pa ne zmanjšajo odgovornosti srbsko-hrvatsko-slovenske uprave, če so bile te deklaracije netočne. Potemtakem imajo uslužbenci italijanskih železnic pravico, prisostvovati natovarjanju in tehtanju blaga, če se jim zdi to potrebno. Plombe obeh carinarnic se postavijo takoj in predaja italijanskim železnicam se izvrši z običajnimi formalnostmi. Če je pošiljatelj zahteval tako postopanje, pristane srbsko-hrvatsko-slovenska uprava bazena nanje, ako je to postopanje po njenem mnenju enostavnejše in cenejše. Italijanske železnice pobirajo takso, določeno v točki 2.) zgoraj omenjene tarife.

c) Kar se tiče natovorjenih vagonov, namenjenih za bazen Thaon di Revel čez Postojno ali Podbrdo, prevzemajo italijanske železnice te transporte z dotičnimi dokumenti na obmejni železniški postaji, opremljene s plombami srbsko-hrvatsko-slovenske carinarnice, ki morajo ostati nepoškodovane, dokler se ne predajo vagoni bazenu Thaonu di Revelu, ter smatrajo te transporte za tranzitne.

Italijanske železnice sestavijo seznamek tovora (ki veljajo za italijansko carinarnico kot poroštvena listina, ki oprasča pregleda) po podatkih, ki jih je zapisal pošiljatelj bodisi na tovarni list, bodisi na deklaracijo za carinarnico, ki morajo spremiti vsak transport, prihajajoč iz inozemstva, in poskrbe za vse, česar je treba proti italijanski carinarnici. Italijanske železnice pobirajo takso, določeno v točki 1.) omenjene tarife št. 3.

Italijanska carinarnica postavi svoje plombe poleg plomb srbsko-hrvatsko-slovenske carinarnice.

Ko dospe blago, namenjeno za bazen Thaon di Revel, na Reko F. S., se odpremi čimprej v omenjeni bazen z dotičnimi dokumenti vred. Italijanska carinarnica izvrši ob prihodu svoje navadne kontrolne operacije in razreši, če nima kaj pripomniti, v običajni obliki italijanske železnice odgovornosti, ki izvira iz porošva. Vendarle pa mora ohraniti nepoškodovane plombe srbsko-hrvatsko-slovenske carinarnice, ki izvršuje svojo dolžnost na podstavi in s kontrolo dokumentov, katere je izdala srbsko-hrvatsko-slovenska obmejna carinarnica.

§ 5.

Če bi hotela srbsko-hrvatsko-slovenska uprava bazena Thaona di Revela uporabiti ugodnost, določeno v členu 50., točki 1.), da bi rezervirala nekatera nakladališča v bazenu za direktni prevoz blaga z železnice na ladjo in obratno z ladje na železnico, in da bi prehajalo to blago skozi skladišča, odredi ta nakladališča srbsko-hrvatsko-slovenska uprava, ko je o tem predhodno obvestila italijansko upravo. Ta ima pravico, učiniti, če je treba, pripombe zoper to; vendar pa te nimajo odločilne moči.

§ 6.

Če se zaradi nezgod, škod ali drugih primerov višje sile vagoni, ki sta jih plombirali italijanska in srbsko-hrvatsko-slovenska carinarnica, odpro, razčlanijo, pretovorijo itd. na poti čez italijansko

ozemlje, se prizna postopanje, predpisano s pravilnikom za carinsko službo na italijanskih železnicah, za veljavno glede srbsko-hrvatsko-slovenske carinske službe.

Za natovorjene vagonne, ki prihajajo iz Bakra ali s Sušaka ter so namenjeni za bazen Thaon di Revel, se porablja izjemoma uproščeno postopanje. Če bi bila v tem primeru zaradi škode ali iz drugega vzroka italijanska carinarnica primorana, izvršiti notranji pregled vagonov, ga izvrši lahko v času, ko se raztovarja blago v nakladališča bazena Thaona di Revela. Vagonom se dopusti prihod v ta bazen pod italijanskimi carinskimi plombami in pregled se izvrši vpricho vseh interesentov.

§ 7.

Če ne razpolaga srbsko-hrvatsko-slovenska uprava bazena Thaona di Revela z zadostnim številom praznih vagonov, ki ustrezajo odredbam, izdanim po mednarodnih konferencah za tehnično enotnost železnic in zaporo vagonov, zavezanih carini, naj jih zahteva od železniške postaje na Reki F. S.

Carinski upravi in železniški upravi visokih strank pogodnic določijo sporazumno tire, kjer naj se postavljajo zaradi predaje oni prazni in natovorjeni vagoni, ki so namenjeni za bazen Thaon di Revel, ali oni, ki prihajajo iz njega.

§ 8.

V primerih, določenih v drugem odstavku člena 29. priloge B k rimskemu sporazumu, sme izvršiti srbsko-hrvatsko-slovenska carinarnica carinske operacije na prostoru, kjer se blago natovarja ali raztovarja; v ta namen se sporazume z italijansko carinarnico, da se določi kraj in način teh operacij.

Če zahteva pošiljatelj izvršitev navedenih operacij v drugih bazenih «Punta Franca» zunaj bazena Thaona di Revela, je srbsko-hrvatsko-slovenska carinarnica ne sme odkloniti.

§ 9.

S tem, kar je rečeno v tej prilogi, se nikakor ne izpreminjajo pravila o tem, kako predaja pošiljke in dotične dokumente ter potrjuje njih prejem ena železnica drugi na obmejnih železniških postajah. Ta pravila ostanejo popolnoma v veljavi po odredbah ali sporazumih, ki jim dajo veljavo. Prav tako se v ničemer ne izpreminjajo predpisi, ki govore o odgovornosti železnice med seboj in proti pošiljateljem in prejemnikom; srbsko-hrvatsko-slovenska uprava bazena Thaona di Revela je proti italijanskim železnicam upravičena, izvrševati vse ekspedicijske operacije na račun pošiljateljev kakor tudi sprejemati blago, namenjeno za bazen Thaon di Revel, ko izvršuje vse potrebne operacije na račun prejemnikov.

Vsi odnošaji med srbsko-hrvatsko-slovensko upravo bazena Thaona di Revela, ki ima gorenje pooblastilo, in italijanskimi železnicami se urede po tarifah in pogojih, ki veljajo za transporte na rečenih železnicah. Pač pa bodo veljali za odnošaje med srbsko-hrvatsko-slovensko upravo in onimi, ki imajo pravico do blaga, pravilniki, ki jih predpišejo srbsko-hrvatsko-slovenska oblastva.

§ 10.

Za blago italijanske narodnosti, ki je došlo v bazen Thaon di Revel po morju in ki niso izvršile zanje carinskih izvoznih operacij italijanska oblastva (blago, poslano na podstavi dokumentov, ki ga označujejo za nacionalno blago), se morajo opraviti omenjene carinske operacije takoj po raztovoritvi. Drugače se blago ne sme sprejeti v nakladališče bazena Thaona di Revela, ampak se mora poslati na italijansko carinsko ozemlje ali v nakladališča, ki so pod ključem italijanske carinarnice v ostalih bazenih. Za vsako ladjo, ki priplove v bazen Thaon di Revel, obvesti italijanska carinarnica srbsko-hrvatsko-slovenska oblastva bazena o blagu, ki je v takih okoliščinah.

§ 11.

Blago srbsko-hrvatsko-slovenske narodnosti, namenjeno za bazen Thaon di Revel, ohrani na pošiljateljevo zahtevo svojo narodnost. V ta namen so rezervirana v omenjenem bazenu posebna nakladališča pod ključem srbsko-hrvatsko-slovenske carinarnice na Reki, tako da se smatra blago, ki je spravljeno v njih, vedno za spravljeno na srbsko-hrvatsko-slovenskem carinskem ozemlju.

Če se ekspedira to blago po železnici, morajo predati srbsko-hrvatsko-slovenske železnice italijanskim železnicam vagonne, ki jih je plombirala srbsko-hrvatsko-slovenska carinarnica, s potrebnimi dokumenti in pravilno poroštveno listino, ki velja proti srbsko-hrvatsko-slovenski carinarnici na Reki zato, da se identificira blago in da se ohrani njegova narodnost.

Če se ekspedira to blago po morju, izdado carinska oblastva srbsko-hrvatsko-slovenskih pristanišč, iz katerih blago prihaja, na pošiljateljevo zahtevo prepustnico ali drugo listino, po kateri se dá identificirati blago in ohraniti njegova narodnost pred carinskim uradom v bazenu. Nikoli se ne vrše te ekspedicije z drugačnimi ali obsežnejšimi formalnostmi od onih, s katerimi se vrše ekspedicije enakega blaga med dvema pristaniščema kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Prav tako je postopati z blagom, ki je ohranilo srbsko-hrvatsko-slovensko narodnost, v nakladališčih, navedenih v prvem odstavku tega paragrafa, bodisi da je došlo v plombiranih vagonih, bodisi s prepustnico, kakor je to zgoraj rečeno, ter se re-ekspedira po morju ali po železnici na katerokoli namembno točko v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

§ 12.

Srbsko-hrvatsko-slovensko carinsko in železniško osebje, ki prihaja, po službeni potrebi, peš na skupno železniško postajo na Reki ali v bazen Thaon di Revel ali se po izvršeni službi vrača peš na Sušak, sme nositi kakor med redno službo predpisano uniformo, toda brez orožja.

§ 13.

Železniški upravi in carinski upravi visokih strank pogodnic so upravičene, sporazumno izpreminjati in dopolnjevati odredbe te priloge, pri čemer pa se ravna po potrebah tekoče praktične službe, da bi bila ta služba čim preprostejša, hitrejša in cenejša.

§ 14.

Če se v bazenu Thaonu di Revelu prekršijo finančne in carinske odredbe, je treba uporabiti konvencijo za pobijanje tihotapstva in prekrškov finančnih zakonov, podpisano v Rimu dne 23. oktobra 1922., z naslednjimi popravki in izpremembami:

Če se ugotove v bazenu Thaonu di Revelu prekrški zakonov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki se nanašajo na blago, podrejeno operacijam srbsko-hrvatsko-slovenske carinarnice, smejo uradniki te carinarnice zapleniti tihotapsko blago in ukreniti, česar je treba, da se primejo oni, ki so zakrivila ta prekršek; zapirati jih, najsi začasno, pa spada v pristojnost italijanskih oblastev, ki imajo edine pravico, odrediti, česar je treba za omejitev osebne svobode oseb, ki bivajo na italijanskem ozemlju.

Kolikor se denarna kazen, bodisi celoma, bodisi deloma ne bi mogla izvršiti s prodajo tihotapskega blaga, ki je predmet prekrška zakona, postopajo italijanska oblastva na zahtevo srbsko-hrvatsko-slovenskih oblastev zoper krivca po svojih zakonih; pri tem jemljejo v poštev kazni, ki so jo eventualno že izvršila srbsko-hrvatsko-slovenska oblastva.

Člen 33.

Za premikanje vlakov med tiroma I. in II. na Delti in ono točko, kjer naj se postavijo ti vlaki na tirih na mednarodni železniški postaji na Reki, ali obratno, se pobira taksa 10 lir od natovorjenega vagona in 3 lir od praznega vagona, najmanj pa 30 lir za premikanje.

Za premikanje natovorjenih ali praznih vagonov, poslanih z Reke-Thaona di Revela na mednarodno železniško postajo na Reki ali obratno, se pobira taksa 1 lire od vagona.

Člen 34.

Vsi transporti, namenjeni za Reko, loko ali pristanišče, pod upravo F. S. ali za Reko-Thaon di Revel, so na mednarodni železniški postaji na Reki oproščeni tranzitne takse.

Člen 35.

Kraljevina Italija ne zahteva od srbsko-hrvatsko-slovenske železniške uprave kolkovine ali drugih fiskalnih davščin za registre, potniške karte in druge listine, ki se nanašajo na železniško službo.

kolikor se tičejo uprave na skupni železniški postaji, v bazenu Thaonu di Revelu in na progi od železniške reške postaje do meje.

Civilni akti, pogodbe in druge sodne listine, ki jih izdaja navedena železniška uprava, se ne opravišajo teh taks in davščin. Za navedene akte, pogodbe in listine je treba torej plačevati kolkovino in ostale davščine, predpisane z veljavnimi lokalnimi zakoni.

Člen 36.

Za izračunavanje obresti od vrednosti onih nepremičnin in naprav na mednarodni železniški postaji na Reki, ki so navedene v prilogi O arrangementa med obema železniškima upravama, sklenjenega na Reki dne 28. februarja 1924., se jemlje za osnovno vrednost teh nepremičnin in naprav, vpoštevaje njih obrabo in amortizacijo. Navedene obresti so določene s 4 % na leto.

Stroški, navedeni v členu 34., tretjem odstavku, priloge B k rimskemu sporazumu z dne 27. januarja 1924., so zvišani za 3 1/2 %.

Skupni stroški, katerih plačevanje je določeno v členu 37. navedene priloge B, so zvišani za 2 1/2 % za obče stroške uprave.

Vendar pa ne sme biti nikoli delež skupnih stroškov, izračunjen po odredbah člena 37. omenjene priloge B, s katerim se obremeni srbsko-hrvatsko-slovenska železniška uprava, večji nego 45 % skupne vsote, ki jo je porazdeliti med obe železniški upravi.

Člen 37.

Železniški upravi visokih strank pogodnic sta pooblašteni, prilagoditi temu sporazumu arrangemente, ki veljajo za eksploatacijo mednarodne železniške postaje na Reki in odcepka Reke-meje, ter izdati odredbe, potrebne za izvrševanje sporazuma, kakor tudi, če bi bilo treba, te odredbe sporazumno izpremeniti ali dopolniti.

V. Služba v bazenu Thaonu di Revelu in v kanalu Rečine.

Člen 38.

Ker je vsak značaj eksteritorialnosti pasov bazena Thaona di Revela izključen s členom 3. sporazuma, podpisanega v Rimu dne 27. januarja 1924., je dogovorjeno, da pripada pravica obrežne ploovitve med tem bazenom in drugimi italijanskimi pristanišči izključno italijanski trgovinski mornarnici.

Po drugi strani mora ta mornarnica ohraniti pravico pristajanja (droit d'escale) v prometu med italijanskimi pristanišči, med katera se šteje tudi Reka, in pristanišči kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev; vendar pa pripada prevoz blaga in potnikov med bazenom Thaonom di Revelom in pristanišči sedanjega ozemlja kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev trgovinski mornarnici te kraljevine.

Ta pridržek se ne uporablja na blago, ki se uvaža brez razlikovanja narodnosti in izvora v bazen Thaon di Revel z uporabo členov 13. in 15., tretjega odstavka, priloge B k omenjenemu sporazumu.

Člen 39.

Italijanska pomorska oblastva na Reki ne smejo priznati «carinskih razrešnic», izdanih od italijanske carinarnice ladjam, katere so izvršile take komercialne operacije v bazenu Thaonu di Revelu, ki so v zvezi s srbsko-hrvatsko-slovensko upravo, če nimajo vize srbsko-hrvatsko-slovenske carinarnice.

Člen 40.

Ker pripadata Italiji po členu 56., drugem odstavku, priloge B k rimskemu sporazumu z dne 27. januarja 1924. jurisdikcija na levem bregu Rečine in pravica, pobirati tam pristaniške takse, čine in pravica, pobirati tam pristaniške takse, čine mora vzdrževati in popravljati Italija ta breg kanala ob svojih stroških. Stroški, provzročeni s kopanjem tega kanala do globine, potrebne za pristajanje ladij, trpi do polovice vsaka visoka stranka pogodnica.

Člen 41.

Vkljub odredbam v poslednjem odstavku člena 63. priloge B k navedenemu sporazumu sta pomorski oblastvi na Sušaku in na Reki upravičeni, sporazumno popolnoma opustiti obračune, ki se nanašajo na razdelitev pristaniških taks, pobranih od ladij, ki so vršile komercialne posle na obeh bregovih kanala Rečine.

Člen 42.

Da se prepreči kopičenje, ki bi utegnilo nastati v kanalu Rečine zaradi ladij, ki prodajajo tukaj na drobno življenjske potrebščine ali drugo blago, ki je del njih tovara, sta se po členu 65. navedene priloge B visoki stranki pogodnici zedinitili, prepovedati tem ladjam, da bi ostajale tam dlje nego 15 dni, razen če bi jim to sporazumno dovolili pomorski oblastvi obeh držav iz osnovanih razlogov ob pogojih, določenih v omenjenem členu. Ta podaljšava ne sme nikoli preseči drugega 15dnevnega roka.

Da se prepreči tihotapstvo in se olajša ploovitev po kanalu Rečine, bosta italijansko in srbsko-hrvatsko-slovensko pomorsko oblastvo prepovedali, da bi ostajali čolni na dotičnih bregovih rečnega kanala.

Člen 43.

Italijanska oblastva so pristojna, odrediti potrebne ukrepe, da se regulirajo spori, ki se nanašajo na delovne pogoje, in da se odpravijo ovire za operacije natovarjanja in raztovarjanja blaga v bazenu Thaonu di Revelu, o katerih govori člen 14. omenjene priloge.

VI. Uporabljanje člena 17. priloge B k rimskemu sporazumu.

Člen 44.

Popravila za redno vzdrževanje, navedena v členu 17. priloge B k rimskemu sporazumu z dne 27. januarja 1924., ki zadevajo srbsko-hrvatsko-slovensko vlado, so ta-le:

a) popravila plošč in tlaka na nasipih v najetem bazenu, da se vzdrži površina ravna in trdna, kolikor bi se znižala zaradi rednega vozovnega in blagovnega prometa;

b) popravila kvar in vsakovrstnih drugih škod na potrebščinah, orodju in nepremičnih ali premičnih pripravah (kakršne so dvigala in druge naprave za prenašanje blaga, kabli in žice za prevajanje električnega toka in instalacije za razsvetljavo);

c) popravila škod, prizadetih nakladališčem s tem, da se je raztovarilo več blaga, nego je maksimalno dovoljeno na kvadratni meter vsakega tlakovnega kamena;

č) popravila streh na nakladališčih in najetih zgradbah, pri čemer je treba vpoštevati vzdrževanje žlebov in kapov do znožja zgradb in nakladališč; pleskanje vrat, oken in drugih notranjih zapir; vzdrževanje in popraviljanje notranjega električnega omrežja, vodovodov in notranjih cevi, ki so v zvezi z njimi.

Vsa druga popravila in dela pri najetih zgradbah, izvzemši primere, navedene v členu 49. tega sporazuma, obremenjajo italijansko vlado.

Člen 45.

Škode, ki jih prizadenejo ladje pristaniškim napravam, se popravljajo ob stroških onega, ki je za to zavezan po veljavnih italijanskih zakonih.

Člen 46.

Kar se tiče popravil, ki obremenjajo po členu 44. tega sporazuma italijansko vlado, ugotove pristojna italijanska oblastva, po predhodnem obvestilu, ki ga poda o tem ena stranka drugi, sporazumno z oblastvi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, katera dela naj se izvrše, in odrede za njih izvrševanje tak način, da se čim manj ovira promet in uporabljanje najetih naprav.

Koncesionar mora olajšati hitro izvršitev teh del in nima, ne da bi se prekršile odredbe poslednjega odstavka v členu 15. omenjene priloge B, pravice do nikakršne odškodnine za omejitve ali prekinitve prometa, ki bi utegnile nastati zbog tega.

Člen 47.

Kar se tiče del za redno vzdrževanje, ki se vrše po členu 44. tega sporazuma ob koncesionarjevih stroških, je dogovorjeno, da odredita pristojni oblastvi obeh držav sporazumno, ko pregledata najete naprave, v prvem tednu meseca marca, julija in novembra, katera izmed omenjenih del naj se izvrše v tekočem štirimesečju.

Na podstavi te odredbe mora predložiti koncesionar v treh tednih od dne, ko se je izrekla, sumarni pregled del, ki naj se izvrše, in način njih izvršitve.

Če gre za popravila manjše važnosti, se sme koncesionar oprostiti predložitve navedenega pregleda ter sme izvršiti dela «*via brevis*» sporazumno z italijanskimi pristojnimi oblastvi.

Člen 48.

Če se v primeru, navedenem v predhodnem členu, dela ne dovrše v roku in tako, kakor je bilo sporazumno odrejeno, pozove pristojno italijansko oblastvo koncesionarja, naj jih dovrši v primerinem roku, najmanj v enem mesecu; če tega ne stori, jih sme izvršiti samo ob koncesionarjevih stroških in na njegov račun.

Člen 49.

Če bi želela vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev izvršiti dela, ki predručajijo ali prilagode najete naprave in instalacije, da bi s tem olajšala njih uporabljanje, poda dotične predloge ter predloži projekte in proračune, ki morajo izkazovati vrsto, značaj in ceno del, ki naj se izvrše.

Če pristojno italijansko oblastvo v dveh mesecih ne poda ugovora zoper projekt, se smatra projekt za odobrenega in srbsko-hrvatsko-slovenska oblastva smejo izvršiti ta dela.

Dela se morajo izvesti po naredbah in pravilih, ki veljajo v pristanišču na Reki, in po drugih pogojih tehničnega značaja, ki se nanašajo na najete naprave.

Nadzorstvo nad izvrševanjem del pripada pristojnemu italijanskemu oblastvu, ki mora dati koncesionarju vsa potrebna navodila in pojasnila.

VII. Glavna skladišča.

Člen 50.

Kot posledica pravic, danih upravi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z rimskim sporazumom z dne 27. januarja 1924. in s tem sporazumom, kakor tudi v njiju dopolnitv je dogovorjeno, da ima omenjena uprava, dokler bo trajal ta sporazum, nastopne pravice:

1.) Voditi sme podjetje glavnih skladišč v režimu svobodnih nakladališč v vseh ali v enem delu nakladališč, ki so v bazenu Thaonu di Revelu, skladno s predpisi rimskega sporazuma z dne 27. januarja 1924., tega sporazuma in zakonov, ki veljajo ali bodo veljali na Reki, s pravilnikom za «*Punto franco*» vred, kolikor niso predmeti, obseženi v teh zakonih, normirani z veljavnimi mednarodnimi pogodbami. Predmeti tega podjetja so: Podjetje

a) prevzema v hrambo blago in daje posojila na blago, ki se je dalo tukaj hraniti, ne glede na njegov izvor, na kraj, odkoder je prišlo ali kamor je namenjeno;

b) izdaja trgovinske papirje, ki se zovejo «*priznanice*» (*récépissés*) in «*zastavnice*» (*warrants*);

c) izvršuje na javni dražbi prostovoljno prodajo blaga, ki se je dalo hraniti.

2.) Dovoljuje s predhodnim pristankom vlade kraljevine Italije, da vodi to podjetje pravna ali fizična oseba ali družba srbsko-hrvatsko-slovenske narodnosti ob pogojih in z obveznostmi, ki izvirajo iz odredb predhodne točke.

Notranja organizacija spada, nekvarno odredbam člena 60., v pristojnost srbsko-hrvatsko-slovenske uprave glavnih skladišč, najsi jih eksploatira država ali pravna ali fizična oseba ali družba.

Člen 51.

Če eksploatira glavna skladišča država Srbov, Hrvatov in Slovencev ali ena njenih uprav, mora ta priobčiti, ko stopi v veljavo ta sporazum, preden jih začne eksploatirati, vladi kraljevine Italije te-le podatke:

1.) Ime predstavništva, ki ga mora ustanoviti na Reki za opravljanje poslov in po katerem bo eksploatirala glavna skladišča, kakor tudi imena in funkcije organov, ki so upravičeni, predstavljati podjetje pred italijanskimi oblastvi in pred tretjimi osebami.

2.) Izjavo srbsko-hrvatsko-slovenske države, da prevzema odgovornost za obveznosti podjetja proti osebam, ki so blago deponirale, in njih upravičencem.

3.) Označbo zgradb in prostorov, v katerih se bodo eksploatirala glavna skladišča, s prostori vred, določenimi za hranjenje onega blaga, ki je podrejeno carinskemu režimu.

4.) Točno obliko priznanic in zastavnic kakor tudi indosamentov, ki se nanašajo nanje.

5.) Odredbe o obveznostih, ki jih prevzema podjetje glavnih skladišč proti osebam, ki blago deponirajo, glede hranjenja izročnega blaga in prizadetih škod in manjkov.

6.) Tarife za hranjenje blaga in za druge operacije, ki jih bodo vršila glavna skladišča.

Država ni dolžna, označiti glavnice za eksploatacijo podjetja in tudi ne dajati garancij osebam, ki blago deponirajo, ali njih upravičencem.

Vsako izpremembo odredb o hranjenju blaga in o tarifah kakor tudi vobče vsako izpremembo v načinu eksploatacije podjetja je treba priobčiti vladi kraljevine Italije. Te izpremembe in modifikacije dobe moč čez dva meseca po priobčitvi, kolikor ne bi podala vlada kraljevine v tem roku svojih ugovorov.

Vlada kraljevine Italije hoče poskrbeti, da se objavijo na najprikladnejši način podatki, potrebni za obvestilo občinstva. Tarife, za katere se določa v členu 60. sporazum med upravama, se objavijo, čim se doseže ta sporazum.

Podjetje glavnih skladišč mora priobčiti edino carinski upravi in pomorski upravi na Reki v 10 dneh po poteku vsakega meseca podatke o blagu, ki ga hrani ali s katerim manipulira v svojih skladiščih. Taka priobčitev se mora učiniti tudi izredno, vselej, kadar je italijanskim oblastvom treba poznati te podatke.

Člen 52.

Srbsko-hrvatsko-slovenska uprava glavnih skladišč priobči vladi kraljevine Italije obenem s podatki, navedenimi v predhodnem členu, pravilnik o pravnih razmerjih med glavnimi skladišči in interesenti. Vlada kraljevine Italije sme zahtevati izpremembo pravilnika, če bi bilo v njem kaj odredb, ki nasprotujejo zakonom in lokalnim naredbam ali temu sporazumu.

Glede carinskega postopanja veljajo predpisi priloge člena 32.

Iz tega pravilnika mora izvirati:

a) da je glavnim skladiščem prepovedano, direktno ali indirektno, za svoj ali za tuj račun opravljati kakršnokoli trgovino ali spekulacijo, ki bi ji bilo predmet blago, izročeno v hranjenje; dati direktno ali indirektno, v kakršnikoli označbi ali v kakršnikoli obliki, izvestnim prevoznim podjetjem prvenstvo, ki ne bi bilo priznano vsem podjetjem iste vrste;

b) da se sme razdeliti notranjost glavnih skladišč na prostore, določene za privatna nakladališča, z označbo pogojev, ob katerih se dajo ta skladišča v najem in ki se morajo določiti po odredbah člena 60., in da se sme urediti izvestni deli nakladališča za to, da se prodaja v njih na javni dražbi blago, ki se je dalo hraniti.

Člen 53.

Gorenje odredbe, ki se nanašajo na ustanovitev in voditev podjetja glavnih skladišč po srbsko-hrvatsko-slovenski državi, veljajo prav tako, če bi prenesla ta država pravico eksploatacije na pravno ali fizično osebo ali na družbo srbsko-hrvatsko-slovenske narodnosti. Vendar pa se morajo uporabljati v tem primeru te-le odredbe:

a) dotična pravna oseba, družba ali fizična oseba mora izposlovati po vladi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev predhodni pristanek kraljevine Italije;

b) ko dobi ta pristanek, mora dotična pravna oseba, družba ali fizična oseba svojo trgovinsko firmo registrirati na Reki;

c) označiti mora glavnico, ki je določena za eksploatacijo podjetja glavnih skladišč, ali garancije, ki jih daje osebam, katere dajo blago hraniti, ali njih upravičencem;

č) pravilnik o pravnih razmerjih med podjetjem glavnih skladišč in interesenti, ki se predloži vladi kraljevine Italije, da določi pogoje, ki se morajo izpolniti po veljavnih predpisih, kakor je to določeno v členu 52., mora biti konstatirana odobritev srbsko-hrvatsko-slovenske uprave.

Člen 54.

Glavna skladišča smejo začeti s poslovanjem čez mesec dni, ko so bili gorenji podatki in pravilnik priobčeni vladi kraljevine Italije, in sicer, čim se izpolnijo pogoji, o katerih govore predhodni členi.

Izvrševanje periodične ogleda po svojih organih, hoče skrbeti vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, da se bodo točno izvrševali vsi predpisi zakonov in pravilnikov, ne da bi se kršila

kontrolna pravica italijanske vlade, kolikor je določena z rimskim sporazumom.

Člen 55.

Na podstavi tega sporazuma morata izdajati uprava glavnih skladišč (v režimu svobodnih nakladališč), ki so v bazenu Thaonu di Revelu, in uprava glavnih skladišč (v režimu svobodnih nakladališč), hangarjev in odprtih prostorov, ki so v ostalih delih reškega pristanišča, priznanice in zastavnice.

Za te vrednostne papirje veljajo v pravnem pogledu odredbe zakona, ki velja ali bo veljal na Reki.

Člen 56.

Sojenje o sporih med srbsko-hrvatsko-slovensko upravo glavnih skladišč in osebami, ki so dale blago hraniti, ali njih upravičenci, spada v pristojnost rednih sodišč, razen če niso dogovorili interesenti s posebnim sporazumom, da se podreajo odločbi razsodišča.

Srbsko-hrvatsko-slovenska uprava glavnih skladišč ne sme, najsi vodi podjetje država ali ga vodi zasebnik, nalagati depozitantom ali drugim upravičencem ne po statutu in pravilnikih ne po tiskanih spisih ali deklaracijah, ki bi jih morale podpisati prizadete stranke:

a) da bi morali izbrati depozitanti ali drugi upravičenci, če nastane spor, domicil v kraju izven mej države, v kateri ima toženec svoje prebivališče ali svoj sedež;

b) da bi se morale učiniti sodne vročitve in priobčitve zoper srbsko-hrvatsko-slovensko upravo javnih skladišč, če naj imajo veljavo, v domicilu, izbranem od te uprave izven ozemlja države, v kateri ima tožitelj svoje prebivališče ali svoj sedež.

Člen 57.

Javni kreditni zavodi smejo sprejemati zastavnice kot trgovinske papirje z izpregledom enega izmed podpisov, ki jih zahtevajo njih statuti.

Člen 58.

Glede osnavljanja, izvrševanja in uporabljanja pravic in privilegij, ki se tičejo predjemov in posojil, zavarovanih z zastavo na blago, prehajajoče skozi Reko, ali na njegov ekvivalent, kakor tudi glede dajanja teh predjemov ni nobene razlike ne glede na izvor blaga ne na to, odkod je to blago prišlo ali kam je namenjeno, ne kakšne narodnosti je lastnik.

Razen tega je dogovorjeno, da se uporabljajo vse olajšave in vse privilegije, ki se tičejo predjemov in posojil, zavarovanih z zastavo na blago, in ki jih dá za dobo, dokler traja ta sporazum, italijanska vlada direktno ali indirektno, ter se nanašajo na blago, namenjeno za glavna skladišča in nakladališča v drugih delih reškega pristanišča, ne pa za Thaon di Revela, ali na blago, ki prihaja iz teh skladišč, in na predjeme in na posojila za to blago, celo tudi ob času, ko se prevaža, ko kje ostaja, se natovarja, raztovarja, vkrcava ali izkrcava, prav tako v istem zmislu tudi glede blaga, namenjenega za glavna skladišča in nakladališča bazena Thaona di Revela, ali blaga, ki prihaja iz teh nakladališč kakor tudi glede predjemov in posojil, zavarovanih z zastavami na tako blago.

Prav tako je dogovorjeno, da se uporabljajo obratno vse olajšave in vse privilegije te vrste, ki jih dá direktno ali indirektno, dokler traja ta sporazum, vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, in ki se nanašajo na blago, namenjeno za glavna skladišča in nakladališča bazena Thaona di Revela ali na blago, ki prihaja iz teh nakladališč, in na predjeme in posojila za to blago, celo tudi ob času, ko se prevaža, ko kje ostaja, se natovarja, raztovarja, vkrcava in izkrcava, prav tako, čim stopijo v veljavo, glede blaga, namenjenega za javna skladišča in nakladališča v drugih delih reškega pristanišča ali blaga, ki prihaja iz teh nakladališč kakor tudi glede predjemov in posojil na tako blago.

Pravice in privilegije, pridobljene na ozemlju ene visokih strank pogodnic do blaga, ki naj se prevozi na ozemlje druge visoke stranke pogodnice, ali pridobljene do ekvivalenta blaga, se priznavajo za veljavne na ozemlju druge visoke stranke pogodnice:

1.) dokler je blago, za katero gre, na ozemlju države, v kateri so bile te pravice in privilegije zasnovane, seveda, če so bile veljavno pridobljene po lokalnem zakonu;

2.) po prevozu blaga izven ozemlja, na katerem so bile dotične pravice in privilegije zasnovane:

a) če so bile pravno veljavno pridobljene tudi po zakonskih predpisih one države, v katero se je blago prevozilo, ali

b) nasprotno, če ne kršijo dejanskih pravic, ki so bile pridobljene ali se pridobe skladno z zakonom države, v kateri je blago, razen če gre za dejanje koga tretjega, ki bi imelo za posledico kazensko odgovornost.

Srbsko-hrvatsko-slovenska uprava glavnih skladišč na Reki (v režimu svobodnih nakladališč) in uprava srbsko-hrvatsko-slovenskih železnic na Reki, prav tako v stvareh njihju pristojnosti organi, od katerih je ta pristojnost zavisna, morajo uporabljati po predhodnih odstavkih pravilnike in predpise, ki veljajo v pristanišču na Reki, na zgoraj omenjene pravice in privilegije, ki so pridobljene in pravilno prijavljene.

Dogovorjeno je, da ta odredba v ničemer ne posega v obveznost srbsko-hrvatsko-slovenske železniške uprave, uporabljati:

a) posebne odredbe, ki so sporazumno določene ali ki jih je sporazumno določiti med upravama železnic obeh držav (člen 26. priloge B rimskega sporazuma);

b) mednarodne konvencije za prevoz blaga po železnicah in predpise občega službenega pravilnika.

Člen 59.

Vladi obeh visokih strank pogodnic smeta ukreniti, eventualno po sporazumu, glede na posebne razmere funkcij bazena Thaona di Revela z dopolnilnimi odredbami na podstavi izkušnje, ne da bi izpremenili veljavno zakonodajstvo, vse, česar je treba, da se odpravijo one prometne zapreke, ki izvirajo iz razlike v odredbah zakonov in pravilnikov, veljavnih v obeh državah in v raznih delih njihju ozemelj, kakor tudi protislovja in razlike, ki izvirajo iz prepovedi, nalagati denar v inozemstvu.

Člen 60.

Služba, ki se nanaša na izdajanje priznanic in zastavnice na blago, deponirano v enem ali drugem glavnem skladišču in nakladališču, omenjenih v členu 55., se uredi enotno v sejah prizadetih uprav. V teh sejah se tudi določijo enotna pravila za uporabljanje vseh odredb glede privilegij in olajšav, veljavnih na podstavi lokalnih zakonov in pravilnikov, in za njih izvrševanje, kakor tudi pravila, po katerih se mora prodajati zaradi poravnave terjatev blago, spravljeno v omenjenih javnih skladiščih in nakladališčih.

V teh sejah se določijo prav tako enotno:

a) tarife za vkrcavanje in izkrcavanje, za hranjenje in prodajanje blaga, ne glede na to, odkod je prišlo ali kam pojde, kakor tudi vobče tarife za razna opravila, ki se morejo učiniti občinstvu glede blaga. Izjema je dopustna glede tarife za blago, ki bi se poslalo, ko je došlo z ozemlja ene visoke stranke pogodnice, kam na ozemlje iste visoke stranke pogodnice;

b) ukrepi za racionalno uporabljanje odredb, navedenih v členih 13. in 15. priloge B sporazuma z dne 27. januarja 1924.;

c) predpisi za sestavljanje statističnih podatkov, o katerih govori člen 12. omenjenega sporazuma.

Obe upravi razpravljata lahko v teh sejah tudi o drugih stvareh, v katerih sta skupno prizadeti.

V tarife, o katerih govori točka a), se ne štejejo delavske dneve.

Tem sejam morajo prisostvovati trije predstavniki italijanske in trije predstavniki srbsko-hrvatsko-slovenske uprave.

Tem predstavnikom omenjenih uprav se pri dele, če je treba, tehnični svetovalci, največ po dva za vsako omenjenih uprav in za vsako izmed raznih vprašanj, postavljenih na dnevni red zasedanja.

Obe vladi odredita za tehnične svetovalce, ki ne bi bili državni uradniki, osebe izmed predstavnikov trgovine, industrije, plovitve, transportov in ekspedicij, bank in delavcev. Tehnični svetovalci nimajo glasovalne pravice.

Seje se morajo vršiti na Reki, prvič na iniciativo ene ali druge uprave glavnih skladišč. V prvi seji se določijo pravila za naslednje seje.

Sejni sklepi so veljavni, če jih je sprejela večina članov vsake delegacije.

Če sporazum ni mogoč in če zahteva ena visoka stranka pogodnica, da se predloži spor v rešitev razsodnikom, mora pristati druga stranka na to celo tudi, če gre za prejudicialno vprašanje, ali je

spor tak, da ga je treba predložiti razsodišču. Razsodniki se imenujejo po odredbah in s pooblastili, ki jih navaja člen 62.

Člen 61.

Podjetje glavnih skladišč v srbsko-hrvatsko-slovenski upravi mora plačevati v obliki naročnine namesto vseh direktnih davkov in vseh taks, ki se morajo plačevati v zvezi z eksploatacijo omenjenih nakladališč ali zaradi nje, izvzemši pristaniško takso, počez vsega skupaj 100 (sto) zlatih lir na leto.

VIII. Obče odredbe.

Člen 62.

Če se pojavi med visokima strankama pogodnicama spor o tolmačenju ali uporabljanju tega sporazuma in če zahteva ena visoka stranka pogodnica, da se predloži spor v rešitev razsodišču, mora pristati druga stranka na to celo tudi, če gre za prejudicialno vprašanje, ali je spor tak, da ga je treba predložiti razsodišču.

Razsodišče se sestavi za vsak spor tako, da imenuje vsaka visoka stranka pogodnica za razsodnika enega svojega državljana, obe stranki pa izvolita za tretjega razsodnika pripadnika tretje prijateljske države.

Visoki stranki pogodnici si pridružujeta pravico, se za določeno dobo vnaprej zediniti o osebi, ki naj opravlja funkcije tretjega razsodnika, če nastane spor. Odločba razsodišča ima obvezno moč.

Člen 63.

Ta sporazum se ratificira in ratifikaciji se izmenjata v Rimu, čim se izpolnijo na eni in drugi strani formalnosti, ki jih zahtevata dotični zakonodajstvi.

Ta sporazum stopi v veljavo z dnem, ko se ratifikaciji izmenjata, ter ostane v veljavi pet let od tega dne.

Če ne priobči ena visoka stranka pogodnica drugi dvanajst mesecev pred tem dnem namere, prekiniti učinek tega sporazuma, ostane sporazum obvezen, dokler ne poteče leto dni od dne, ko ga je ena ali druga visoka stranka pogodnica odpovedala.

V potrditev tega so pooblaščenci podpisali ta sporazum ter pritisnili nanj svoje pečate.

Sestavljeno v Nettunu v dveh izvodih dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo:
--	---------------------------

(L. S.) V. Antonijević s. r. (L. S.) Dr. Rybář s. r.	(L. S.) B. Mussolini s. r. (L. S.) Dr. Rybář s. r.
---	---

*

Končni zapisnik.

Pristopaje k podpisu dopolnilnega sporazuma k rimskemu sporazumu z dne 27. januarja 1924. o ureditvi prometa, sklenjenega danes med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in kraljevino Italijo, so podali podpisani pooblaščenici soglasno naslednje izjave, ki so sestavni del sporazuma:

K členu 27.

Izraz »srbsko-hrvatsko-slovenske železniške postaje« v prvi in drugi vrsti člena 27. je treba pojmiliti tako, da se štejejo semkaj vse železniške postaje srbsko-hrvatsko-slovenskih železnic, na katerih se more sprejemati in s katerih se more pošiljati blago zaradi prevoza.

Lokalna normalna tarifa obseza normalne, specialne in izjemne stavke.

Če bi določila vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev specialne tarife za transporte, ki so namenjeni za izvoz, ali za one, ki se uvažajo čez Sušak, je dogovorjeno, da je dopustna v dobi, dokler traja ta sporazum, na zahtevo italijanske vlade revizija odredb, ki se tičejo:

1.) pravice srbsko-hrvatsko-slovenske uprave, sprejemati v hranjenje v nakladaliških bazena Thaona di Revela tudi ono blago, ki prihaja iz tretjih držav ali ki je namenjeno za te države;

2.) pravice srbsko-hrvatsko-slovenske uprave bazena Thaona di Revela, izvrševati direktne mednarodne ekspedicije v vseh smereh.

Specialne redukcije za izvoz lesa pa se ne smatrajo za ukrepe, ki bi pripuščali revizijo gorenjih koncesij.

Pač pa opravičujejo za les, poslan na Sušak, uporabo samo onih tarifnih redukcij, ki ne presežajo 30 % lokalne tarife.

K členu 36.

Da se olajšajo opravičena popravila, bo dajala uprava italijanskih železnic upravi srbsko-hrvatsko-slovenskih železnic vsako pojasnilo glede podatkov v listinah, ki jih je treba predložiti v izplačilo.

K VI.

Ker se je vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev odrekla popravilu in ponovni postavitvi nakladališča št. 16 v obsegu Thaona di Revela, je dogovorjeno, da morajo italijanska oblastva samo očistiti teren od ruševin tega deloma podrtega nakladališča in urediti prostor, kjer stoji omenjeno nakladališče.

Obče odredbe.

I.

Če morata obe visoki stranki pogodnici ali ena od njih prenesti na višjega organa vrhovno upravo in urejanje vseh služb v reškem pristanišču, ki pripadajo vladi kraljevine Italije, odnosno vladi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, pripada predstavljanje prizadetih uprav temu organu. Priobčila, ki bi jih morala podati ena državnih uprav oblastvom druge države, se podajajo po tem organu nevarno direktni zvezi med upravnimi organi obeh držav, kolikor gre za izvrševanje funkcij, ki spadajo v njih pristojnost.

II.

Dogovorjeno je, da se s predhodnimi odredbami nikakor ne kršijo odredbe rimskega sporazuma z dne 27. januarja 1924., kolikor niso predmeti, omenjeni v rečenem sporazumu, točneje urejeni s tem sporazumom.

Ta zapisnik, ki ga je smatrati za usvojenega in potrjenega od visokih strank pogodnic brez druge specialne ratifikacije, nego že s tem, da se izmenjata ratifikaciji sporazuma, na katerega se nanaša, se je sestavil v dveh izvodih v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo:
V. Antonijević s. r. Dr. Rybář s. r.	B. Mussolini s. r.

**Konvencije in sporazumi,
sklenjeni zaradi definitivne ureditve vseh
vprašanj, ki jih je treba rešiti za celotno
in popolno izvrševanje sporazuma, ki se
nanaša na Reko in je bil podpisan v Rimu
dne 27. januarja 1924.**

Njegovo Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev in Njegovo Veličanstvo kralj Italije,

prešinjena z željo, definitivno urediti vsa vprašanja, ki jih je treba rešiti, da se more popolnoma in celotno izvršiti sporazum o Reki, ki sta ga podpisali v Rimu kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev in kraljevina Italija dne 27. januarja 1924., sta se dogovorila, skleniti v ta namen specialne konvencije in sporazume, ter sta imenovala zategadelj za svoje pooblaščenice:

Njegovo Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev:

gospoda Vojislava Antonijevića, svojega izrednega poslanika in pooblaščenega ministra pri Njegovem Veličanstvu kralju Italije;

gospoda Otokarja Rybářa, izrednega poslanika in pooblaščenega ministra;

Njegovo Veličanstvo kralj Italije:

gospoda Benita Mussolinija, narodnega poslanca, predsednika ministrskega sveta in ministra za zunanje posle,

ki so dogovorili, ko so izmenjali svoja pooblastila, spoznana v dobri in pravilni obliki, to-le:

Člen 1.

Odredbe, obsežene v tukaj navedenih konvencijah in sporazumih, sta usvojili visoki stranki pogodnici glede odnošajev med obema državama o

vprašanih, ki so predmet spodaj naštetih konvencij in sporazumov:

Priloga A. Sporazum o občinskih posestvih in javnem dolgu.

Priloga B. Sporazum o preskrbovanju obmejnih občin kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z vodo in električnim tokom.

Priloga C. Sporazum o uporabljanju pokopališča v Drenovi (Reka) po izvestnih delih obmejnih občin kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in o prenosu mrličev med Reko in Sušakom.

Priloga D. Sporazum o sprejemanju državljanov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v reško bolnico.

Priloga E. Konvencija o arhivih, ki se nanašajo na ozemlja, dodeljena kraljevini Italiji in kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev s sporazumom, podpisanim v Rimu dne 27. januarja 1924.

Priloga F. Sporazum o pridobitvi državljanstva.

Priloga G. Sporazum o pokojninah.

Priloga H. Sporazum o pobiranju davkov.

Priloga I. Sporazum o vzdrževanju in izboljševanju regulacije reke Rečine (Eneo).

Priloga L. Sporazum o komunikacijah.

Priloga M. Dopolnilni sporazum o carinskem nadzorstvu in o ribji lovi v vodah Reke in Sušaka.

Priloga N. Dopolnilni sporazum k rimskemu sporazumu z dne 6. aprila 1922. o odnošajih med sodnimi oblastvi kraljevine Italije in kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Člen 2.

Konvencije in sporazumi, o katerih govori člen 1., se ratificirajo in ratifikaciji se izmenjata v Rimu, čimprej bo mogoče.

Te konvencije in ti sporazumi stopijo v veljavo čez mesec dni od dne, ko se ratifikaciji izmenjata, razen če ni dan, ko stopi v veljavo ena ali druga konvencija ali eden ali drugi sporazum, določen v njih drugače.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali gorenje konvencije in sporazume istočasno kakor ta akt, na katerega so pritisnili svoje pečate.

Sestavljeno v Nettunu v dveh izvodih dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo:
--	---------------------------

(L. S.) V. Antonijević s. r. (L. S.) Dr. Rybář s. r.	(L. S.) B. Mussolini s. r. (L. S.) Dr. Rybář s. r.
---	---

* * *

Priloga A.

Sporazum o občinskih posestvih in javnem dolgu.

Člen 1.

Vsaka visoka stranka pogodnica pridobi vsa posestva in vse lastnine, ki pripadajo prejšnjim vladam Avstrije, Ogrske in Avstro-Ogrske ali se smatrajo za take po mirovnih pogodbah ter so na ozemlju, ki ji je dodeljeno s sporazumom, podpisanim v Rimu dne 27. januarja 1924.

Visoki stranki pogodnici se strinjata v tem, da ni dopustna razdelitev negaziranega javnega dolga bivše kraljevine Ogrske na Reki in da se ne more izvrševati v tej stvari nobena pravica proti kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, ker se je del prejšnjega reškega ozemlja pridružil rešeni kraljevini.

Člen 2.

Glede razmerja med celokupnimi aktivi in celokupnimi pasivi, ki sestavljajo občno maso posestev vseh vrst reške občine, občinskih podjetij in reških javnopравниh teles, in glede reguliranja dotičnih dolgov je dogovorjeno, da so edino posestva, ki bi se morala za točno formacijo deležev dodeliti kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev kot svobodna lastnina, nepremična posestva, všteti nepremičnine po namembu, ki so vpisane na ime reške občine v reških zemljiških knjigah ter leže na onem delu ozemlja rešene občine, ki je bil dodeljen kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev s sporazumom, podpisanim v Rimu dne 27. januarja 1924.

Da se ne bi razkosala občinska imovina, je razen tega dogovorjeno, da ostanejo tudi ta posestva reški občini, da se puste na svobodno razpolago sedanjim lastnikom in da se odškoduje vsaka stvarna neenakost deležev z izplačilom v gotovini.

V ta namen izplača italijanska vlada vladi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev 2.500.000 (dva milijona pet sto tisoč) lir kot ekvivalentno vrednost dotičnih nepremičnin, ki bi se morale dodeliti kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev in ki ostanejo torej celotno in brezizjemno lastnina reške občine, nekvarno pravicam, ki jih ima italijanska vlada proti rešeni občini.

Člen 3.

Osebe, ki stanujejo v obmejnem pasu ene visoke stranke pogodnice in ki izvršujejo sedaj ali so izvrševale pred dnem 24. maja 1915. leta pravico paše, sečnje malega drevja, sečnje hoste ali sečnje visokega gozda na posestvih, ki leže na ozemlju, dodeljenem drugi visoki stranki pogodnici s sporazumom, podpisanim v Rimu dne 27. januarja 1924., smejo izvrševati nadalje te pravice v onih mejah, v katerih so jih izvrševale pred dnem 24. maja 1915.

Iste pravice se priznavajo tudi osebam, ki bi bile upravičene, izvrševati te pravice kot člani združbe, ki nima sedeža na ozemlju one visoke stranke pogodnice, kjer imajo dotične osebe stanovanje ali domicil.

Kar se tiče gozdov, ki so na delu ozemlja reške občine, dodeljenem kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev s sporazumom, podpisanim v Rimu dne 27. januarja 1924., in ki ostanejo po členu 2. svobodna lastnina reške občine, se priznavajo iste pravice osebam, ki stanujejo na prejšnjem reškem ozemlju, če so izvrševale pravice tega značaja pred dnem 24. maja 1915. Te pravice se ugotove in vpišejo v zemljiške knjige.

Izvrševaje zgoraj rečene pravice, morajo zadovoljiti upravičenci zahtevam veljavnih zakonov, pravilnikov in naredb, kolikor ne nasprotujejo te zahteve odredbam tega člena.

Upravičenci uživajo vse olajšave, dogovorjene za obmejni promet, ob pogojih, ki so določeni v dotičnih sporazumih.

Člen 4.

Italijanska vlada se zavezuje na račun in v imenu reške občine, da odda in dá ta občina v zakup za 50 zaporednih let, ki se začne računati od dne 1. januarja 1926., posestva, o katerih govori člen 2., vladi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki mora plačevati od dne 1. januarja 1926. vse zemljiške davke in druge redne in izredne davščine kakor tudi vsa druga bremena, kakršnakoli bi bila in s kakršnimkoli nazivom bi se uvedla, ki bi se mogla odmeriti na ta zakupljena posestva v dobi, dokler traja zakup, tako da se izplača dogovorjena zakupnina zakupodajniku prosta in svobodna vseh davkov, davščin in kakršnihkoli javnih bremen; zakupnik se odreka vsem koristim zakonov, ki bi mogli odmeriti pozneje v lastnikovo breme del davkov in davščin, ker se je izračunila ta zakupnina tako, da so se vzeli v poštev ti razni primeri.

Nezavisno od vseh bremen in zgoraj dogovorjenih pogojev mora plačevati vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev reški občini letno zakupnino 25.000 (pet in dvajset tisoč) lir. Vsa ta plačila se morejo vršiti polnoveljavno edino na Reki v denarju, ki velja tam, ne glede na vse zakone in naredbe, s katerimi bi se obvezno predpisal drug način plačevanja.

Zakupnik ne sme zahtevati iz nikakršnega razloga, da se kakorkoli znižaj zakupnina ali znižajo bremena. Pravice do tega zakupa ne sme odstopiti brez izrečnega zakupodajnikovega pristanka.

Zakupnik mora vzdrževati drevje, ki stoji sedaj na zemljiščih, travnikih in pašnikih.

Odmrlo drevje in ono, ki izgubi vrh zaradi starosti ali nezgode, pripada zakupniku.

Kleščenje in redčenje drevja kakor tudi eksploatacijo visokega gozda vrši zakupnik v svojo korist po odredbah krajevnega zakona, ne da bi kršil služnosti in pravice, določene v členu 3., ki se morajo spoštovati.

Člen 5.

Vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev priznava, da ne bo imela, ko se izvrši izplačilo, o katerem govori člen 2., ne ona ne njeni državljani pravice ali razloga proti italijanski vladi ali reški občini, zahtevati odškodnine ali plačila iz kakršnegakoli naslova, ki bi se nanašal na sporazum o posestvih, pravicah in koristih rečenega mesta in njegovih predmestij, razen v primerih, določenih s specialnimi konvencijami ali sporazumi, ki sta

jih podpisali na današnji dan visoki stranki pogodnici. Biti ne sme torej nikakršnih računskih operacij, likvidacij in razdelitev zaradi gorenjih odredb, razen kar se tiče bolniških stroškov za srbsko-hrvatsko-slovenske državljane v času, preden stopi ta sporazum v veljavo. Izplačilo teh stroškov in način konverzije dotičnih dolgov, ki se glasi na krone, določa specialen sporazum.

Člen 6.

Odredbe konvencije za občne sporazume, podpisane v Rimu dne 23. oktobra 1922. (XVI. poglavje, členu 56., 57. in 58.), ki se nanašajo na lastninsko pravico, se uporabljajo prav tako na posestva, lastnine, pravice ali koristi na ozemljih, dodeljenih vsaki visoki stranki pogodnici s sporazumom, podpisanim v Rimu dne 27. januarja 1924.

Člen 7.

Posestva vseh vrst prejšnje kastavske občine, ki leže na ozemlju, dodeljenem italijanski vladi s sporazumom, podpisanim v Rimu dne 27. januarja 1924., prehajajo v svobodno lastnino italijanske vlade in zanjo v lastnino reške občine.

Člen 8.

Vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev priznava reški občini lastninsko pravico do vseh električnih in hidravličnih naprav rečene občine, ki so na srbsko-hrvatsko-slovenskem ozemlju, in sicer:

1.) vseh električnih naprav na ozemlju Zameta in Pehlina-Sv. Ivana, podzemnega kablovoda od meje pri Delti in Brajdici in onih treh kabin za transformacije, ki stoje na tem kraju in od katerih sta dve opremljeni s transformatorji in dotičnimi aparati;

2.) vseh vodovodnih naprav, ki so na ozemlju Zameta in Pehlina-Sv. Ivana kakor tudi vodomero, postavljenih v vodnjakih 12. in 13., ki sta na srbsko-hrvatsko-slovenskem ozemlju na severnem nasipu sušiške luke, blizu mejne črte.

Vendar pa imata obe administraciji pravico, da se sporazumeta o eventualnem odstopu naprav in vodov, o katerih govori zgoraj točka 1.), kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, in o prenosu vodomero v vodnjakih 12. in 13. na italijansko ozemlje.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev se zavezuje, dovoliti prost uvoz in izvoz instalacijskega materiala, električnih transformatorjev in tokomero, vodomero in plinskih števcov, kar jih bo treba za eksploatacijo in vzdrževanje dotičnih naprav.

Nujna dela za popravilo ali preureditev se smejo izvršiti, ne da bi se predhodno obvestilo srbsko-hrvatsko-slovensko oblastvo; vendar pa se mu morajo neutegoma javiti.

Člen 9.

Z osebami, ki so imele domovinstvo na Reki in ki so postale državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev po danes podpisanem sporazumu o reškem državljanstvu, postopajo vlada kraljevine Italije, reška občina in zgoraj rečena pravna telesa, kar se tiče pripomoči, določene z zakoni te kraljevine o javni pomoči, kakor z italijanskimi državljani, če stanujejo te osebe na prejšnjem ozemlju reške občine. Vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev mora povrniti dotične stroške.

Člen 10.

Akti, potrebni za izvrševanje tega sporazuma, so oproščeni vseh davkov, davščin in taks.

V potrditev tega so pooblaščenci podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo:
--	---------------------------

V. Antonijević s. r. Dr. Rybář s. r.	B. Mussolini s. r.
---	--------------------

Končni zapisnik.

K členu 4.

Dogovorjeno je, da se mora vpisati zakupna pravica, o kateri govori člen 4. sporazuma o občinskih posestvih in javnem dolgu, na zahtevo kralje-

vine Srbov, Hrvatov in Slovencev v zemljiške knjige pristojnega oblastva.

V potrditev tega so pooblaščenci podpisali ta zapisnik.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo:
--	---------------------------

V. Antonijević s. r. Dr. Rybář s. r.	B. Mussolini s. r.
---	--------------------

Priloga B.

Sporazum o preskrbovanju obmejnih občin kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z vodo in električnim tokom.

Člen 1.

Italijanska vlada bo preskrbovala po upravi reškega vodovoda z eventualno potrebno vodo obmejne občine kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, kolikor bodo to zahtevala srbsko-hrvatsko-slovenska politična ali občinska oblastva, v toliki meri, kolikršno dopuščajo sile reških naprav in kolikor ne bo voda namenjena za potrebe samega mesta.

Količina oddane vode se določa z vodomeri, postavljenimi na italijanski strani na oni mejni točki, kjer je spojna cev, ki vzdržuje zvezo z ozemljem, za katero gre.

Člen 2.

Prebivalci onih obmejnih občin na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, v katere reški vodovod ni uveden, smejo natakati vodo v sode iz pip na vodovodu, oni pa, ki so na italijanskem ozemlju, vsak trenutek, kadar jim je vode treba. Da se more ukoriščati ta olajšava, mora poslati tako zahtevo upravi reškega vodovoda za izvesten čas dotično občinsko oblastvo.

Člen 3.

Vodo mora plačati občina, ki se na njen račun voda oddaja, pri upravi vodovoda vsak mesec. Če je ne plača, se uporabijo pravilniki, ki veljajo za razmerje med upravo vodovoda in privatnimi osebami.

Cena vode je ista, ki jo plačujejo reški prebivalci za vodo, oddano po vodomeru; oproščena je vsake takse za porabo, najsi je predpisana ta taksa od ene ali druge države ali od občin teh držav.

Uprava reškega vodovoda in uprava prizadete srbsko-hrvatsko-slovenske občine določita sporazumno one odprtine, iz katerih se sme vršiti preskrbovanje z vodo, kakor tudi, kako naj se kontrolira količina zajete vode in kako naj se plačuje.

Člen 4.

Italijanska vlada bo preskrbovala po upravi reške električne centrale obmejne občine kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z eventualno potrebnim električnim tokom, kolikor bi to zahtevala politična ali občinska oblastva, v toliki meri, kolikršno dopuščajo sile reške naprave in kolikor ne bi bil tok namenjen za potrebe samega mesta in njegove okolice.

Člen 5.

Količine oddanega električnega toka se ugotavljajo s števci, postavljenimi na oni mejni točki, odkoder se preskrbuje ozemlje, za katero gre.

Cena oddanega električnega toka se mora ujemati z ono, ki jo plačujejo potrošniki na Reki; pri tem se morajo tudi vpoštovati vsi popusti, ki se dajo potrošnikom ob določenih pogojih.

Ta cena je oproščena vsake takse za porabo, najsi je predpisana ta taksa od države ali od občinske uprave, če ne bi zadevala obenem reških prebivalcev ali kolikor že ne bi bila oproščena poraba električnega toka v inozemstvu.

Člen 6.

Uprava reške električne centrale in uprava prizadete srbsko-hrvatsko-slovenske občine določita sporazumno, kako naj se kontrolira količina oddanega električnega toka, kakor tudi način plačevanja, ki ga morajo izvršiti občine vsak mesec.

Člen 7.

Vsaka visoka stranka pogodnica si pridržuje pravico, zahtevati revizijo členov 4., 5. in 6. čez deset let od dne, ko stopi ta sporazum v veljavo.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev: Za kraljevino Italijo:

V. Antonijević s. r.
Dr. Rybář s. r.

B. Mussolini s. r.

Priloga C.

Sporazum o uporabljanju pokopališča v Drenovi (Reka) po izvestnih delih obmejnih občin kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in o prenosu mrličev med Reko in Sušakom.

Člen 1.

Dokler ne napravi kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev pokopališča za one dele občin, ki so uporabljali, preden se je sklenil rimski sporazum z dne 27. januarja 1924., pokopališče v Drenovi, vsekakor pa za dobo 10 let od dne, ko stopi ta sporazum v veljavo, se pokopavajo mrličji iz rečnih delov še nadalje na tem pokopališču, ne glede na sanitetne, fiskalne in administrativne predpise, določene za prenos mrličev iz ene države v drugo; vendar pa se morajo točno uvaževati naredbi, ki veljajo za mesto Reko, določene v policijskem mrliškem pravilniku, kolikor se tičejo prenosa mrličev iz kraja smrti na pokopališče, kakor tudi naredbi, ki jih izda, če bi bilo treba, oblastvo, odgovorno za vzdrževanje javnega reda.

Člen 2.

Mrličji, katerih pokop dovoli oblastvo kraja, kjer je pokopališče, bodisi na podstavi prej pridobljene pravice, bodisi na zahtevo prizadetih oseb, se smejo prav tako prenašati med Reko in Sušakom, ne da bi spadali pod sanitetne, fiskalne in administrativne odredbe, ki veljajo izključno za prenos mrličev iz inozemstva in v inozemstvo. To prenašanje spada pod odredbe policijskega mrliškega pravilnika, ki velja za oba omenjena kraja ter se tiče prenosa mrličev iz kraja smrti na pokopališče, kakor tudi pod naredbi, ki jih izda, če bi bilo treba, oblastvo, odgovorno za vzdrževanje javnega reda.

Člen 3.

Kadar je treba prenesti mrliča, mora sporočiti pristojno oblastvo onega kraja, kjer je dotična oseba umrla, tako v primeru iz člena 1. kakor tudi v primeru iz člena 2. oblastvu onega kraja, kjer naj se mrlič pokoplje, najmanj šest ur prej, nego se prinese mrlič na mejo, kaj je vzrok smrti, dan, uro in način, po katerem naj se izvrši prenos.

Oblastvo onega kraja, kjer naj se mrlič pokoplje, ima pravico, ugotoviti pred pokopom smrti po predpisih, ki veljajo tamkaj.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev: Za kraljevino Italijo:

V. Antonijević s. r.
Dr. Rybář s. r.

B. Mussolini s. r.

Priloga D.

Sporazum o sprejemanju srbsko-hrvatsko-slovenskih državljanov v reško bolnico.

Člen 1.

V reški bolnici sta sprejemanje in normalno zdravljenje, ki se uporablja na domače bolnike, zadržani tudi državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki bivajo ali imajo domovinstvo v občinah Sušaku, Bakru, Senju ali v onih občinah, ki spadajo v politične srece Sušak, Crikvenico, Novi, Senj, Kastav in Krk, ob pogojih iz naslednjih členov.

Člen 2.

Število postelj, ki je na razpolago državljanom kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, navedenim v členu 1., znaša najmanj 12 % in največ 25 % postelj na vsakem oddelku; nikakor pa ne sme biti postelj več nego 125.

Vendar je dogovorjeno, da je vobče in zlasti, kadar gre za osebe z nalezljivimi boleznimi, o katerih govori člen 8. tega sporazuma, sprejemanje bolnikov, srbsko-hrvatsko-slovenskih državljanov, v reško bolnico omejeno tako, da ostane na razpolago zadosti postelj za potrebe reškega mesta.

Člen 3.

Višina bolničnih stroškov za osebe iz člena 1. se določi po običajnih pravilih in po taksah, predpisanih za domačine.

Člen 4.

Občine, navedene v členu 1., in naprave za socialno zavarovanje, ki delujejo v teh občinah, so upravičene, pošiljati v reško bolnico one bolnike, ki so v okolnostih, navedenih v istem členu.

Občine in navedene naprave morajo plačati v čim krajšem roku bolniške stroške za navedene bolnike v znesku, ki ga jim priobči bolnična uprava. Če navedene občine ali naprave ne plačajo teh stroškov v šestih mesecih od dne, ko so jim bili priobčeni, jih mora plačati vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Člen 5.

Sprejem v reško bolnico onih bolnikov, ki jih ni poslala občina ali naprava za socialno zavarovanje in na katere se ne more uporabiti sporazum o pomoči osebam, ki so v breme javni pomoči, podpisan v Beogradu dne 12. avgusta 1924., je zavisen od pologa kavcije, določene v bolničnem pravilniku, in plačati morajo sami bolnične stroške po odredbah člena 3.

Člen 6.

Vkljub odredbam členov 1. in 2. sporazuma, navedenega v predhodnem členu, sta se visoki stranki pogodnici zedinili, da se smejo bolniki, državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki bivajo na italijanskem ozemlju in ki bi se mogli rapatriirati in spremiti do italijansko-srbsko-hrvatsko-slovenske meje brez škode za svoje zdravje ali za zdravje drugih ljudi, pridržati ali sprejeti v reško bolnico na zahtevo konzularnega oblastva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki plača dotične stroške.

Člen 7.

Bolniki, ki jih je poslalo v bolnico oblastvo ali poslala naprava za socialno zavarovanje, morajo biti opremljeni z aktom, v katerem se zahteva sprejem, ali z drugim istovrednim dokumentom, ki mora obsežati obveznost oblastva ali naprave, da izplača bolnične stroške bolnikov.

Člen 8.

Praviloma se ne sprejemajo v reško bolnico osebe z nalezljivo boleznijo. Od tega pravila se izvzemajo one osebe, ki imajo ošpice, koze, dušljivi kašelji, škrlatinko, malarijo, difterijo in angino, bakcilarno in amebično grizo, tifuzno vročico in paratifuzne infekcije, epidemično vnetje parotidne žleze, influenco, epidemično cerebrosposinalno vnetje možganske mreže, trahom in otročniško vročico.

Ti bolniki se morajo ravnati po predpisih zakonov in sanitetnih pravilnikov, ki veljajo v kraljevini Italiji, kolikor se nanašajo na prenos bolnikov iz njih bivališča v bolnico.

Vselej, kadar naj se prenese v bolnico kdo, ki ima eno izmed navedenih bolezni, morajo obvestiti srbsko-hrvatsko-slovenska oblastva o tem vnaprej reška sanitetna oblastva in bolnično upravo.

Člen 9.

Uradniki, ki imajo dolžnost, opravljati nadzorstvo na meji, izdajajo osebam, ki jih je treba sprejeti v bolnico, in njih spremljevalcem, če ne bi imeli obmejne karte, prehodnico, ki je določena v odredbah o obmejnem prometu.

Člen 10.

Bolnična uprava sme občevati direktno z oblastvi in napravami, odgovornimi za plačilo stroškov.

Člen 11.

Ta sporazum velja za deset let od dne, ko stopi v veljavo.

Če ne priobči ena visoka stranka pogodnica drugi stranki dvanajst mesecev pred potekom desetih let namere, prekiniti učinek tega sporazuma, ostane sporazum obvezen, dokler ne poteče leto dni od dne, ko ga je ena ali druga visoka stranka pogodnica odpovedala.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev: Za kraljevino Italijo:

V. Antonijević s. r.
Dr. Rybář s. r.

B. Mussolini s. r.

Priloga E.

Konvencija o arhivih, ki se nanašajo na ozemlja, dodeljena kraljevini Italiji in kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev s sporazumom, podpisanim v Rimu dne 27. januarja 1924.

Člen 1.

Pod izrazom «arhivi» ali «arhivski material» je treba umeti pisarniške akte in dokumente, registre in javne knjige vseh vrst, načrte državne uprave in avtonomnih javnih uprav, račune, ekspertize, načrte, projekte, študije, kopije in prosojne matrice, ki se nanašajo na javna dela in na železnice, nadalje sodne listine in dokumente in notarske akte, spravljene pri sodiščih.

Člen 2.

Da se ugotovi, kateri del arhivov, ki se nanašajo na ozemlja, dodeljena kraljevini Italiji in kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev s sporazumom, podpisanim v Rimu dne 27. januarja 1924., naj se izroči v izvorniku ali v prepisu oblastvom druge države, se ustanovi komisija, v kateri so za vsako visoko stranko pogodnico:

- 1.) en delegat za sodna oblastva;
- 2.) en delegat za finančna oblastva;
- 3.) en delegat za pomorska oblastva;
- 4.) dva delegata za politična ali administrativna oblastva in za vsa ostala oblastva.

Člen 3.

Komisija ima sedež na Reki; če pa bi bilo treba, ga sme premestiti na ozemlje kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Svoje posle mora začeti v dveh mesecih od dne, ko stopi ta konvencija v veljavo. Njenim članom je zajamčen pristop v prostore, najsi so kjerkoli, kjer se hrani material, o katerem govori predhodni člen. Zagotovljeno jim je najpopolnejše podpiranje in sodelovanje vseh oblastev in vseh uradov.

Člen 4.

Komisija posluje po podkomisijah, sestavljenih iz enega delegata za vsako obeh visokih strank pogodnic. Če nastane nesoglasje, prepuste podkomisije odločitev plenarni komisiji, ki sklepa z večino glasov.

Sklepi komisije in podkomisij so takoj izvršni. Če se komisija ne sporazume, se sme obrniti vsaka visoka stranka pogodnica zaradi rešitve na razsodnika, ki ga označi, ako bi se visoki stranki pogodnici ne zedinili, generalni tajnik Društva narodov.

Člen 5.

Komisija izloči tekoče akte administracije od starejših aktov. Za tekoče akte mora smatrati one, ki ne izvirajo iz časa pred 1884. letom, ter se ne sme dotikati ostalih, s katerimi je treba postopati po pravilih, veljavnih za zgodovinske akte.

Tekoče akte državne administracije na reškem ozemlju kakor tudi občinskopravne akte, sestavljene v dobi od dne 1. januarja 1884. do dne 31. decembra 1924., ki bi bili razdelni in bi se nanašali iz razloga osebne ali teritorialne pristojnosti samo na pravice ali koristi fizičnih ali pravnih oseb, državljanov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki imajo bivališče ali sedež na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, dodeli komisija takoj vladi kraljevine Srbov, Hrvatov in

Slovencev ter jih izroči pravilno odrejenim srbsko-hrvatsko-slovenskim delegatom.

Akti, sestavljeni v dobi od dne 1. januarja 1872. do dne 31. decembra 1883., ki se nanašajo na akte, navedene v predhodnem odstavku, se smejo dodeliti in izročiti na isti način in ob istih pogojih.

Nasprotno pa dodeli komisija pristojnemu italijanskemu oblastvu tekoče akte, o katerih razvidi, da se tičejo skupno vseh ozemelj, za katera gre, in one, o katerih razvidi, da so iz kakršnegakoli razloga nerazdelni.

Knjige in javni registri se smatrajo za tekoče akte, če so bili v rabi pozneje nego dne 1. januarja 1884., ne glede na dan, ko so se začeli uporabljati.

Ob istih pogojih in na isti način se izroče italijanskim delegatom oni tekoči akti kastavske občinske uprave, ki se nanašajo edino na pravice ali koristi oseb, ki so državljani kraljevine Italije ter imajo bivališče ali sedež na ozemlju te kraljevine.

Člen 6.

Komisija izroči vladi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev prepise katastrskih načrtov, zemljiških knjig in pripadajočih aktov in dokumentov, ki se tičejo nepremičnin, ležečih na onem delu reškega ozemlja, ki je dodeljen kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, ter so predmet vpisovanja v omenjene registre.

Člen 7.

Komisija izroči vladi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev izvirne akte, ki se nanašajo na odmerjanje onih davkov in taks, katere sme pobirati po odredbah o pobiranju davkov in taks izključno kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Člen 8.

Komisija izroči kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev prepise:

1.) matic, aktov in načrtov, ki se tičejo konstrukcije, trajanja in stanja ladij za dolgo plovitev, odstopljenih kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, in onih ladij za malo in veliko obrežno plovitev ali ladij za lokalno rabo, ki nosijo srbsko-hrvatsko-slovensko zastavo po dotičnih mednarodnih konvencijah in sporazumih;

2.) matic in patentov onih mornarjev, ki so postali srbsko-hrvatsko-slovenski državljani;

3.) registrov, aktov in načrtov, ki se tičejo pomorstva, aktov o koncesijah na obali ali v vodah, dovolil za gradnjo ali za ribjo lov na ozemlju, dodeljenem kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Člen 9.

Arhive reške mestne občine mora hraniti popolnoma ta občina sama. Akti, ki se nanašajo direktno in izključno na ozemlje, dodeljeno kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev z rimskim sporazumom z dne 27. januarja 1924., pa se vendarle izločijo iz arhiva občine ter se izroče onim, ki imajo pravico do njih.

Člen 10.

Vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev daje vladi kraljevine Italije pravico, pregledati na licu mesta oni material, ki je v njenih arhivih ter se nanaša na zgodovino reškega mesta, napravljati prepise, izpiske, fotografije itd., ter se zavezuje, izposojati v uporabo v posebnih primerih posebne predmete in dokumente, ki se morajo vrniti v določenem roku.

Vlada kraljevine Italije daje iste pravice kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev glede materiala, ki je v direktni zvezi z zgodovino in administracijo te kraljevine ter se hrani v vladnih arhivih na Reki; zahtevala ga bo od Ogrske po členu 177. trianonske pogodbe.

Člen 11.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev priznava, da se morajo izročiti vsi zgodovinski akti, ki se nanašajo na Reko ter se hranijo v arhivih kakšne druge države, italijanskim oblastvom na Reki, ne da bi bilo treba zahtevati naknadno pritrditev.

Člen 12.

Osebni akti se dodele in izroče, ne glede na datum, po pravici državljanstva in službenem razmerju vsakega uradnika.

Člen 13.

Visoki stranki pogodnici se zavezuje:

a) skrbno hraniti poveške in omenjeni material, ki se ju tičejo skupno in ki so jima poverjeni, ter se izogibati vsaki njih izpremembi;

b) priobčevati druga drugi eventualno izpremembo kraja, kjer se hrani ta material;

c) dovoliti oni stranki, ki bi zahtevala pregled na licu mesta, možnost, napravljati prepise, izpiske, fotografije itd.; naposled

d) izposojati v uporabo v posebnih primerih posebne predmete in dokumente, ki se morajo vrniti v določenem roku.

Člen 14.

Komisija sme odločiti sporazumno, da se ne napravijo prepisi akta, ampak da se izroči njegov izvirnik, odnosno da se ne izroči izvirnik, ampak se napravijo prepisi.

V tem primeru trpi stroške za prepise ona visoka stranka pogodnica, ki prejme izvirnik.

Kar se tiče zgodovinskih in onih aktov, ki jih označi komisija za nerazdelne ali za akte, ki se tičejo skupno obeh držav, trpi stroške ona visoka stranka pogodnica, ki zahteva njih prepis.

Člen 15.

S to konvencijo se nikakor ne kršijo pravice, ki so bile priznane vsaki visoki stranki pogodnici s sporazumom o arhivih, podpisanim v Rimu dne 6. aprila 1922.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali to konvencijo.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo:
--	---------------------------

V. Antonijević s. r.
Dr. Rybář s. r.

B. Mussolini s. r.

Priloga F.

Sporazum o pridobitvi državljanstva.

Člen 1.

Osebe, ki so imele domovinstvo v reški občini dne 3. novembra 1918., razen oseb, ki nimajo več te pravice zaradi prostovoljnega akta ali ker so pridobile državljanstvo kakšne druge države, pridobe polnodeljavno, razen izjem, navedenih v členu 4.:

1.) lastnost državljanstva kraljevine Italije, če imajo bivališče v onem delu reškega ozemlja, ki je dodeljen kraljevini Italiji, ali če so imele bivališče na tem delu ozemlja, preden so odšle z Reke;

2.) lastnost državljanstva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, če imajo bivališče na onem delu reškega ozemlja, ki je dodeljen kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, ali če so imele bivališče na tem delu, preden so odšle z Reke

Če niso imele rečene osebe bivališča na ozemlju, za katero gre (Reka), se določi njih domovinstvo v eni obeh držav po poslednjem bivališču njih roditeljev na enem ali drugem delu ozemlja.

One izmed omenjenih oseb, ki so prenesle bivališče z enega dela prejšnjega ozemlja reške občine na drugega, se lahko izrečejo v šestih mesecih od dne, ko stopi ta sporazum v veljavo, ali se hočejo po tem členu sklicevati na svoje prejšnje bivališče.

Dogovorjeno je, da je smatrati po tem sporazumu za bivališče oni kraj, kjer kdo dejanski stanuje z namenom, da bi redoma živel v njem.

Člen 2.

Osebe, starejše od 18 let, ki so pridobile po členu 1. lastnost državljanstva ene visoke stranke pogodnice in ki govore isti jezik ter so istega plemena kakor večina prebivalstva druge visoke stranke pogodnice, imajo pravico, v šestih mesecih od dne, ko stopi ta sporazum v veljavo, optirati za lastnost državljanstva te države.

Osebe, starejše od 18 let, ki so polnopravno pridobile državljanstvo ene visoke stranke pogodnice in ki se smatrajo po plemenu in jeziku za osebe madžarskega pokolenja, optirajo lahko v roku, določenem v prvem odstavku, za madžarsko državljanstvo.

Za veljavnost opcije ni treba pooblastitve one države, za katero so navedene osebe optirale, in dotična oblastva se morajo omejiti na to, da ugotovijo, ali obstojita potrebna pogoja (pleme in jezik).

Člen 3.

Osebe, starejše od 18 let, ki bi pridobile po členu 1. lastnost državljanstva ene visoke stranke pogodnice, imajo pravico, v šestih mesecih od dne, ko stopi ta sporazum v veljavo, zahtevati lastnost državljanstva one države, na katere ozemlju je kraj, kjer so imele domovinstvo, preden so ga pridobile na Reki.

Člen 4.

Osebe, ki so pridobile domovinstvo (pertinenza) v reški občini pozneje nego dne 1. januarja 1910., ali so ga pridobile brez izrečne odobritve pristojnega oblastva, ampak samo po lastnosti državnega uradnika, ne morejo pridobiti polnodeljavno lastnosti državljanstva ene ali druge visoke stranke pogodnice, celo tudi ne, če imajo pogoje iz člena 1.; imajo pa pravico, zahtevati to lastnost ali lastnost madžarskega državljanstva v šestih mesecih od dne, ko stopi ta sporazum v veljavo.

Vendar pa pridobe osebe, omenjene v predhodnem odstavku, ki bi postale, če niso pridobile tega domovinstva, polnopravni državljani kraljevine Italije ali kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev po mirovnih pogodbah, polnopravno lastnost državljanstva dotične države.

Člen 5.

Osebe, ki imajo po odredbah členov 3. in 4. pravico, zahtevati lastnost italijanskega ali srbsko-hrvatsko-slovenskega državljanstva, pridobe to lastnost samo, če imajo za to odobritev dotične vlade.

Če osebe iz člena 4. niso zahtevale take odobritve kakor tudi če se jim je odklonila, pridobe te osebe polnodeljavno lastnost madžarskega državljanstva, razen če ne pridobe po odredbah člena 62., drugega odstavka, trianonske pogodbe lastnosti državljanstva kakšne druge države.

Ta odredba se uporabi prav tako, če se je odklonila odobritev, ki jo je zahteval italijanski državljani po členu 3.

Osebe, ki so pridobile domovinstvo na Reki in so bile prej državljani kraljevine Italije, pridobe zopet polnodeljavno lastnost državljanstva rečene kraljevine. Upravičene niso, zahtevati lastnosti državljanstva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Člen 6.

Osebe, ki so pridobile, preden so se dodelili Reki oni deli kastavske občine, ki so pripadali ozemlju, omenjenemu v členu 4., točki b), rapalske pogodbe, domovinstvo v tej občini, pridobe ob pogojih in na načine, določene s saintgermainsko pogodbo, državljanstvo one visoke stranke pogodnice, ki ji je pripadel del, kjer je bilo ali kjer je njih poslednje bivališče ali bivališče njih roditeljev. Kolikor je določena s saintgermainsko pogodbo opcija ali reklamacija, jo je treba predložiti v šestmesečnem roku, navedenem v predhodnih členih.

Člen 7.

Osebe, ki ne bodo imele na dan, ko stopi ta sporazum v veljavo, dovršenih 18 let, pridobe lastnost onega državljanstva, ki so jo pridobili njih roditelji, katerih stanje naslede.

Omožene ženske pridobe državljanstvo svojega moža.

Za vdove in ločene žene je vzeti v poštev domovinstvo, ki so ga imele v dobi zakona, razen če niso pridobile po njega razvezi drugega domovinstva.

Sirote in otroci neznanih roditeljev pridobe državljanstvo lastnost na svoj lastni račun, ne glede na leta starosti.

Če se zakon razveže ali če rodbinski glavar umre, se smatra, ako se dokaže, da je pridobil domovinstvo na Reki pred dnem 1. januarja 1910., domovinstvo, pridobljeno pred tem dnem, za pridobljeno tudi za vdovo in za otroke.

Člen 8.

Pravica bivališča je urejena s specialnimi sporazumi.

Osebe, ki so izvršile pravico opcije ali pravico volitve, določeno s tem sporazumom, smejo svobodno ohraniti svoje prebivalstvo in nepremičnine. Če prenesejo v 12 mesecih po opciji ali volitvi svoje bivališče na ozemlje one države, za katero so optirale ali katere državljanstvo so zahtevale, smejo odnesti s seboj svoje prebivalstvo vsake vrste in ne plačajo za to ne ob odhodu ne ob prihodu nobene davščine ali takse.

Osebe, ki imajo domovinstvo na Reki in bivališče na reškem ozemlju, dodeljenem kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev s sporazumom z dne 27. januarja 1924., in ki pridobe, ko izvrše opcijo, lastnost državljanov kraljevine Italije, so oproščene dolžnosti, prenesti domicil s tega ozemlja.

Osebe, ki pridobe po odredbah tega sporazuma lastnost madžarskega državljanina, niso primorane, prenesti domicila s prejšnjega reškega ozemlja, če tega ne zahteva vlada države, v kateri je njih bivališče.

Člen 9.

Pravne osebe, med katere se štejejo tudi trgovske družbe, ki imajo glavni sedež na reškem ozemlju in katerih akti o ustanovitvi so vpisani v registre pristojnih oblasti na Reki, se smatrajo za italijanske.

Na pravne osebe, med katere se štejejo tudi družbe, na trgovnice in industrijska podjetja, ki so vpisana na Reki ali imajo tukaj objekti svojega podjetja, se uporabljajo odredbe členov 37. in 38. konvencije za obče sporazume, podpisane v Rimu dne 23. oktobra 1922., in sporazuma o industrijskih podjetjih, trgovskih družbah in ostalih združbah, podpisanega v Beogradu dne 12. avgusta 1924.

Odredba prvega odstavka v členu 4. omenjenega sporazuma, sklenjenega v Beogradu dne 12. avgusta 1924., se uporabljajo tudi na prenos sedeža zgoraj omenjenih pravnih oseb, družb, trgovnic ali industrijskih podjetij, ki so v okolnostih, določenih v členu 37. omenjene konvencije za obče sporazume.

Iste olajšave se dajo tudi, če je registrirala trgovska družba, ki je registrirana na Reki in ima glavni objekt svojega podjetja na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, svoj sedež v trgovinskem registru, ki obstoji na tem ozemlju, ako zahteva v šestih mesecih od dne, ko stopi ta sporazum v veljavo, izbris svojega sedeža na Reki. Ta izbris se izvrši na prošnjo prizadete stranke; priloženo ji mora biti potrjeno pristojnega trgovinskega sodišča, s katerim se dokazuje, da je ta trgovska družba registrirana na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Člen 10.

Fizičnim ali pravnim osebam, ki pridobe v šestih mesecih od dne, ko stopi ta sporazum v veljavo, lastnost državljanina ene visokih strank pogodnic, se priznajo vse pravice, ki jih priznavata člen 249. saintgermainске pogodbe in člen 232. trianonske pogodbe dotičnim državljanom prejšnjega avstrijskega cesarstva in državljanom prejšnje ogrske kraljevine, ki so pridobili državljanstvo zavezniške ali pridružene države po odredbah teh pogodb in v roku, določenih v njima.

Člen 11.

Če se pojavi med visokima strankama pogodnicama spor o tolmačenju ali uporabljanju tega sporazuma in če zahteva ena visoka stranka pogodnica, da se predloži spor v rešitev razsodišču, mora pristati druga stranka na to celo tudi, če gre za prejudicialno vprašanje, ali je spor tak, da ga je treba predložiti razsodišču.

Razsodišče se sestavi za vsak spor tako, da imenuje vsaka visoka stranka pogodnica za razsodnika enega svojega državljanina, obe stranki pa izvolita tretjega razsodnika pripadnika tretje prijateljske države.

Visoki stranki pogodnici si pridržujeta pravico, se za določeno dobo vnaprej zediniti o osebi, ki naj opravlja funkcije tretjega razsodnika, če nastane spor.

Odločba razsodišča ima obvezno moč

Člen 12.

S predhodnimi odredbami se nikakor ne kršijo pravice, ki izvirajo iz mirovnihih pogodb in drugih mednarodnih konvencij v korist oseb, o katerih govore predhodni členi, proti državam, ki niso imenovane v tem sporazumu.

V potrditev tega so pooblaščenci podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo:
--	------------------------

V. Antonijević s. r. Dr. Rybář s. r.	B. Mussolini s. r.
---	--------------------

Priloga G.

Sporazum o pokojninah.

Člen 1.

Vsaka visoka stranka pogodnica prevzema, ne da bi se kršilo ono, kar je določeno v členih 4. in 5., od dne 1. februarja 1924. izplačevanje pokojnin, miloščin in draginjskih doklad, ki so jih določile prejšnje vlade avstrijska, ogrska ali avstro-ogrška do dne 3. novembra 1918. civilnim in vojaškim upokojujencem, med katere se štejejo tudi upokojujenci dvora in prejšnje kabinetne pisarne in upokojujenci ogrskih železnic, in sicer kolikor bi postali državljanji dotične države ali bi se priznali za take po sporazumu o pridobitvi državljanstva, ki sta ga podpisali na današnji dan visoki stranki pogodnici, in kolikor ne bi obsežali prej sklenjeni sporazumi nasprotnih odredb.

Člen 2.

Kraljevina Italija izplača kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev v enem mesecu od dne, ko se izmenjata ratifikaciji tega sporazuma, povprečni prispevek 1.000.000 (en milijon) lir za izplačilo:

1.) vseh pokojnin, miloščin in draginjskih doklad, dolžnih onim državnim uradnikom, ki ne pridobe, ker so pridobili domovinstvo na Reki samo po svoji uradniški lastnosti, državljanstva kraljevine Italije po sporazumu, o katerem govori člen 1., in ki pridobe državljanstvo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev bodisi polnopravno, bodisi z opcijo ali volitvijo;

2.) vseh pokojnin, miloščin in draginjskih doklad prejšnjih nameščencev in delavcev tobačne tvornice na Reki, ki so sedaj državljanji kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ali ki pridobe to lastnost po zgoraj rečenem sporazumu.

Člen 3.

Kar se tiče prejšnjih avstrijskih, ogrskih in avstro-ogrskih državnih civilnih in vojaških uradnikov, med katere se štejejo tudi nameščenci dvora in prejšnje kabinetne pisarne in uradniki ogrskih državnih železnic, ki niso bili še upokojeni do dne 3. novembra 1918., seveda ne izvira iz tega sporazuma nikakršna obveza za državo, katere državljanji niso postali. Znesek eventualne pokojnine teh nameščencev se določi, bodisi kar se tiče pravice do pokojnine, bodisi zneska pokojnine same in njenih doklad, po zakonih one države, katere državljanji postanejo dotični upokojujenci.

Člen 4.

Izplačila, ki so se že izvršila v dobi od dne 3. novembra 1918. do dne 1. februarja 1924., se smatrajo za medsebojno izravnana.

Člen 5.

Znesek vsot, ki jih je plačala za pokojnine, miloščine in draginjske doklade izza dne 1. februarja 1924. druga država, ne pa ona, ki bi jih bila morala plačati po odredbah člena 1., vrne dolžna država v valuti one države, ki je izvršila izplačilo.

Člen 6.

Če bi nastali med visokima strankama pogodnicama spori glede državljanstva upokojujencev prejšnjih administracij, se zavezujeta visoki stranki pogodnici, da ne ustavita in tudi ne znižata tekočega izplačevanja, dokler se ne prizna upokojujencevo državljanstvo; vendar pa imata pravico, zahtevati povračilo od one države, katere državljanstvo pridobi dotični upravičenec.

Spor se predloži v enem letu na upokojujencevo zahtevo ali na zahtevo prizadete države onemu razsodišču, ki bo pristojno za vprašanja državljanstva po sporazumu, o katerem govori člen 1.

Člen 7.

Pokojnine in druge pokojninske podpore ali miloščine, o katerih govorita pravilnika reške in kastavske občine in ki jih dolgujeta te občini onim svojim uradnikom, ki pridobe državljanstvo v eni ali drugi visoki stranki pogodnici, obremenjajo še nadalje dotični občini. Osebe, ki uživajo pokojnino ali drugo podporo, katero mora dajati reška občina, in pridobe z opcijo ali volitvijo po odredbah sporazuma, o katerem govori člen 1., srbsko-hrvatsko-slovensko državljanstvo, na eni strani, in osebe, ki uživajo pokojnino ali drugo podporo, katero mora dajati kastavska občina, in pridobe ob istih

pogojih lastnost italijanskih državljanov, na drugi strani — vse te osebe nimajo nikakršne pravice do rečenih pokojnin in podpor.

Člen 8.

Pokojnine vdov in sirot, vzgojnine za te poslednje in podpore ob smrti, izplačuje država, katere državljanstvo pridobe prizadete osebe polnopravno z opcijo ali volitvijo po sporazumu, omenjenem v členu 1.

Člen 9.

Z državljanji ene visoke stranke pogodnice, ki uživajo po členu 7. pokojnino, miloščino ali draginjsko doklado občine, ležeče na ozemlju druge visoke stranke pogodnice, je postopati, kar se tiče teh prejemkov, prav tako kakor z domorodci. Izplačila pokojnin, miloščin in draginjskih doklad se ne ustavijo, celo tudi ne, če stanujejo rečene osebe izven ozemlja te visoke stranke pogodnice.

V potrditev tega so pooblaščenci podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo:
V. Antonijević s. r. Dr. Rybář s. r.	B. Mussolini s. r.

Priloga H.

Sporazum o pobiranju davkov.

Člen 1.

Vsaka obeh visokih strank pogodnic pobira na svoj račun ali na račun dotičnih avtonomnih oblasti davke, davščine in takse vseh vrst, ki bi se bile mogle izterjati na ozemlju prejšnje reške države dne 27. januarja 1924. in ki niso bile do tega dne pobrane od fizičnih ali pravnih oseb, med katere se štejejo tudi družbe, ki imajo bivališče ali sedež na njenem lastnem ozemlju.

Člen 2.

Trgovnice, med katere se štejejo tudi trgovske družbe, ki so ali ki so bile registrirane na Reki in katerih podjetja, prodajalnice ali pisarne so bile dne 27. januarja 1924. in se še sedaj na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ali ki so imele, ker so bile registrirane na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, dne 27. januarja 1924. in imajo še svoja podjetja, svoje prodajalnice in pisarne na reškem ozemlju, dodeljenem kraljevini Italiji, se smatrajo, da imajo sedež na ozemlju one visoke stranke pogodnice, kjer so podjetja, prodajalnice in pisarne, če so prenesle ali če prenesejo v šestih mesecih od dne, ko stopi ta sporazum v veljavo, zakoniti sedež na ozemlje, kjer so njih podjetja, prodajalnice in pisarne.

Člen 3.

Davke, ki obremenjajo nepremičnine, pobira država, na katere ozemlju so te nepremičnine.

Člen 4.

Davek na dohodek od industrije ali trgovine pobira ona država, na katere ozemlju je bilo dne 27. januarja 1924. podjetje ali je bila obratovalnica, ki sta dajali ta dohodek.

V potrditev tega so pooblaščenci podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo:
V. Antonijević s. r. Dr. Rybář s. r.	B. Mussolini s. r.

Priloga I.

Sporazum o vzdrževanju in izboljševanju regulacije reke Rečine (Eneo).

Člen 1.

Vse stroške, ki se nanašajo na stalno vzdrževanje nasipov in varnostnih del in na regulacijo reke Rečine (Eneo) in na eventualno gradnjo novih del, ki bi se smatrala za potrebna, kakor tudi stroške za čiščenje in trebljenje struge Rečine (Eneo) vzdolž vsega toka, trpita v enakih delih visoki

stranki pogodnici, dokler se ne zgradi hidroelektrična centrala, določena v odstavku b) člena 68. v prilogi B k rimskemu sporazumu, podpisanemu dne 27. januarja 1924. V tem poslednjem primeru trpi te stroške to podjetje.

Člen 66. navedene priloge se nadomešča s tem členom.

Člen 2.

Mešana tehnična komisija, ki se sestavi v dveh mesecih od dne, ko stopi ta sporazum v veljavo, določi posle in dela, ki naj se izvrše na račun obeh držav. Vsaka visoka stranka pogodnica imenuje v to komisijo tri člane. Mandati teh članov trajajo, dokler se ne prekličejo.

Priobčila, ki se tičejo delegatov, se vrše vzajemno po ministrstvih za zunanje posle obeh visokih strank pogodnic.

Člen 3.

Komisija, omenjena v členu 2., je edino upravičena, ukrepati vse, kar se tiče poslov in del, ki jih navajata predhodna člena in ki jih bo smatrala za potrebne. Vedno mora skrbeti za to, da zaradi teh poslov in del ne trpi škode ukoriščanje vode iz Rečine za proizvodnjo energije.

Člen 4.

Sklepi komisije so veljavni, če se sprejmejo z večino glasov vsake delegacije.

Če se ne doseže sporazum, se predloži spor v rešitev razsodišču. Razsodišče se sestavi za vsak spor tako, da imenuje vsaka visoka stranka pogodnica za razsodnika enega svojega državljanin in da izvolita obe stranki za tretjega razsodnika državljanin tretje prijateljske države. Visoki stranki pogodnici si pridržujeta pravico, se zediniti vnaprej in za določeno dobo o sebi, ki naj opravlja funkcije tretjega razsodnika, če nastane spor.

Odločba razsodišča ima obvezno moč.

Člen 5.

Mešana komisija se sestane na predsednikov poziv po izkazani potrebi, najmanj pa dvakrat na leto. Seje se vrše izmenoma na Reki in na Sušaku, tako da se sklicujejo tekom enega leta v eno teh mest, tekom prihodnjega leta pa v drugo. Za prvo leto se določi sedež z žrebom.

Predseduje prvi delegat one države, kjer se komisija sestane.

Člen 6.

Vsaka visoka stranka pogodnica trpi stroške svoje delegacije. Stroške za razsodišče trpita visoki stranki pogodnici v enakih delih.

Člen 7.

Projekte in proračune za izvrševanje potrebnih del izdelujejo tehniki, ki so pooblaščeni za to v eni obeh držav in ki jih določi komisija.

Člen 8.

Načrtom in projektom za dela in posle, ki se je zanje odločila komisija, ni treba naknadne odobritve oblastev visokih strank pogodnic, če jih je že odobrila komisija ali odobrilo razsodišče.

Podjetja, ki naj izvrše navedene posle in navedena dela, določi komisija, ne glede na njih narodnost, po odredbah člena 3. z dražbo.

Pooblastitev za začetek poslov in del kakor tudi njih odobritev dá komisija sama.

Delavci se vpišejo pri napravah za socialno zavarovanje one države, katere državljanji so.

Člen 9.

Rekonstrukcija vozovnega mostu med Reko in Sušakom, porušenega v mesecu decembru 1920., se izvrši ob skrbi in stroških kraljevine Italije najmanj v prejšnjih dimenzijah v enem letu od dne, ko se podpiše ta sporazum.

V ta namen postavi vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev prostor ob levem bregu reke Rečine, in sicer tam, kjer se opira most ob breg, v tako stanje, da se bodo dala svobodno izvajati dela. Vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev dovolj, da se zgrade delavnice v potrebnih tehničnih razmerjih na srbsko-hrvatsko-slovenskem ozemlju.

Člen 10.

Dokler se bodo vršila dela, navedena v členih 8. in 9., bo material, potreben za gradnjo, oproščen vsake trošarine in vseh drugih obmejnih in carinskih davščin.

Osebe, ki bo vodilo dela, in delavce, zaposlene pri njih, izbere podjetnik; na njegovo zahtevo in ob njegovem poroštvo se opremijo s prepustnico, ki jo izda lokalno politično oblastvo one države, kateri pripadajo.

V potrditev tega so pooblaščenci podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev: Za kraljevino Italijo:

V. Antonijević s. r. B. Mussolini s. r.
Dr. Rybář s. r.

Priloga L.

Sporazum o komunikacijah.

Člen 1.

Vpoštevaje veliki pomen, ki bi jo imela možnost, razpolagati z več prehodi čez Rečino (Eneo), da bi se spojilo srbsko-hrvatsko-slovensko železniško omrežje z omrežjem kraljevine Italije, in vpoštevaje potrebo, odpraviti vsako oviro glede upostavitve intenzivnega prometa med obema državama, sta se zedinita visoki stranki pogodnici o tem, da zgradita nemudoma iznova čez omenjeno reko tri železniške mostove.

Člen 2.

Rekonstrukcija treh mostov čez Rečino (Eneo) med Brajdico in Delto za železnico in za pešce se mora izvršiti v dveh letih od dne, ko stopi ta sporazum v veljavo, ob skrbi in ob stroških kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vlada kraljevine Italije hoče prispevati za to rekonstrukcijo v treh mesecih od dne, ko stopi ta sporazum v veljavo, vsoto 2.000.000 lir.

Člen 3.

Vlada kraljevine Italije sme zahtevati, naj se ji predhodno priobčijo načrti in projekti za posle in dela pri rekonstrukciji mostov.

V potrditev tega so pooblaščenci podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev: Za kraljevino Italijo:

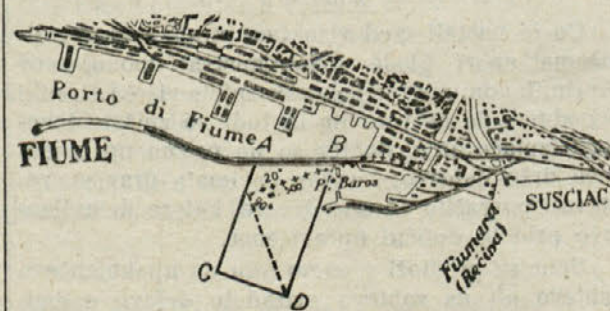
V. Antonijević s. r. B. Mussolini s. r.
Dr. Rybář s. r.

Priloga M.

Dopolnilni sporazum o carinskem nadzorstvu in o ribji lovi v vodah Reke in Sušaka.

Člen 1.

Da se prepreči vsaka možnost tihotapstva na škodo obeh držav, se prepoveduje ladjam vsake vrste, razen ob višji sili, da bi se zasidravale ali se kakorkoli drugače ustavljale v vodah, omejenih na naslednji skici s četverkotnikom ABCD.

Če se prekrši ta odredba kakor tudi ob vsakem izjemnem sumu, da bi poizkusila ladja izvršiti tihotapstvo, imajo carinski organi obeh visokih strank pogodnic pravico, priti zaradi carinskega nadzorstva v rečne vode (četverkotnika ABCD). Če morajo zaradi pregleda, ki ga je treba izvršiti v tem primeru, oditi na jadrnico ali parno ladjo, ki se je ustavila ali zasidravala zoper prednje odredbe ali iz plovitvenih potreb v navedenih vodah, smejo to storiti carinski organi ene obeh držav ob sodelovanju carinskih organov druge države.

Če se zdi carinskim organom ene obeh držav potrebno, uporabiti varnostne ukrepe, ali če ugotove s preiskavo na ladji, izvršeno po tem, kar je spredaj rečeno, tihotapstvo, se morajo odrediti potrebni ukrepi sporazumno med carinskimi organi

ali ostalimi pristojnimi oblastvi obeh držav po odredbah konvencije za pobijanje tihotapstva in prekrškov finančnih zakonov, ki je bila podpisana v Rimu dne 23. oktobra 1922.

Razen tega je dogovorjeno, da ne smejo organi italijanske carine nikoli stopati na parne ladje ali jadrnice, ploveče čez te vode zato, da pridejo v sušaško luko, ali odhajajoče iz nje, ker sta se visoki stranki pogodnici zedinita o tem, da se nikakor ne sme ovirati prihod v to pristanišče in odhod iz njega.

Če se v rečenih vodah ladja razbije, smejo ukreniti carinski organi visokih strank pogodnic, česar je treba po zakonih njih države, da zavarujejo državne koristi, in sicer kolikor je le mogoče sporazumno s pristojnimi pomorskimi oblastvi; drugače pa jim je treba ta oblastva obvestiti o teh ukrepih.

Člen 2.

Teritorialne vode prejšnje svobodne reške države se smatrajo odslej za vode, v katerih je dovoljena skupna ribja lov po sporazumu, sklenjenem med visokima strankama pogodnicama v Brionih dne 14. septembra 1921.

Člen 3.

Državljanji obeh visokih strank pogodnic imajo potemtakem pravico, izvrševati ribjo lov, razen v času, prepovedanem zaradi zaščite ribje favne, po konvenciji, navedeni v predhodnem členu, celo tudi v onih teritorialnih vodah ene in druge visoke stranke pogodnice, ki so bile teritorialne vode Reke izven pasu ene morske milje ob obali. V tem pasu prve morske milje je pridržana pravica ribje lovi domačemu življu, izvzemši vode, omejene s četverkotnikom ABCD, o katerem govori člen 1. in v katerem je ribja lov prepovedana.

V tem zmislu se izpreminjata odstavka a) in b) člena 2. brionske konvencije.

Člen 4.

Nobena visoka stranka pogodnica ne sme započeti brez predhodnega sporazuma z drugo novih del v vodah, navedenih v členu 1., in tudi ne zapirati teh vodá z drugimi ukrepi, ali vobče, odrediti kaj takega, kar bi utegnulo ovirati prihod v sušaško pristanišče ali odhod iz njega.

V potrditev tega so pooblaščenci podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev: Za kraljevino Italijo:

V. Antonijević s. r. B. Mussolini s. r.
Dr. Rybář s. r.

Priloga N.

Dopolnilni sporazum k rimskemu sporazumu z dne 6. aprila 1922. o odnosih med sodnimi oblastvi kraljevine Italije in kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Člen 1.

Sodna oblastva kraljevine Italije na ozemljih, dodeljenih Italiji z rimskim sporazumom z dne 27. januarja 1924., kakor tudi ona, ki so podrejena apelacijskima sodiščema v Trstu in Zadru, na eni strani in sodna oblastva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, podrejena višjim sodiščem v Ljubljani, Zagrebu, Splitu in Sarajevu, na drugi strani smejo občevati neposredno med seboj v svojem lastnem jeziku o vseh stvareh civilnega, trgovinskega in kazenskega značaja, ne da bi posredovalo ministrstvo.

Člen 2.

Policijska oblastva na Reki in policijska oblastva na Sušaku smejo prav tako občevati med seboj v svojem lastnem jeziku.

V potrditev tega so pooblaščenci podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev: Za kraljevino Italijo:

V. Antonijević s. r. B. Mussolini s. r.
Dr. Rybář s. r.

Člen 2.

Ker je bil obseg, v katerem se rabi srbsko-hrvatski jezik pred oblastvi na Reki, določen po pravicah, podeljenih v Dalmaciji italijanskim državljanom, o katerih govori člen 49. konvencije za obče sporazume, podpisane v Rimu dne 23. oktobra 1922., je dogovorjeno, da se priznavajo omenjenim italijanskim državljanom v Dalmaciji nastopne pravice:

Pravico imajo, rabiti italijanski jezik bodisi osebno, bodisi kot advokati, se obračati ustno ali pismeno na državna sodišča in politično-administrativna in finančna oblastva, razen na ona carinska oblastva, ki imajo sedež v Dalmaciji. Vendar pa ne smejo rabiti advokati italijanskega jezika, če gre pred sodiščem za obrambo državljana kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev srbsko-hrvatsko-slovenske narodnosti. Javni notarji, pravilno kvalificirani za sestavljanje aktov v italijanskem jeziku, so upravičeni, sestavljati na zahtevo rečenih oseb notarske akte v tem jeziku.

Prevoda teh in drugih aktov, sestavljenih v italijanskem jeziku in priloženih aktom, ki se pošiljajo navedenim oblastvom, ni treba niti takrat, kadar se prilože prošnjam ali zahtevam za prepis ali vpis v zemljiške knjige ali druge javne knjige in registre.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta zapisnik.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo: B. Mussolini s. r.
V. Antonijević s. r. Dr. Rybář s. r.	

Priloga B.

Sporazum o advokatih.

Izvrševaje sporazum, obsežen v členu II. zapisa, sestavljenega dne 23. oktobra 1922. ob podpisu sporazuma in konvencij, sklenjenih istega dne med kraljevino Italijo in kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, in člena 9. rimskega sporazuma z dne 27. januarja 1924., sklenjenega med istima visokima strankama pogodnicama:

uvaževaje, da je priznala vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z noto z dne 21. avgusta 1924. advokatom, ki so v okolnostih, navedenih v prvem odstavku člena 49. konvencije za obče sporazume, pravico, nadalje izvrševati svoj poklic na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, če se pokoravajo vsem predpisom, ki veljajo za advokate državljanov te kraljevine, in če opravijo prisego, ki se omejuje na obveznost, da se hočejo ravnati po državnih zakonih in po svojih profesionalnih dolžnostih in priznavati jurisdikcijo oblastva te kraljevine z izključitvijo vsakega drugega oblastva o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na njih poklic, s pridržkom, da imajo pravico zastopanja v kazenskih pravnih samo oni advokati, ki jih pooblasti za to na njih zahtevo ministrstvo pravde kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev;

vpoštevaje potrebo, urediti enotno vprašanja, ki se nanašajo na izvrševanje advokatskega poklica na ozemljih, za katera gre, je dogovorjeno to-le:

Člen 1.

Advokatom, ki se jim je na podstavi opcije, izvršene po členu 7. rapallske pogodbe, in členov 45. in 46. konvencije za obče sporazume, podpisane v Rimu dne 23. oktobra 1922., priznalo državljanstvo kraljevine Italije in ki so izvrševali prej svoj poklic ter bivali na ozemlju nekdanje kraljevine Dalmacije, dodeljenem kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, kakor tudi advokatom, ki izvolijo državljanstvo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev po sporazumu o pridobitvi državljanstva na Reki, katerega sta podpisali visoki stranki pogodnici na današnji dan, in ki so izvrševali prej svoj poklic ter bivali na nekdanjem ozemlju Reke, dodeljenem kraljevini Italiji, se priznava pravica, izvrševati svoj poklic kot advokati in zastopniki pri sodnih in administrativnih oblastvih, ki imajo sedež na navedenih ozemljih.

Ista pravica se priznava, kolikor se tiče izvrševanja advokatskega in zastopniškega poklica pri sodnih in administrativnih oblastvih, ki imajo sedež na ozemlju Zadra, dodeljenem kraljevini Italiji, advokatom, ki so pridobili državljanstvo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev po prej

veljavnih odredbah in ki so prej izvrševali svoj poklic ter bivali na omenjenem ozemlju.

Izven teh ozemelj se priznavajo omenjeni advokati pri dotičnih višjih instancah kakor tudi pri specialnih sodiščih vedno, kadar gre za rekurz, priziv, revizijo, redno ali izredno pritožbo.

Eventualne omejitve zagovorniške pravice pred vrhovnim ali kasacijskim sodiščem kakor tudi potreba prisotnosti advokata, ki izvršuje svoj poklic na sedežu tega sodišča, so določene z občim zakonom.

Člen 2.

Pravico zastopanja v kazenskih pravnih imajo samo oni izmed omenjenih advokatom, ki jih pooblasti za to na njih zahtevo pristojno ministrstvo pravde.

Člen 3.

Advokati, ki izpolnjujejo pogoje, določene v členu 1., ter zahtevajo, naj se jim dovoli izvrševanje njih poklica, ki so ga ustavili kesneje nego dne 3. novembra 1918., se morajo pokoravati vsem odredbam zakonov, ki veljajo za advokate, državljanov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ali kraljevine Italije, in ki ne nasprotujejo predhodnim členom.

Priseči morajo pred apelacijskim sodiščem, da se bodo ravnali po državnih zakonih in po svojih profesionalnih dolžnostih. V vseh vprašanjih, ki se nanašajo na njih poklic, spadajo pod jurisdikcijo lokalnih oblastev; vsako drugo oblastvo je izključeno.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo: B. Mussolini s. r.
V. Antonijević s. r. Dr. Rybář s. r.	

Priloga C.

Sporazum o obmejnih posestvih.

Člen 1.

Izjeme in omejitve pravice, pridobivati, imeti v posesti in uporabljati nepremičnine v pasu do 50 kilometrov od meje, ki obstoji zaradi varnosti države, ne veljajo za one državljanov visokih strank pogodnic, ki so pridobili lastnost državljanov kraljevine Italije po odredbah člena VII., št. 2., rapallske pogodbe z dne 12. novembra 1920. in na katere se nanaša člen 45. konvencije za obče sporazume, podpisane v Rimu dne 23. oktobra 1922., in tudi ne za one, ki so pridobili lastnost državljanov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev po členu 2. sporazuma o pridobitvi državljanstva na Reki, podpisanega na današnji dan, in na katere se nanaša člen 9. sporazuma o Reki, podpisanega v Rimu dne 27. januarja 1924.

Člen 2.

Izjeme in omejitve pravice, o katerih govori člen 1., ne veljajo niti za ostale državljanov, ki niso omenjeni v gornjem členu, če gre:

- 1.) za odstopitev in uporabljanje onih pravic, ki se morejo zasnovati tudi brez vpisa v zemljiške knjige;
- 2.) za pridobivanje in izvrševanje hipotekarnih pravic; in
- 3.) za uporabljanje že pridobljenih pravic.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo: B. Mussolini s. r.
V. Antonijević s. r. Dr. Rybář s. r.	

Priloga D.

Začasni sporazum o razlastitvah.

Glede na to, da je vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z razpisom z dne 23. aprila 1925., št. 8705/25, ministrstva za agrarno reformo, kolikor se tiče ozemlja nekdanje kraljevine Dalmacije, popolnoma ukinila zaznambe o prepovedi prodaje ali odstopitve lastnine na poljskih posestvih in ostalih nepremičninah ali njih obremenjanje

s hipoteko, in kolikor izvira taka prepoved iz zakonov in predpisov o velikih poljskih posestvih in oprasčanju od obveznosti, plačevati bremena, ki se drže teh posestev;

glede na to, da si je vlada iste kraljevine pridržala pravico, dokončno določiti po zakonski poti, ali je dopustno zakone, ki se tičejo razmerij, podobnih onemu med lastniki in kmeti, ki obdelujejo zemljo, uporabljati na razmerja med lastniki in zakupniki posestev, ki leže v Dalmaciji ter so predmet polovičnega pridelka ali kolonata ob pogoj, da se razdele proizvodi ali plačuje zakupnina v denarju ali v naravi, vpoštevaje povsem posebni značaj teh razmerij;

glede na to, da se mora smatrati, ker ni v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev notranjih predpisov o teh vprašanjih, sklenitev tega sporazuma, določenega v členu 57. konvencije za obče sporazume, ki so bili podpisani v Rimu dne 23. oktobra 1922., za prezgodnjo, dokler se ta vprašanja ne rešijo in se ne določijo z lokalnim zakonom pogoji za odrejanje in izplačevanje odškodnin v vseh primerih, kadar se prekrši taka lastninska pravica, kakršna je določena v trenutku, ko se je sklenil omenjeni sporazum;

sta se zedinili vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in vlada kraljevine Italije o nastopnih členih:

Člen 1.

Sklenitev sporazuma, s katerim bi se definitivno določili pogoji za določanje in izplačevanje odškodnin, dolžnih po členu 57. konvencije za obče sporazume, ki so bili podpisani v Rimu dne 23. oktobra 1922., se odlaga, dokler ne odredi vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev po zakonodajni poti izmere in pogojev za izplačevanje teh odškodnin.

Člen 2.

Dogovorjeno je, da se uporabljajo v medčasu na državljanov kraljevine Italije na ozemlju nekdanje kraljevine Dalmacije odredbe in notranji ukrepi, s katerimi se odlaga uporabljanje zakonov in predpisov o agrarni reformi na tem ozemlju.

Dokler se ne sklene sporazum, naveden v členu 1., se ustavlja uporabljanje vseh ukrepov in odredb, kar bi jih bilo v škodo posestvom, pravicam in koristim omenjenih lastnikov nepremičnin vsake vrste v Dalmaciji in kar se jih nanaša na razlastitev ali oprostitev od dolžnih bremen za posestva, za katera gre; če pa se je izvajalo tako uporabljanje, se mora ustaviti.

Odredbe predhodnega odstavka ne veljajo za primere, ki niso v zvezi z agrarno reformo ali z oprostitvijo od bremen, držečih se posestev, za katera gre; v teh primerih se plača lastnikom predhodna odškodnina po lokalnem zakonu, v izmeri, ki se ujema z dejansko škodo.

Člen 3.

Visoki stranki pogodnici skleneta definitivni sporazum, ki ga je treba, da se enotno določijo prikladni ukrepi na podstavi reciprocitete za vse odškodnine, in plačilne pogoje, nemudoma, ko se sprejme zakon, omenjen v členu 1., ali, če se ne izpolnijo pogoji, določeni v istem členu, v treh letih od dne, ko stopi ta sporazum v veljavo, po poteku teh treh let.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo: B. Mussolini s. r.
V. Antonijević s. r. Dr. Rybář s. r.	

Konvencije in sporazumi, sklenjeni zaradi ureditve izvestnih vprašanj, ki se tičejo enako italijanskih državljanov in srbsko-hrvatsko-slovenskih državljanov, zlasti pa izvestnih vprašanj glede izvrševanja mirovniških pogodb.

Njegovo Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev in Njegovo Veličanstvo kralj Italije,

prešinjena z željo, da bi uredila izvestna vprašanja, ki se tičejo enako njiju državljanov, zlasti

roki, v katerih je treba predložiti obrestne kupone ali dividende ali zahtevati izplačilo izžrebanih vrednotnic ali vrednotnic, ki se morajo izplačati iz drugega razloga — toda brez škode za prejšnjo prekinitvev, ki izvira iz lokalnega zakonodajstva ali iz mirovnih pogodb.

Ti roki začno teči iznova čez tri mesece (devetdeset dni) od dne, ko stopi ta konvencija v veljavo.

Odredbe tega člena se ne nanašajo ne na menice ne na papirje, ki se glase na ukaz, če ima akceptant ali, če ni akcepta, izdajatelj bivališče na ozemlju tretje države, kjer omenjena prekinitvev ali podaljšava rokov ni dopustna.

Prav tako se ne uporabljajo odredbe tega člena na ostale obveznosti, če je regresna tožba zoper osebo, odgovorno v poslednji vrsti, izključena iz razloga, navedenega v predhodnem odstavku.

Člen 14.

Če se je smatralo ob določanju imovine, dohodka ali dobička izvestne fizične ali pravne osebe, da se smejo terjatve, o katerih govori ta konvencija, plačati po drugi zamenjalni stopnji ali v drugi valuti, ne pa v oni, v kateri so že plačane ali se morajo plačati upravičencem po odredbah te konvencije ali po specialni poravnavi, ter je vložil zavezanec priziv ali rekurz zoper obremenitev, zasnovano na omenjeni podstavi, dovoli vsaka visoka stranka pogodnica državljanom druge stranke revizijo odmere davkov in taks, ki zadevajo ta dohodek ali znesek, katerega je treba plačati ali pobrati za dotične terjatve, celo tudi, če je bil priziv ali rekurz že zavržen, preden stopi ta konvencija v veljavo.

Vsaka visoka stranka pogodnica določi rok, do katerega se morajo vlagati zahteve za obnovo spora; ta rok ne sme biti krajši od treh mesecev od dne, ko stopi ta konvencija v veljavo.

Člen 15.

Ta konvencija se ne nanaša na dolgove in terjatve bolnic. Ti dolgovi in te terjatve so predmet posebnega sporazuma.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali to konvencijo.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo: B. Mussolini s. r.
--	---

Končni zapisnik.

Vsaka visoka stranka pogodnica si pridržuje pravico, pokreniti postopanje, določeno v členu 215. saintgermainske pogodbe, če bi morala priznati ena izmed njiju tretji državi ugodnejše pogoje, nego se uporabljajo zoper domorodce, kar se tiče ureditve ali konverzije hipotekarnih obveznic ali gažiranih dolgov, ter se obe vladi ne bi mogli med seboj sporazumeti o predmetu takega spora.

Ta odredba velja, najsi se izvrši ureditev ali konverzija po mednarodni konvenciji, razsodbi razsodišča ali po zakonu ali drugi naredbi.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta zapisnik.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo: B. Mussolini s. r.
--	---

Priloga B.

Sporazum o pogodbah.

Člen 1.

Če provzroči izvršitev pogodbe, ki je bila sklenjena pred dnem 3. novembra 1918. in ki še velja med fizičnimi ali pravnimi osebami, katere so bile v trenutku, ko so sklenile pogodbo, po eni strani na sedanjem ozemlju ene visoke stranke pogodnice, po drugi strani pa na sedanjem ozemlju druge visoke stranke pogodnice, zbog izpremenjenih trgovinskih razmer za eno izmed strank znatno škodo, sme izreči sodno oblastvo na zahtevo prizadete stranke, kakršne so pač razmere, razvezo

pogodbe ali pa izpremeniti njene pogoje. Če se pogodba razveže, sme sodno oblastvo, ki je izreklo razvezo, prisoditi pravično odškodnino.

Člen 2.

Odredbe predhodnega člena se ne nanašajo:

- a) na pogodbe, ki jim je namen, prenesti lastnino, premičnine ali nepremičnine, če se je lastnina že prenesla ali predmet izročil;
- b) na dolgove in terjatve;
- c) na pogodbe o hipoteki, zastavi ali zastavnih vrednotah;
- d) na pogodbe o zavarovanju in povratnem zavarovanju;
- e) na pogodbe, ki ne bi bile sklenjene med sedanji državljani visokih strank pogodnic, če bi bil tak državljan zavezan s to pogodbo samo zbog zamene, odstopitve ali nasledstva, ostvarjenega pozneje nego dne 3. novembra 1928.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo: B. Mussolini s. r.
--	---

Priloga C.

Sporazum o rekvizicijah.

Člen 1.

Državljeni ene visoke stranke pogodnice (fizične in moralne osebe, med katere se štejejo tudi družbe), katerih posestva so bila zaplenjena, odvezta ali poškodovana s kakršnokoli redovno ali neredovno rekvizicijo rednih oblastev ali vojaških čet druge visoke stranke pogodnice na ozemlju, zasedenem po teh četah in odstopljenem ali ne odstopljenem omenjeni okupatorski visoki stranki pogodnici, imajo pravico, zahtevati od te visoke stranke pogodnice odškodnino, enako oni, ki jo mora dati država domorodcem ob redovni rekviziciji.

Člen 2.

To odškodnino določijo oblastva analogno in z modalitetami, navedenimi v členih 63. in 64. konvencije za obče sporazume, ki sta jo podpisali visoki stranki pogodnici v Rimu dne 23. oktobra 1922.

Člen 3.

Reklamacije, navedene v členu 1., se morajo predložiti po ministrstvu za zunanje posle one države, ki ji pripada zahtevalatelj, v treh mesecih od dne, ko stopi ta sporazum v veljavo, ministrstvu za zunanje posle odgovorne države.

Člen 4.

V šestih mesecih od dne, ko se izroči reklamacija ministrstvu za zunanje posle odgovorne države, mora odgovoriti to ministrstvo na zahteve, ki jih je prejelo, definitivno po uspehih, dobljenih s postopanjem, ki se je vodilo po členu 2. Če pa se odgovor o odločbah oblastev, o katerem govori člen 2., vendarle ne dá v tem roku ali če visoka stranka pogodnica, ki je prejela ta odgovor, ni zadovoljna z njim, rešijo spore redna sodišča one države, ki je zavezana, plačati odškodnino, na interesentovo zahtevo, ko so predhodno kontradiktorno zaslišala obe stranki. To zahtevo je treba izročiti v treh mesecih, štetih od konca zgoraj omenjene šestmesečne dobe. Vsak ugovor zastaranja je izključen.

Člen 5.

V postopanju, določenem v predhodnih členih, je dopusten, če so stranke needine glede okolnosti, ki se morajo ugotoviti po pričah, njih preizkus po veljavnih odredbah celo tudi, če je treba izpričati te okolnosti s pismenimi dokazi.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo: B. Mussolini s. r.
--	---

Končni zapisnik.

Dogovorjeno je, da odredbe sporazuma o rekvizicijah ne izpreminjajo XVIII. poglavja konvencije za obče sporazume, podpisane v Rimu dne 23. oktobra 1922., kolikor se nanašajo na rekvizicije, izvršene na ozemljih, ki so omenjena v tej konvenciji.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta zapisnik.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo: B. Mussolini s. r.
--	---

Priloga D.

Sporazum o povračilu stroškov za bolnice.

Člen 1.

Terjatve bolnic, občinskih, pokrajinskih in posebnih pravnih teles na ozemlju ene visoke stranke pogodnice zaradi neizplačanih bolniških in pogrebniških stroškov, ki se tičejo državljanov druge visoke stranke pogodnice, se likvidirajo in ugotove za dobo od dne 1. januarja 1921. do dne, ko stopi v veljavo sporazum o podpori osebam, ki so v breme javni pomoči, po cenah, taksah in oskrbninah, ki so jih odredila oblastva, pristojna za dotične bolnice, in ki so veljale ob času, ko je bil bolnik oskrbovan v zavodu.

Taki stroški za prejšnjo dobo so izravnani vzajemno med visokima strankama pogodnicama kakor tudi med njiju državljani.

Člen 2.

Terjatve se likvidirajo v valuti države, kjer je dotična bolnica.

Kronske terjatve se likvidirajo v sedanjem denarju rečene države; denar se konvertira po zamenjalni stopnji, določeni z lokalnim zakonom za terjatve, ki so nastale v dotični dobi.

Člen 3.

Vsoto, ki je na dolgu na podstavi likvidacije, navedene v predhodnem členu, določi poslaništvo države, odgovorne za plačilo, sporazumno z ministrstvom za zunanje posle države, kjer je bolnica.

Člen 4.

Vsote, določene po predhodnih členih, se plačajo v šestih mesecih od dne, ko se ugotovi dolžni znesek ali njegov del.

Za to plačilo je odgovorna v prvi vrsti država, katere svojci so bili oskrbovani v bolnici, ki nastopa kot upnica; vendar pa se s tem ne sme prekršiti pravica, izterjati dotične vsote od fizičnih ali pravnih oseb, ki so zavezane za to povračilo.

Člen 5.

Plačila se vrše v valuti države, na katere ozemlju je bolnica-upnica.

Izpremembe razmenjalnega tečaja se ne jemljejo v poštev.

Člen 6.

Če bi visoki stranki pogodnici različno tolmačili ali uporabljali ta sporazum in če zahteva ena visoka stranka pogodnica, da se predloži spor v rešitev razsodišču, mora pristati druga stranka na to celo tudi, če gre za prejudicialno vprašanje, ali je spor tak, da ga je treba predložiti razsodišču.

Razsodišče se sestavi za vsak spor tako, da imenuje vsaka visoka stranka pogodnica za razsodnika enega svojega državljana, ta dva pa izvolita za tretjega razsodnika pripadnika tretje prijateljske države.

Visoki stranki pogodnici si pridržujeta pravico, se za določeno dobo vnaprej zediniti o osebi, ki naj opravlja funkcije tretjega razsodnika, če nastane spor.

Odločba razsodišča ima obvezno moč.

Člen 7.

Ta sporazum v ničemer ne izpreminja posebnih sporazumov, ki so se sklenili ali se še sklenejo ter se nanašajo na povračilo predjemov, učinjenih za

bolnice v Dalmaciji, ker je dogovorjeno, da bodo ta vprašanja predmet posebnega arrangementa skladno z odredbami konvencije za obče sporazume, ki sta jo podpisali visoki stranki pogodnici v Rimu dne 23. oktobra 1922.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo:
--	---------------------------

V. Antonijević s. r. Dr. Rybář s. r.	B. Mussolini s. r.
---	--------------------

Priloga E.

Sporazum o delavcih.

Člen 1.

Na ozemlju kraljevine Italije in na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev se smejo zaposlovati delavci in uradniki, državljani ene visoke stranke pogodnice, v tvornicah, podjetjih, industrijah, zavodih ali pri poedincih, ki imajo sedež ali podružnico na ozemlju druge visoke stranke pogodnice, po odredbah zakonov, ki veljajo na njenem ozemlju.

Omejitve in pridržki, ki veljajo glede inozemcev na ozemlju ene visoke stranke pogodnice glede svobode, zaposlovati delavce in uradnike ali jih zavezovati za svoje lastno poslovanje za določeno dobo ali za določeno podjetje, se ne uporabljajo na teh ozemljih na delavce ali uradnike kakršnekoli vrste, državljane druge visoke stranke pogodnice, ki so bili v dobi od dne 1. januarja 1920. do dne 1. januarja 1925. že efektivno zaposleni pri poedincih, podjetjih ali drugih napravah kakršnekoli vrste.

Ta izjema prestane veljati glede onega delavca ali uradnika, državljanu ene visoke stranke pogodnice, ki zapusti, ko stopi ta sporazum v veljavo, ozemlje druge države z očitno namero, da se več ne vrne.

Ne uporablja se ne na delavce ne na uradnike državnih naprav.

Ta sporazum ne krši, kolikor se nanaša na namena dela, pravic, priznanih z veljavnimi pogodbami državljanom ene visoke stranke pogodnice, ki uživajo po opcijski pravici pravico, bivati na ozemlju druge pogodnice.

Člen 2.

Vsaka visoka stranka pogodnica se zavezuje, olajšati prehod čez svoje ozemlje delavcem in uradnikom kakršnekoli vrste, državljanom druge visoke stranke pogodnice, ki gredo čez rečeno ozemlje v katerokoli državo v Evropi dela iskat.

Vsaka visoka stranka pogodnica se prav tako zavezuje, olajšati prehod izseljenikov, državljanov druge pogodnice, ki gredo v pristanišča na njenem ozemlju, da se vkrcajo, ali ki se vračajo pri rečenih pristaniščih; z njimi postopa tako kakor z emigranti, ki se prevažajo pod njeno zastavo ali pod zastavo države, ki uživa v tem pogledu največje ugodnosti.

Visoki stranki pogodnici se zlasti zavezujeta, znižati na en zlati frank takso za vizo potnih listov izseljenikov v prehodu; izvršiti njih prevoz brez prekinitev in kar najhitreje; uprostiti kolikor mogoče carinske formalnosti na meji; uprostiti naposled vse sanitetne ukrepe na meji, zlasti pa ukrepe varnosti in sanitetnega pregledovanja, ki se vrši v pristaniščih za vkrcavanje.

Člen 3.

Ta sporazum se mora izvrševati za vso ono dobo, za katero bo veljal sporazum o trgovini in ploovitvi, ki sta ga podpisali visoki stranki pogodnici v Beogradu dne 14. junija 1924., najmanj pa pet let od dne, ko stopi v veljavo.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo:
--	---------------------------

V. Antonijević s. r. Dr. Rybář s. r.	B. Mussolini s. r.
---	--------------------

Priloga F.

Konvencija o raznih sporazumih glede socialnih zavarovanj.

I. Zavod za zavarovanje delavcev zoper nezgode pri delu za Primorsko, Kranjsko in Dalmacijo v Trstu.

Člen 1.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev prevzema vse rente in vse ostale obveznosti bivšega «Zavoda za zavarovanje delavcev zoper nezgode pri delu za Primorsko, Kranjsko in Dalmacijo» v Trstu, izvirajoče iz nezgod, ki so se pripetile do vstetega dne 31. decembra 1918., in sicer proti vsem osebam, ki jim gredo pravice v breme rečnega zavoda. Te obveznosti so označene v naslednjih členih 2., 3. in 5.

Člen 2.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev prevzema vse one osebe, ki imajo pravico do rente in o katerih se dokaže, da so imele dne 31. decembra 1922. redna bivališča na ozemlju te kraljevine. Za določitev, katero državo naj obremene osebe, katerih pravica do rente je prestala pred dnem 31. decembra 1922., in glede onih, ki so se izselile pred tem dnem z ozemlja obeh visokih strank pogodnic, je vzeti v poštev njih poslednje bivališče izza dne 1. januarja 1919.

Člen 3.

Če je kdo umrl zbog nezgode pri delu ter je zapustil več oseb, ki imajo pravico do rente in so imele dne 31. decembra 1922. redno bivališče v raznih državah, jih prevzame v svoje breme ona država, na katere ozemlju je imela umrlečeva vdova redno bivališče; toda če dne 31. decembra 1922. ni bilo vdove, ki bi imela pravico do rente, jih prevzame v svoje breme ona država, na katere ozemlju je imel bivališče najmlajši otrok, ki ima pravico do rente. Če ni med osebami, ki imajo pravico do rente, ne preživelega zakonca ne otrok, se vzame v poštev poslednje bivališče očeta ali matere, ki imata pravico do rente, ali pa deda, babice, najmlajšega vnuka ali najmlajšega brata ali najmlajše sestre, ki imajo pravico do rente.

Člen 4.

V poštev se ne jemljejo poznejše izpremembe bivališča ali osebe, ki ima pravico do rente in katere bivališče mora služiti za podstavo določitvi, katero visoko stranko pogodnico naj obremeni dotična renta.

Člen 5.

Osebe, ki imajo pravico do rente in katerih poslednje bivališče v dobi od dne 1. januarja 1919. do dne 31. decembra 1922. se ne dá ugotoviti, ali ki bi zahtevale šele v prihodnosti svoje pravice do odškodnine zbog nezgod, ki so se pripetile do dne 31. decembra 1918., obremene ono državo, kateri pripadajo. Če niso pridobile pravice državljanstva nobene visoke stranke pogodnice, obremene ono državo, na katere ozemlju je imelo sedež podjetje, kjer se je pripetila nezgoda.

Če gredo komu, za katerega veljajo zgoraj omenjeni pogoji, pravice do rente zbog nezgode, za katero so bile rente že likvidirane drugim osebam, mora država, ki je prevzela te rente v svoje breme, prevzeti tudi rente, pripadajoče novi osebi, ki ima pravico do njih.

Člen 6.

Kraljevina Italija in zanjo «Narodni zavod za zavarovanje zoper nezgode pri delu za Julijsko Benečijo in Zader» v Trstu izročita v enem mesecu od dne, ko stopi ta konvencija v veljavo, kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev in zanjo «Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev» v Zagrebu vse akte glede oseb, ki imajo pravico do rente in ki so postavljene s členoma 1. in 3. v breme te kraljevine. Prav tako se izroče imenovanemu uradu vsi akti glede podjetij, katerih sedež je na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Akti glede oseb, ki imajo pravico do rente in o katerih govori člen 5., se izroče prav tako v tem roku, če pripadajo te osebe kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Če za izvestne osebe, ki imajo pravico do rente, ali za izvestna podjetja ne bo mogoče izročiti aktov o poedinih predmetih, ker jih potrebuje zavarovalni zavod, ki bi jih moral izročiti, je drugi zavarovalni zavod upravičen, napraviti prepise dotičnih predmetov.

Člen 7.

V zvezi z bremenom, ki zadevajo kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, izroči kraljevina Italija in zanjo «Narodni zavod za zavarovanje zoper nezgode pri delu» v Trstu kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev in zanjo «Osrednjemu zavodu za zavarovanje delavcev» v Zagrebu v enem mesecu od dne, ko stopi ta konvencija v veljavo, definitivno in sporazumno določeno vsoto štiri sto dva in šestdeset tisoč tri sto osemdeset lir in osem in petdeset centesimov (462.380*58 lir).

Razen tega odstopi «Narodni zavod za zavarovanje zoper nezgode pri delu» v Trstu «Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev» v Zagrebu celotno svoje terjatve za zaostala vplačila, ki se nanašajo na čas pred dnem 31. decembra 1918. in ki izvirajo iz zavarovanja zoper nezgode pri delu na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Visoki stranki pogodnici se odrekata vzajemno vsem eventualnim terjatvam enega obeh zavodov proti drugemu, obstoječim na dan, ko stopi ta konvencija v veljavo.

Člen 8.

Z izplačilom vsote, navedene v predhodnem členu, in z izročitvijo aktov, omenjenih v členu 6., se urede definitivno in popolnoma vsa razmerja med visokima strankama pogodnicama, ki se tičejo prejšnjega «Zavoda za zavarovanje delavcev zoper nezgode pri delu za Primorsko, Kranjsko in Dalmacijo» v Trstu.

«Narodni zavod za zavarovanje zoper nezgode pri delu» v Trstu je oproščen z retroaktivnim učinkom izza dne 1. januarja 1919. vsake obveze proti osebami, ki imajo pravico do rente in so postavljene v breme kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev po odredbah členov 2., 3. in 5.

Člen 9.

Visoki stranki pogodnici zavezujeta «Narodni zavod za zavarovanje zoper nezgode pri delu» v Trstu in «Osrednji zavod za zavarovanje delavcev» v Zagrebu, da morata dajati poleg povračila dejanskih stroškov brezplačno drug drugemu medsebojno podporo za določanje posledic, provzročenih po nezgodah, ki so omenjene v predhodnih členih in v členu 10., in za plačevanje dotičnih rent.

Dopisovanje med zgoraj omenjenima zavodoma se sme vršiti neposredno med njima, ne da bi posredovala državna administrativna oblastva.

II. Začasno upravljanje socialnih zavarovanj v Dalmaciji in na ostalih okupiranih ozemljih.

Člen 10.

Začasno poslovanje «Narodnega zavoda za zavarovanje zoper nezgode pri delu za Julijsko Benečijo in Zader» v Trstu glede zavarovanja v nežigosanih kronah in «Pokojninskega zavoda za uradnike» v Trstu glede zavarovanja v nežigosanih kronah in v lirah na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki ga je prej zasedla kraljevina Italija, prevzameta z vsemi njiju aktivni in pasivi «Osrednji urad za zavarovanje delavcev» v Zagrebu in «Pokojninski zavod za uradnike» v Ljubljani.

Zaradi povprečnega obračuna zgoraj omenjenega poslovanja in enkrat za vselej se začno v enem mesecu od dne, ko stopi ta konvencija v veljavo, izplačevati nastopne vsote, določene definitivno z vzajemnim sporazumom:

a) «Narodni zavod za zavarovanje zoper nezgode pri delu» v Trstu plača «Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev» v Zagrebu pet in dvajset tisoč osem sto dva in dvajset lir in štiri in šestdeset centesimov (25.822*64 lir);

b) «Pokojninski zavod za uradnike» v Trstu plača «Pokojninskemu zavodu za uradnike» v Ljubljani enajst tisoč šest in osemdeset lir in tri in štirideset centesimov (11.086*43 lir).

Poleg tega odstopi «Narodni zavod za zavarovanje zoper nezgode pri delu» v Trstu «Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev» v Zagrebu vse depozite, ki se hranijo pri davčnem uradu v Šibeniku, v znesku tri tisoč štiri sto devetnajst nežigosanih kron in sedem in devetdeset vinarjev (3419*97) in v Starem gradu, v znesku tisoč devet sto štirinajst (1914) nežigosanih kron.

Akti, ki se nanašajo na omenjena zavarovanja, se izroče v roku, določenem v drugem odstavku tega člena.

Clen 11.

Poslovanje v lirah zavarovanja zoper nezgode na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki ga je prej zasedla kraljevina Italija, se smatra, kakor bi bilo zakonito izvršeno na račun «Narodnega zavoda za zavarovanje zoper nezgode pri delu» v Trstu z vsemi posledicami avstrijskega zakona o zavarovanju delavcev zoper nezgode z dne 28. decembra 1887., drž. zak. št. 1 iz leta 1888.

Clen 12.

Z izplačilom vsot, odstopom depozitov in izročitvijo aktov, o katerih govori člen 10., so definitivno in popolnoma urejeni vsi odnosi med visokima strankama pogodnicama glede poslovanja «Narodnega zavoda za zavarovanje zoper nezgode pri delu» v Trstu in «Pokojninskega zavoda za uradnike» v Trstu, omenjenih v členu 10.

«Narodni zavod za zavarovanje zoper nezgode pri delu» v Trstu je oproščen retroaktivno od dne 1. januarja 1919. vsake obveznosti proti osebam, ki imajo pravico do rente in ki so postavljene po členu 10. v breme kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

«Pokojninski zavod za uradnike» v Trstu je prav tako oproščen vsake obveznosti za zavarovanja, omenjena v členu 10.

III. Zavarovanje zoper nezgode pri delu in zoper bolezen na reškem ozemlju.

Clen 13.

Kraljevina Italija in kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev in zanju dotični pristojni zavodi za socialna zavarovanja prevzemajo obveznosti, izvirajoče iz nezdod pri delu, ki so se pripetile v okolišju «Blagajne za socialna zavarovanja» na Reki v času od dne 1. januarja 1919. do dne 1. marca 1924., in sicer prevzema prva obveznosti glede nezdod pri delu, ki so se pripetile italijanskim državljanom ali svojcem tretje države, druga pa obveznosti glede nezdod, ki so se pripetile srbsko-hrvatsko-slovenskim državljanom.

Clen 14.

Kraljevina Italija in zanju «Narodna blagajna za zavarovanje zoper nezgode pri delu» v Rimu izroči v enem mesecu od dne, ko stopi ta konvencija v veljavo, kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev in zanju «Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev» v Zagrebu vse akte, ki se nanašajo na obveznosti, katere je prevzela kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev po predhodnem členu, kakor tudi vse akte, ki se tičejo podjetnikov na ozemlju, katero je pripadlo kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Akti, ki jih potrebuje omenjena blagajna, se izroče samo v prepisu.

Clen 15.

Delež, ki pripada kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev od celokupnega poslovanja, omenjenega v členu 13., je določen s skupnim sporazumom in definitivno v znesku štiri in dvajset tisoč osem sto tri in trideset (24.833) lir. Ta znesek se znižuje za znesek tri tisoč šest sto štiri in dvajset (3624) lir, ki ga dolgujejo srbsko-hrvatsko-slovenski podjetniki zavarovalnim zavodom in ki ga pobere neposredno «Osrednji urad za zavarovanje delavcev» v Zagrebu.

Ob izplačilu se zviša ostanek ena in dvajset tisoč dve sto devet (21.209) lir za zneske obresti po obrestni meri 5 % (pet odstotkov) na leto od dne 1. marca 1924., od njega pa se odtegnejo sorazmerni deli rent (zvišani za obresti, kakor je zgoraj rečeno), ki so dospeli izza dne 1. marca 1924. in o katerih se dokaže, da so bili že prej izplačani osebam, ki imajo pravico do rente ter so postavljene po členu 13. v breme kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Izplačilo izvršita «Narodni zavod za zavarovanje zoper nezgode pri delu» v Rimu prav tako na račun bivše «Blagajne za zavarovanje delavcev» na Reki in «Osrednji urad za zavarovanje delavcev» v Zagrebu v enem mesecu od dne, ko stopi ta konvencija v veljavo.

Clen 16.

Kraljevina Italija se odpoveduje pravici, zahtevati udeležitev kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev pri kritju deficita, ki je nastal iz poslovanja zavarovanja zoper bolezen v dobi od

dne 1. januarja 1919. do dne 1. marca 1924.; kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev pa se odpoveduje razdelitvi aktiv, ki bi jih mogla kraljevina Italija eventualno dobiti z uporabo člena 258. trianonske mirovne pogodbe.

Ta odpoved kraljevine Italije velja samo toliko, kolikor se določijo aktiva, ki bi jih mogla kraljevina Italija eventualno dobiti z uporabo omenjenega člena 258., na podstavi prvotnega okolišja «Okrožne blagajne» (Cassa distrettuale) na Reki.

IV. Zavarovanje mornarjev na medzavezniških ladjah, ki so pripadale Avstro-Ogrski.

Clen 17.

Vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev priznava «Invalidski blagajni trgovinske mornarice» v Rimu in «Pokojninskemu zavodu za uradnike» v Trstu pravico, izterjati vse prispevke, ki jih jima dolgujejo lastniki ladij bodisi na svoj račun, bodisi na račun mornarjev, za socialno zavarovanje osebja, vkrcanega na prejšnjih avstro-ogrskih ladjah, za čas, ko je Italija upravljala omenjene ladje.

Clen 18.

Zneske, ki pripadajo srbsko-hrvatsko-slovenskim lastnikom ladij kot odškodnina za rekvizicijo ali za karkoli drugega, likvidira italijanska vlada čimprej ter jih izplača osebam, ki imajo pravico do tega, po odbitku zneska, ki ga dolguje vsak poedini lastnik ladje «Invalidski blagajni trgovinske mornarice» v Rimu in «Pokojninskemu zavodu za uradnike» v Trstu.

Clen 19.

Zneske, ki jih dolguje italijanska vlada srbsko-hrvatsko-slovenskim lastnikom ladij kot odškodnina za rekvizicije ali za karkoli drugega in ki so sedaj pod sekvestrom na zahtevo «Invalidske blagajne trgovinske mornarice», plača italijanska vlada nemudoma «Invalidski blagajni trgovinske mornarice» v Rimu in «Pokojninskemu zavodu za uradnike» v Trstu do skupnega zneska terjatev teh zavodov za prispevke socialnih zavarovanj.

Zneske, ki jih dolgujejo srbsko-hrvatsko-slovenski lastniki ladij zgoraj omenjenima zavodoma in ki ne bi bili poravnani z izplačili, o katerih govori predhodni odstavek, plačajo srbsko-hrvatsko-slovenski lastniki ladij po skrbi vlade kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev tema zavodoma v enem mesecu od dne, ko izvrši italijanska vlada omenjena plačila.

Srbsko-hrvatsko-slovenski lastniki ladij ne plačajo obresti od nobenih zneskov, ki jih morajo plačati zgoraj omenjenima zavarovalnima zavodoma, bodisi da se mora opraviti plačilo s posredovanjem italijanske vlade po prvem odstavku, bodisi da ga opravijo po drugem odstavku direktno lastniki ladij sami.

Ko se izplačajo njih terjatve, morata poskrbeti zgoraj omenjena zavoda takoj, da se ukinejo sekvestri, kolikor je to zavisno od njih terjatve, in da prestanejo tekoča sodna postopanja.

Dotični stroški se smatrajo za vzajemno izravnane.

Clen 20.

Prispevki, ki so navedeni v naslednjih odstavkih in ki so bili plačani ali se morajo plačati za zavarovanje srbsko-hrvatsko-slovenskih mornarjev «Invalidski blagajni trgovinske mornarice» v Rimu in «Pokojninskemu zavodu za uradnike» v Trstu, se izroče zaradi pravičnosti in glede na socialne namene, ki jih namerja doseči vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v korist svojih mornarjev, brez obresti tej vladi ali zavodu za socialno zavarovanje, ki ga označi ta vlada, in sicer:

a) oni deli prispevkov, ki odpadajo na mornarje in ki so bili plačani ali ki se morajo plačati za srbsko-hrvatsko-slovensko osebje, vkrcano na prejšnjih avstro-ogrskih ladjah, dodeljenih kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev po Trumbić-Bertolinijevem sporazumu;

b) oni deli prispevkov, ki odpadajo na lastnike ladij in ki so bili plačani ali ki se morajo plačati za zgoraj omenjeno osebje, vkrcano na ladjah, omenjenih pod točko a);

c) oni deli prispevkov, ki odpadajo na mornarje in ki so bili plačani ali ki se morajo plačati za srbsko-hrvatsko-slovensko osebje, vkrcano na prejšnjih avstro-ogrskih ladjah, dodeljenih kraljevini Italiji po Trumbić-Bertolinijevem sporazumu.

Clen 21.

Prispevki, omenjeni v predhodnem členu v odstavkih a), b) in c), se nanašajo na dobo od dne 3. novembra 1918. do dne 28. julija 1921. (dan, ko je Trumbić-Bertolinijev sporazum ratificirala reparacijska komisija) za prejšnje avstro-ogrške ladje, dodeljene Italiji, in na dobo od dne 3. novembra 1918. do dne dejanske izročitve za prejšnje avstro-ogrške ladje, dodeljene kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Clen 22.

Vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev dobavi vladi kraljevine Italije in zanju «Invalidski blagajni trgovinske mornarice» v Rimu, odnosno «Pokojninskemu zavodu za uradnike» v Trstu:

a) dokaz o srbsko-hrvatsko-slovenskem državljanstvu mornarjev, za katere zahteva izročitev prispevkov; ta dokaz se lahko poda z izjavo srbsko-hrvatsko-slovenskih političnih oblastev;

b) dokaz, da so bili zgoraj omenjeni mornarji vkrcani na spredaj navedenih ladjah in za zgoraj omenjeno dobo; ta dokaz se poda s predložitvijo pomorskih knjižic ali, če jih ni, z izpiskom iz knjig, ki jih vodijo lastniki ladij in ki jih pravilno overovijo pristojna pomorska oblastva, ali pa z izpiskom iz registra posadke.

Zgoraj omenjeni dokazi se morajo predložiti najkasneje v enem letu od dne, ko stopi ta konvencija v veljavo.

Italijanska vlada hoče poskrbeti, da olajša dobavljanje omenjenih dokazov, kolikor je to zavisno od njenih oblastev ali od lastnikov italijanskih ladij.

Izročitev zneskov, za katere gre, se izvrši, kolikor izpolni dotični lastnik ladje pogoje, določene v členih 17. in 19., v treh mesecih od dne, ko se predlože omenjeni dokazi.

Clen 23.

Dogovorjeno je, da ne izroči «Pokojninski zavod za uradnike» v Trstu vključ odredbam člena 20. prispevkov, prejetih za zavarovanje srbsko-hrvatsko-slovenskih državljanov, ki so na dan, ko stopi ta konvencija v veljavo, še pri njem zavarovani ali ki so uživali ali uživajo sami ali njih rodbine rente, katere jim je priznal ta zavod.

Clen 24.

Akti kakršnekoli vrste, potrebni za izvršitev IV. poglavja te konvencije, se izdajajo brezplačno ter so oproščeni vseh taks in davščin tako v kraljevini Italiji kakor tudi v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

V. Pomorski pobožni skladi.

Clen 25.

Imovina obeh pobožnih skladov «Pomorskega pobožnega sklada za Reko in Senj» (Pio fondo di marina per Fiume e Senj) in «Pobožnega sklada ribarjev» (Pio fondo dei pescatori), ki ju je upravljalo kr. ogrsko pomorsko oblastvo na Reki, ostane kraljevini Italiji.

Glede na svoje namene pa morata oba pobožna sklada po skrbi vlade kraljevine Italije vendarle plačati iz svoje imovine vladi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v šestih mesecih od dne, ko stopi ta konvencija v veljavo, šest sto tisoč (600.000) lir kot delež, ki pripada srbsko-hrvatsko-slovenskim mornarjem.

Dogovorjeno je, da ne morejo uveljavljati državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev po izplačilu omenjenih 600.000 lir nikakršne pravice proti omenjenima pobožnima skladoma, ki ostaneta definitivno in izključno italijanska zavoda.

Clen 26.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev in kraljevina Italija priznavata za celotno in enkrat za vselej izravnane aktive in pasive obeh pomorskih pobožnih skladov zvanih «Austro-Illirico» in «Dalmato», ki ostaneta torej kraljevini Italiji. Dogovorjeno je, da ne morejo državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev zbog te izravnave uveljavljati nikakršne pravice proti omenjenima pobožnima skladoma, ki ostaneta definitivno in izključno italijanska zavoda.

VI. Bratovska skladnica državnih rudnikov v Rablju in cinkarne v Celju.

Člen 27.

Kraljevina Italija in kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev prevzemata vsaka v svoje breme dospelo pokojnine kakor tudi pravice do pokojnin «Bratovske skladnice državnih rudnikov v Rablju in pridružene cinkarne v Celju», ki so obstajale dne 31. decembra 1918., in sicer prva za del, ki se nanaša na delavce in njih rodbinske člane državnih rudnikov v Rablju in onih podjetij, ki so z njimi v zvezi po pravilih omenjene bratovske skladnice ter leže na italijanskem ozemlju, druga pa za del, ki se nanaša na delavce in njih rodbinske člane cinkarne v Celju in podjetij, ki so z njimi v zvezi po pravilih omenjene bratovske skladnice ter leže na srbsko-hrvatsko-slovenskem ozemlju.

Člen 28.

Kraljevina Italija in zanjo omenjena bratovska skladnica izroči v enem mesecu od dne, ko stopi ta konvencija v veljavo, kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev ali zavodu, ki ga označi ta kraljevina, vse akte, ki se nanašajo na obveznosti, katere prehajajo po predhodnem členu na breme kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Akti, ki jih potrebuje kraljevina Italija, se izročijo samo v prepisu.

Člen 29.

Imovina zgoraj omenjene bratovske skladnice se razdeli tako, da se ustanovi iz imovine pokojninskega fonda in imovine bolniškega fonda državnih rudnikov v Rablju in cinkarne v Celju enotna masa.

Delež, ki pripada od tako ustanovljene enotne mase kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, je določen v vzajemnim sporazumom in definitivno:

a) v obveznicah 4% ne avstrijske rente v skupni nominalni vrednosti dve sto osem tisoč pet sto (208.500) kron, urejenih s sporazumom po datumu emisije obveznic samih;

b) v obveznicah 5½% nega avstrijskega vojnega posojila v nominalni vrednosti osem in štirideset tisoč sedem sto (48.700) kron;

c) v gotovini sto osem in dvajset (128) lir,

ki jih izroči kraljevina Italija in zanjo omenjena bratovska skladnica v enem mesecu od dne, ko stopi ta konvencija v veljavo, kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev ali zavodu, ki ga označi ta kraljevina.

Kraljevini Italiji ostane definitivno dodeljena vsa ostala imovina, v katero se štejejo tudi depoziti pri kreditnih zavodih kjerkoli v inozemstvu, izvzemši gotovino in terjatve, ki so v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev in ki ostanejo lastnina te kraljevine.

VII. Bolniške blagajne v Voloskem, Malem Lošnju, Zadru, Logatcu in Radovljici.

Člen 30.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev in kraljevina Italija priznavata za izravnane celotno in enkrat za vselej deleže, ki morajo pripasti po eni strani kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev za imovine bolniških blagajn (Casse distrettuali per ammalati) v Voloskem, Malem Lošnju in Zadru, po drugi strani pa kraljevini Italiji iz imovine bolniških blagajn v Logatcu in Radovljici, ter se s tem vzajemno odpovedujeta vsem pravicam do omenjenih blagajn.

Vsa imovina omenjenih blagajn v Voloskem, Malem Lošnju in Zadru, kjerkoli bi bila, ostane torej lastnina kraljevine Italije; vsa imovina omenjenih blagajn v Logatcu in Radovljici pa ostane lastnina kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

VIII. Zveza bolniških blagajn v Trstu.

Člen 31.

Imovina bivše «Zveze bolniških blagajn» v okoliščini «Zavoda za zavarovanje delavcev zoper nezgode pri delu za Primorsko, Kranjsko in Dalmacijo» v Trstu, je razdeljena med razne bolniške blagajne v razmerju skupnega zneska prispevkov, s katerimi je obremenila zveza omenjene blagajne. «Narodni zavod za zavarovanje zoper nezgode pri delu za Julijsko Benečijo in Zader» v Trstu plača v enem mesecu od dne, ko se ratificira ta konvencija,

«Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev» v Zagrebu devet sto pet in sedemdeset (975) lir za definitivno ureditev vseh odnošajev med visokima strankama pogodnicama proti omenjeni zvezi.

IX. Tržaški Lloyd in Tržaška trgovinska banka.

Člen 32.

Dogovorjeno je, da imajo uradniki parniških družb «Tržaškega Lloyda» in «Tržaške trgovinske banke» (Banca Commerciale Triestina), državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki so bili odpuščeni ali ki so prostovoljno zapustili službo v dobi od leta 1914. do leta 1923. in ki še niso pridobili pravice do pokojnine — če bivajo v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev in če so zavarovani po srbsko-hrvatsko-slovenskih zakonih o zavarovanju pokojnin — pravico, zahtevati od dotičnih družb del premijske rezerve, ki jim pripada po členu 39. pokojninskega zavoda «Tržaškega Lloyda» ali po členih 29. in 35. pravil pokojninskega zavoda «Tržaške trgovinske banke», če zahtevajo interesenti to najkrajše v enem letu od dne, ko stopi ta konvencija v veljavo, po «Pokojninskem zavodu za nameščence» v Ljubljani in če poda ta zavod ob dvomu družbama dokaz, da interesenti izpolnjujejo zgoraj omenjene pogoje.

Z zgoraj omenjenim izplačilom se oprostita omenjeni družbi vseh obveznosti proti svojim zgoraj omenjenim prejšnjim uradnikom, izvirajočih iz avstrijskega zakona o pokojninah (zakon z dne 16. decembra 1906., drž. zak. št. 1 iz leta 1907., izpremenjen s cesarsko naredbo z dne 25. junija 1914., drž. zak. št. 138).

X. Obče odredbe.

Člen 33.

Dokler se ne uredi vprašanja, ki se nanašajo na socialno zavarovanje, s posebno konvencijo, ki jo je skleniti med visokima strankama pogodnicama, uporablja vsaka izmed njiju na državljane druge visoke stranke pogodnice, kar se tiče plačevanja onih rent, njih zviškov, draginjskih doklad in premij ob ponovnem zakonu (braku), ki izvirajo iz krajevnih zakonov in naredb o obveznem socialnem zavarovanju za onemoglost, starost, smrt in zoper nezgode, isto postopanje kakor za svoje lastne državljane. Plačevanja rent, njih zviškov in draginjskih doklad ne smejo ustavljati in tudi ne odkupovati zavodi ene visoke stranke pogodnice zato, ker biva oseba, ki ima pravico do rente, na ozemlju druge visoke stranke pogodnice.

Vendar pa velja glede rent, ki se likvidirajo izza dne, ko se podpiše ta konvencija, ta reciprociteta samo za one rentne obroke, katerih roki potekajo do dne 1. januarja 1927., če jih ne podaljša konvencija, ki jo je skleniti med visokima strankama pogodnicama.

Zaostanke, katerih rok je potekel kasneje nego 3. novembra 1918. in ki so po prvem odstavku tega člena dolžni državljanom ene ali druge visoke stranke pogodnice, plača dolžni zavod osebam, ki imajo pravico do tega, v treh mesecih od dne, ko stopi ta konvencija v veljavo.

Ta reciprociteta se uporablja ob omenjenih pogojih tudi na dodatke rent, ki so ustanovljene zaradi zvišbe rent, obvezno dolžnih po zakonih o socialnem zavarovanju, in na postranske dobičke, dolžne po istih zakonih.

Člen 34.

Če se pojavi med strankama pogodnicama spor o tolmačenju ali uporabljanju te konvencije in če zahteva ena država, da se predloži spor v rešitev razsodišču, mora pristati druga država na to celo tudi, če gre za prejudicialno vprašanje, ali je spor tak, da ga je treba predložiti razsodišču.

Razsodišče se sestavi za vsak spor tako, da imenuje vsaka visoka stranka pogodnica za razsodnika enega svojega državljanca, obe državi pa izvolita za tretjega razsodnika pripadnika tretje prijateljske države.

Stranki pogodnici si pridržujeta pravico, se za določeno dobo vnaprej zediniti o osebi, ki naj opravlja funkcije tretjega razsodnika, če nastane spor. Odločba razsodišča ima obvezno moč.

Člen 35.

Ta konvencija stopi v veljavo prvi dan prihodnjega meseca od dne, ko se ratifikaciji izmenjata. V potrditev tega so pooblaščenec podpisali to konvencijo.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo:
V. Antonijević s. r.	B. Mussolini s. r.
Dr. Rybář s. r.	

Priloga G.

Sporazum o delniški družbi po imenu «Cooperativa Garibaldi».

Člen 1.

Vlada kraljevine Italije pristaja, ne da bi čakala na izpolnitev pogojev, določenih v členih 11. in 13. pravil delniške družbe po imenu «Cooperativa Garibaldi», na to, da izplača na račun omenjene družbe zneske, ki so jih vplačali pri tej družbi na račun glavnice v dobi od dne 3. novembra 1918. do dne 28. julija 1921. (dan, ko je reparacijska komisija ratificirala Trumbić-Bertolinijev sporazum) srbsko-hrvatsko-slovenski mornarji, ki so bili vkrcani na prejšnjih avstro-ogrskih ladjah, dodeljenih Italiji, in v dobi od dne 3. novembra 1918. do dne, ko so se ladje dejanski izročile kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, srbsko-hrvatsko-slovenski mornarji, ki so bili vkrcani na prejšnjih avstro-ogrskih ladjah, dodeljenih kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Člen 2.

Omenjene zneske, ki so bili vplačani na račun glavnice, izplača vlada kraljevine Italije ali zavod, ki ga označi ta vlada, srbsko-hrvatsko-slovenskemu zavodu, ki ga označi vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, v znesku, določenem po avetih, ki sta jih smatrali visoki stranki pogodnici za ugodne in ki se nanašajo na družbeno glavnico, ki bo verjetno obstajala ob prispelem roku, na njeno produktivnost, na sorazmerje med raznimi primeri dospelosti, na srednjo dospelost izplačil zaradi prestanka plovitve, na povprečno starost in mortaliteto mornarjev kakor tudi na obrestno mero.

Visoki stranki pogodnici sta soglasni v tem, da se izvršujejo z uporabljanjem omenjenih uvetov anticipativna plačila, o katerih govori člen 1., računaje 37-50 lir za sto lir, plačanih na račun glavnice za srbsko-hrvatsko-slovenske mornarje. Ta znesek se povrne tako-le:

a) štiri petine, t. j. 80 lir za 100 lir, vplačanih na račun glavnice, se izročijo v treh mesecih od dne, ko se predlože dokumenti, omenjeni v členu 3.;

b) ena petina, t. j. 20 lir za 100 lir, vplačanih na račun glavnice, se izročijo ob pogojih, omenjenih v členu 4.

Člen 3.

Vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev predloži vladi kraljevine Italije v enem letu od dne, ko stopi ta sporazum v veljavo, seznamek mornarjev, ki zahtevajo povračila, za katera gre, in dokumente, s katerimi se dokazuje znesek izvršenih vplačil v «Cooperativo Garibaldi», s pravilno listino o odstopitvi v korist vlade kraljevine Italije ali zavoda, ki ga označi ta vlada.

Člen 4.

Zavod, ki ga določi vlada kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, je zavezan, priobčevati in dokazovati italijanski vladi ali zavodu, ki ga določi ta vlada, vse primere smrti in vse pletelne opuste plovitve, čim in kadar se pripete ti primeri.

Vlada kraljevine Italije ali zavod, ki ga določi ta vlada, izroči tedaj, ko prejme zgoraj omenjene dokaze, omenjenemu srbsko-hrvatsko-slovenskemu zavodu ostanek 7-50 lir za vsakih 100 lir, vplačanih na račun glavnice, o katerih govori člen 2. pod b).

Ta ostanek 7-50 lir se zviša za znesek obresti po letni obrestni meri 5 % od dne plačila, o katerem govori člen 2. pod a).

Člen 5.

Srbsko-hrvatsko-slovenski mornarji, ki se jim po tem sporazumu anticipativno povrnejo zneski, vplačani na račun glavnice, nimajo več nobene pravice proti omenjeni delniški družbi po imenu «Cooperativa Garibaldi»; ostali srbsko-hrvatsko-slovenski mornarji pa obdrže vse svoje pravice proti omenjeni družbi.

Člen 6.

Akti kakršnekoli vrste, potrebni za izvrševanje tega sporazuma, se izdajajo brezplačno ter so oproščeni vseh taks in davščin tako v kraljevini Italiji kakor tudi v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Člen 7.

Ta sporazum stopi v veljavo prvi dan prihodnjega meseca od dne, ko se ratifikaciji izmenjata. V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo:
V. Antonijević s. r. Dr. Rybář s. r.	B. Mussolini s. r.

Priloga H.

Obči sporazum o reciprociteti glede socialnih zavarovanj.

Kraljevina Italija in kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev,

prešinjani z željo, zavarovati vsaka po svoji strani in v čim večji meri koristi, ki izvirajo iz socialnih zavarovanj državljanom druge države;

prešinjani prav tako z željo, uporabljati, kolikor se nanaša na socialna zavarovanja, odredbo § 6. končnega zapisnika o nastanjanju in konzularne konvencije, podpisane v Beogradu dne 21. avgusta 1924. glede zaščite delavcev;

in skladno z željami, izraženimi od mednarodne konference za izseljevanje in vseljevanje, ki se je vršila v Rimu leta 1924.,

sta se sporazumeli o tem:

Člen 1.

Kraljevina Italija in kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev se zavezuje, uporabljati na svoje druge države isto postopanje, ki ga uživajo domači državljanji glede pravic in obveznosti, izvirajočih iz zakonov o socialnih zavarovanjih ob boleznih in materinstvu, zoper nezgode (izvemši nezgode kmetijskih delavcev, ki niso izenačeni z industrijskimi delavci), ob onemoglosti, starosti in smrti.

Enakost postopanja se mora uporabljati v obeh državah po dopolnilnih predpisih, določenih v naslednjih členih.

Člen 2.

Izpremembe, ki bi jih izvršila ena ali druga država v režimu socialnih zavarovanj, omenjenih v predhodnem členu, se uporabljajo polnopravno tudi na svoje druge države.

Enakost postopanja, določena s tem sporazumom, se mora razširiti s posebnimi sporazumi med ministrstvom za narodno gospodarstvo v kraljevini Italiji in ministrstvom za socialno politiko v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev ob pogojih, ki so določeni v njih, tudi na druge grane socialnega zavarovanja, kolikor pač dosežejo dotični zakoni v obeh državah podoben razvoj.

Omenjena enakost postopanja se priznava prav tako glede prostovoljnega socialnega zavarovanja, ki je v zvezi z obveznim zavarovanjem. Če pa je kdo obvezno zavarovan v eni obeh držav, sme skleniti ali podaljšati fakultativno zavarovanje v drugi državi samo toliko, kolikor dovoljujejo v tem primeru zakoni te poslednje države istočasni obstoj fakultativnega zavarovanja z obveznim zavarovanjem.

Posebne odredbe o zavarovanju zoper bolezni.

Člen 3.

Zavarovanje svojcev obeh držav pri zavodih ene izmed njiju se smatra glede vseh prejemkov, ki jim pripadajo iz zavarovanja zoper bolezni, za podaljšavo zavarovanja pri zavodih druge države, če ne minejo med prestankom prvega in začetkom novega zavarovanja več nego trije meseci. Medčasje med tema zavarovanjema se ne smatra za čas zavarovanja.

Kar pa se tiče podpor ob porodu, se uporablja samo zakon države, v kateri se vrši zavarovanje.

Če ima zavarovanec ob istem času pravico samo do podpor od zavodov obeh držav, ima pravico do onih podpor, ki obremenjajo zavod, pri katerem je bil naposled zavarovan.

Člen 4.

Osebe, ki so zavarovane zoper bolezni in služijo v obmejnem pasu, določenem v veljavnih sporazumih ene obeh držav, a stanujejo v obmejnem pasu druge države, imajo pravico v svojem stanovišču do istih podpor zavoda, pri katerem so zavarovane (kakor: do zdravniške pomoči, zdravlil in denarne podpore), do katerih imajo pravico lastni državljanji, ki stanujejo na ozemlju države, na katerem se vrši zavarovanje. Te podpore se dajo prav tako zavarovančevi rodbini, če stanuje v obmejnem pasu obeh držav.

V ta namen se dovoljuje zdravnikom, babicam in uradnikom pristojnega zavarovalnega zavoda, izvrševati svoje pomožne, preiskovalne in nadziralne funkcije na ozemlju druge države, kjer bivajo upravičene osebe. Zavarovalni zavod mora dati na zahtevo nadzorstvenega političnega oblasti vsak trenutek na razpolago seznamek omenjenih zdravnikov, babic in uradnikov. Spredaj navedena oblastva smejo iz osnovanih razlogov ugovarjati zoper poedine osebe. Ti ugovori se morajo jemati v poštev.

Omenjeni zdravniki imajo pravico, izdajati svoje recepte v obmejnem pasu druge države ter jih dajati v izvršitev lekarnam, afiliranim zavodu druge države, po istih cenah, ki veljajo za ta zavod, toda ob stroških zavarovalnega zavoda.

Člen 5.

Če odide pripadnik ene obeh držav, zavarovan zoper bolezni v drugi državi, ko je obolel, v državo, ki ji pripada, ima prav tako pravico do denarnih podpor in ostalih dajatev, ako razpolaga pristojni zavarovalni zavod s potrebnimi garancijami in z možnostjo, podaljšati dotične dajatve in izvrševati kontrolo, določeno v njegovih pravilih.

Omenjene kontrole vrše na zahtevo pristojnega zavarovalnega zavoda zavarovalni zavodi, ki služijo na ozemlju, na katero odide zavarovanec. Ti zavodi dajo tudi po svojih znižanih cenah zdravniške in lekarnarske podpore v breme zavoda, ki vrši zavarovanje.

Posebne odredbe o zavarovanjih zoper nezgode.

Člen 6.

Prednje odredbe, ki se nanašajo na zavarovanje zoper bolezni, veljajo tudi glede zavarovanja zoper nezgode v vsej dobi, v kateri uživa zavarovanec pravico do zdravniške oskrbe po predpisih zakonov države, v kateri je zavarovan.

Člen 7.

Prve zdravniške konstatacije ob nezgodah vrše do prve likvidacije odškodnine ali do prve odločbe zavarovalnega zavoda dotični zavodi tudi takrat, kadar stanuje ponesrečenec na ozemlju druge države pogodnice.

Nadaljnje zdravniške konstatacije o posledicah nezgode vršita za zavarovance, ki bivajo na ozemlju kraljevine Italije in ki obremenjajo srbsko-hrvatsko-slovenske zavarovalne zavode, «Narodni zavod za zavarovanje zoper nezgode za Julijsko Benečijo in Zader» v Trstu, če pa bivajo zavarovanci v okolišju tega zavoda, «Narodna blagajna za zavarovanje zoper nezgode pri delu» v Rimu, če bivajo zavarovanci na kateremkoli drugem delu ozemlja kraljevine Italije.

Zdravniške konstatacije za zavarovance, ki stanujejo na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki pa obremenjajo italijanske zavarovalne zavode, vrši «Osrednji urad za zavarovanje delavcev» v Zagrebu.

Vendar pa sme pozvati zavod, ki vrši zavarovanje, zavarovanca, naj se dá zdravniški pregledati pri zavodu samem, o čemer govori spredaj drugi in tretji odstavek, ali pa pošlje k zavarovaneu svojega zdravnika.

V obeh primerih trpi stroške zavod, ki vrši zavarovanje.

Člen 8.

Če je nezgoda povod za sodno ali administrativno preiskavo, je treba pristojno konzularno oblastvo države, ki ji pripada zavarovanec, takoj obvestiti o začetku dotične preiskave.

Če je provzročila nezgoda ponesrečenčeva smrt ali če izhaja iz prvih konstatacij, da utegne imeti nezgoda za posledico smrt ali trajno nesposobnost ali nesposobnost, ki bo trajala najmanj deset tednov, sme spredaj navedeno konzularno oblastvo in oseba, ki ima pravico do tega, vpogledati in prepisati preiskovalne akte.

Posebne odredbe o zavarovanjih ob onemoglosti, starosti in smrti.

Člen 9.

Kar se tiče pokojnin ob starosti in onemoglosti, imajo svojci obeh držav, ki so bili zavarovani najmanj 15 let tako pri italijanskih kakor tudi pri srbsko-hrvatsko-slovenskih zavodih in ki so izpolnili tudi ostale pogoje, določene z zakoni obeh držav, ter so torej pridobili obenem pravico do pokojnine ob onemoglosti in starosti v breme zavodov obeh držav, pravico do dveh pokojnin, ene v breme italijanskih in druge v breme srbsko-hrvatsko-slovenskih zavodov v zneskih, določenih v zakonodajstvu dotičnih držav.

Člen 10.

Svojci obeh držav, ki so bili zavarovani najmanj 30 let in ki so izpolnili tudi ostale pogoje samo proti zavarovalnim zavodom ene obeh držav, imajo pravico, prejemati pokojnino ob onemoglosti ali starosti od dotičnih zavodov v znesku, določenem z zakonom države, ki ji ti zavodi pripadajo.

Glede zavodov druge države, pri katerih spredaj navedeni pogoji ne bi bili izpolnjeni, imajo državljanji, za katere gre, pravico do dela pokojnine po odredbah člena 12. in naslednjih členov.

Člen 11.

Če zavarovanec ne izpolnjuje pogojev, določenih v členu 9., in tudi ne pogojev, določenih v členu 10., a je bil vendarle v izvestni dobi zavarovan pri zavodih kraljevine Italije in v izvestni dobi pri zavodih kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, se seštejeta obe dobi zavarovanja, ko se določa rok za čakanje, ki ga je treba za pridobitev pravice do pokojnine ob onemoglosti ali starosti, kakor tudi, ko se določa znesek pokojnine.

Člen 12.

Zavarovanci, svojci obeh držav, v okolnostih, ki jih navajata člen 10. v poslednjem odstavku in člen 11., imajo pravico ob onemoglosti in starosti do dveh različnih delov pokojnine:

- do dela pokojnine v breme italijanskih zavarovalnih zavodov in
- do dela pokojnine v breme srbsko-hrvatsko-slovenskih zavarovalnih zavodov.

Člen 13.

Da se določita omenjena dela pokojnine, ugotovi dolžni zavod po skupni dobi zavarovanja, izračunjeni po členu 11., kolika skupna pokojnina bi pripadala zavarovaneu, ko bi bil v vsej tej dobi zavarovan pri dotičnem zavodu. Del pokojnine, za katerega gre, se izračuni potem tako, da se vzame oni del zgoraj navedene skupne pokojnine, ki ustreza dejanski dobi zavarovanja pri dotičnem zavodu.

Če pa obremenja del pokojnine, za katero gre, «Narodno blagajno za socialna zavarovanja» ali «Invalidsko blagajno trgovinske mornarnice» v Rimu, se izračuni na podstavi premij, plačanih dotični blagajni, po mestu, ki ga zavzemajo plačilne dobe dotičnih premij v skupni dobi zavarovanja, določeni v členu 11.

Člen 14.

Če so izpolnjeni po seštetku obeh zavarovalnih dob po členu 11. vsi pogoji, potrebni za dodelitev pokojnine, kakor n. pr.: leta starosti, stanje onemoglosti, trajanje zakona (braka) itd., samo proti zavodom ene obeh držav, se smatra za pridobljeno pravico samo do onega dela pokojnine, ki obremenja dotične zavode. Ta del se izračuni po predpisih predhodnih členov.

Če in kolikor bi bila pravica do pokojnine pridobljena nezavisno od seštevka let zavarovanja samo v eni obeh držav, ne sme biti del pokojnine, o katerem govori predhodni odstavek, manjši od pokojnine, ki pripada zavarovaneu nezavisno od odredb tega člena.

Pravica do definitivne skupne pokojnine, ki bi izvirala eventualno iz revizije onega dela pokojnine, omenjenega v predhodnih odstavkih, se pridobi takoj, ko se izpolnijo dotični pogoji tudi glede zavodov druge države.

Del pokojnine, ki je omenjen v prvih dveh odstavkih tega člena, se izplačuje v prvotno določenem znesku, do dne, ko pridobi zavarovanec pra-

vico do skupne pokojnine, ki se začne izplačevati šele od tega trenutka.

Člen 15.

Da se določi doba čakanja za pridobitev pravice do pokojnine ob onemoglosti ali starosti, se šteje doba zavarovanja, minula v vsaki obeh držav, za ulomek dotične dobe čakanja v tej državi. Zavarovanec ima pravico do pokojnine samo od dne, ko je seštevek obeh ulomkov enak vsaj ednici.

Člen 16.

Ce je bil zavarovanec zavarovan pri istem zavodu na raznih stopnjah zaslužka, je treba ugotoviti za uporabljanje odredb v prvem odstavku člena 13. pred vsem:

a) sorazmerni del pokojnine, o katerem govori prvi odstavek člena 13., po poslednji stopnji zaslužka;

b) znesek pokojnine, pridobljene po dejanskem času zavarovanja in po poslednji stopnji zaslužka pri zavodu, za katerega gre.

Del pokojnine, za katerega gre, se določi, ako se pomnoži znesek pokojnine, do katere je pridobil zavarovanec pravico po dejanskem zavarovanju in po dejanskih zaslužkih pri zavodu, za katerega gre, s količnikom med zneskom prednje pokojnine pod a) in pokojnine pod b).

Ako čas čakanja pri zavodu, za katerega gre, še ni dovršen, se vzame za podstavo izračunu del pokojnine, do katerega bi imel zavarovanec pravico, ko poteče dotični čas čakanja, ki se ujema z dejanskim časom zavarovanja.

Člen 17.

Vse tedenske, polmesečne in mesečne dobe, ki presežajo v celoti šest mesecev, v katerih so se plačevale premije italijanskim ali srbsko-hrvatsko-slovenskim zavodom, se morajo jemati v obračun po členih 9., 10. in 11. celo tudi, če bi interese nemanerno opustili ali zamudili prijavo ali druge formalnosti, eventualno predpisane z zakoni obeh držav, z zapretitvijo, da se izključijo ali da izgube pravico, izvzemši edino dobo zavarovanja, ki se ne morejo vračunavati po onih odredbah v zakonih države, kjer se vrši zavarovanje, ki se nanašajo na prekinitve zavarovanja.

Vendar pa se ne smatra za prekinitve zavarovanja, ki se spričo nje znižajo, ustavijo ali izgube pridobljene pravice ali pričakovanja, doba, v kateri je bil zavarovanec zavarovan pri zavodu druge visoke stranke pogodnice ali v kateri je užival podporo ob boleznih ali brezposelnosti. Če novo obvezno zavarovanje oživi pravice ali pričakovanja, ki so prestala, ožive prav tako te pravice in ta pričakovanja celo tudi, če nastopi obvezno zavarovanje pri zavodu druge države. Po tem členu se smatra doba prostovoljnega zavarovanja v eni obeh držav za dobo prostovoljnega zavarovanja tudi v drugi državi in po zakonih dotične države.

Člen 18.

Zaradi uporabljanja predhodnih členov se vštejejo, če je bil zavarovanec zaporedoma zavarovan za onemoglost in starost pri več zavodih iste države, vse dobe zavarovanja, dovršene pri dotičnih zavodih, po predpisih zakona one države, v kateri se vrše zavarovanja, in po členu 17. tega sporazuma.

Člen 19.

Zaradi uporabljanja predhodnih členov se vštejejo za zavode ene in druge države samo dobe zavarovanja od dne, ko je dobil moč srbsko-hrvatsko-slovenski zakon o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922., in sicer oni njegov del, ki se nanaša na zavarovanje ob onemoglosti in starosti, ne glede na večje pravice, ki bi mogle nastati, če bi se uporabil zakon ene obeh držav nezavisno od odredb tega poglavja.

Vendar pa se vštejejo za osebe, zavarovane pri pokojninskih zavodih za nameščence v Trstu in Ljubljani, tudi dobe zavarovanja izza dne 1. januarja 1919. Dobe zavarovanja pred tem časom se vštejejo samo po predpisih domačega zakonodajstva vsake države, ne glede na uporabljanje odredb tega poglavja.

Člen 20.

Omenjene pokojnine in deli pokojnin morajo obremeniti vsak zavarovalni zavod obeh držav posebe. Dolgujejo se v valuti dolžnega zavoda. Zavodi obeh držav morajo skleniti potrebne sporaz-

ume, da plačuje eno in drugo rento kakor tudi dele rente izključno zavod one države, kjer prizadeta oseba prebiva, če se po členu 31. ne prenese kritje glavnice, ustrezne pokojnini ali frakciji, za katero gre.

Člen 21.

Ce predpisuje zakon ene obeh držav, da ima zavarovanec pravico do povračila delov vplačanih premij ali do posebnih podpor, ako se zavarovanje prekine, se dotična povračila ali dotične podpore ne vrše, če se nadaljuje zavarovanje v drugi državi.

Vendar pa se smatrajo izplačila, eventualno izvršena zoper gorenji predpis, za pravilno izvršena ter imajo posledice, določene z zakoni dotične države.

Člen 22.

Enakost postopanja, o kateri govori ta sporazum, se ne razteza na primere, v katerih ima zavarovanec, če plača dotične premije, po odredbah zakona ene obeh držav pravico zahtevati, da bi se mu zaradi izračuna podpor, ki izvirajo iz zavarovanja za onemoglost in starost, všteje tudi dobe, ko dejanski niti ni bil zavarovan.

Člen 23.

Kar se tiče pokojninskih dokladov v breme države, ki se smatrajo za izključene iz vzajemnega postopanja, o katerem govori ta sporazum, se zavezujejo obe državi, skleniti naknadne sporazume takoj, ko določi kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev za svoje državljane znesek in pogoje teh dokladov.

Člen 24.

Predpisi člena 7. se morajo uporabljati enako tudi na zavarovanje ob onemoglosti in starosti, pri čemer je vpoštovati odredbe naslednjih odstavkov:

Ce ima zavarovanec pravico do pokojnine samo v eni obeh držav, vrši zdravniške konstatacije zavod, ki vrši podobno zavarovanje na ozemlju, kjer zavarovanec stanuje.

Ce ima zavarovanec pravico do pokojnine ali do dela pokojnine v eni in v drugi državi, vrši te konstatacije dolžni zavod države, v kateri zavarovanec stanuje.

Člen 25.

Prednje odredbe se uporabljajo tudi na vse ostale dajatve, ki so v zvezi z zavarovanjem ob onemoglosti, starosti in smrti.

Podpore, ustanovljene samo v eni obeh držav, obremenjajo izključno to državo v znesku in ob pogojih njenega lastnega zakonodajstva, nezavisno od odredb tega poglavja.

Razne odredbe.

Člen 26.

Administrativna oblastva in zavarovalni zavodi obeh držav si dajo vzajemno tudi ob preiskavah isto pomoč, ki jo morajo dajati zaradi uporabljanja zakonov o socialnem zavarovanju lastne države.

Medsebojno podpiranje med zavarovalnimi zavodi obeh držav se vrši zlasti glede plačevanja denarnih podpor, rent in pokojnin, kontrole, podpiranja bolnikov, ponesrečencev, invalidov in njih sprejemanja v sanatorije.

Ta vzajemna pomoč mora biti brezplačna, izvzemši dejanske stroške kakor tudi obče stroške za zdravniško pomoč in zdravila; te stroške je treba povrniti. Prizadeti zavodi morajo skleniti o povračilu občih stroškov posebne sporazume.

Člen 27.

Posebne pogodbe in posebni sporazumi z ugodnostmi, sklenjeni med zdravniki, babilicami, bolnicami, sanatoriji, zdravilišči, lekarnami na eni in zavarovalnim zavodom ene obeh držav na drugi strani glede podpor, ki jih ta zavod dolguje ali daje svojim zavarovancem ali ki jih ti lahko ukoriščajo kakorkoli, veljajo prav tako za podpore, ki jih mora vršiti zavod po tem sporazumu proti zavarovancem zavodov druge države.

Prednja odredba se nanaša prav tako na pogodbe in sporazume za sprejemanje ali oskrbovanje v zavodih za povrnitev delovne sposobnosti, za pomoč doma, za terapično zdravljenje in za oskrbovanje z ortopedskimi pripravami.

Ce je število prostorov v omenjenih bolnicah, sanatorijih, zdraviliščih in zavodih za povrnitev delovne sposobnosti omejeno, imajo svojci druge države pravico do toliko prostorov, kolikor jih je razpoložnih.

Člen 28.

Zaradi rapatriranja obolelih mornarjev, določenega z zakoni o socialnem zavarovanju obeh držav, najsi je bolezen posledica nezgode, imajo mornarji, svojci ene obeh držav, ki so zavarovani pri zavodih za socialno zavarovanje druge države, pravico do brezplačnega povratka v pristanišče države, v kateri so zavarovani, ali v pristanišče države, katere svojci so, ki ga označijo sami.

Člen 29.

Zavarovalni zavodi in organi obeh držav smejo občeovati med seboj direktno, ne da bi posredovala diplomatska oblastva.

Nekvarno odredbi člena 30. se mora vršiti dopisovanje glede plačevanja rent in pokojnin praviloma po zavodu, o katerem govori člena 7. in 24.

Priobčila, ki jih učini ta zavod ali ki se učinijo temu zavodu, imajo isto moč, kakor bi jih učinila prizadeta oseba ali kakor bi bila učinjena tej osebi.

Člen 30.

Srbsko-hrvatsko-slovenski zavodi in srbsko-hrvatsko-slovenska oblastva, ki morajo vršiti po srbsko-hrvatsko-slovenskih zakonih o socialnem zavarovanju priobčila s peremptornim rokom onim italijanskim državljanom, ki bivajo izven kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in ne prejema še pokojnine ali rente po italijanskem zavodu in katerih bivališče je znano, morajo vršiti ta priobčila po italijanskih konzularnih oblastvih.

V enem tednu po prejemu akta, ki naj se priobči, mora vročiti dotično konzularno oblastvo zavodu ali oblastvu, kateremu je poslalo akt, pošto potrdilo o ekspediciji akta, za katerega gre.

Ce konzularno oblastvo ne more priobčiti akta ali če ga mu poštni urad vrne, ne da bi ga bil izročil naslovniku, ga mora konzularno oblastvo takoj vrniti prizadetemu zavodu ali oblastvu ter mu priložiti po potrebi izjavo poštnega urada. Če se obrne srbsko-hrvatsko-slovenski zavod ali srbsko-hrvatsko-slovensko oblastvo zaradi priobčitve akta na konzularno oblastvo brez uspeha, mora poskrbeti za priobčitev na drug zakonit način.

Zavodi in oblastva kraljevine Italije morajo postopati na isti način ter imajo iste obveznosti glede onih srbsko-hrvatsko-slovenskih državljanov, ki bivajo izven ozemlja kraljevine Italije.

Člen 31.

Kolikor ne bi bilo določeno v pogodbah med prizadetimi zavodi drugače, se morajo povrniti stroški, denarne podpore ob boleznih, rentne ali pokojninske kvote, ki bi jih založili zavodi ene obeh držav po tem sporazumu na račun zavoda druge države, v desetih dneh po poteku vsakega trimesečja v valuti, v kateri so bila izvršena ta plačila, ali v valuti druge države po tečaju na poslednji dan trimesečja.

Ce se dolžni zavod zakesni, mora plačati za vsak mesec 1% ne obresti.

Člen 32.

Italijanski državljan, ki se vrnejo v Italijo, kakor tudi srbsko-hrvatsko-slovenski državljan, ki bivajo v Italiji najmanj tri zaporedna leta in imajo pravico do pokojnine ali do dela pokojnine ali do rente, smejo zahtevati od srbsko-hrvatsko-slovenskega zavarovalnega zavoda, ki dolguje podporo, za katero gre, naj prenese na italijanski zavarovalni zavod, o katerem govori člen 33., glavnično kritje, ki ustreza omenjeni dajatvi.

Ce gre za to, da se prenese glavnično kritje za rento, ki pripada ponesrečencu, ugotove dotični zavodi za vsak primer posebe, ali je umestno, izvršiti ta prenos, kakor tudi kolik znesek naj se prenese; za vse ostale primere pa morajo ugotoviti vsakih pet let obče osnove, po katerih naj se računijo zneski, ki jih je treba prenesti. Ti zneski se morajo plačevati v onem denarju, v katerem se pokojnina ali renta dolguje.

Ko se prenos izvrši, je srbsko-hrvatsko-slovenski zavod oproščen vsake obveznosti, italijanski zavod pa ga nadomesti v vseh njegovih pravicah in obveznostih, med katere se štejejo tudi revizije, ter prevzame obveznost, plačevati pokojnino ali rento v lirah po istem zamenjalnem tečaju, po katerem je zamenjal glavnico, ki se je prenesla nanj.

Prav tako uživajo zavarovanci, srbsko-hrvatsko-slovenski državljan, ki se vrnejo na srbsko-hrvat-

sko-slovensko ozemlje, in zavarovanci, italijanski državljani, ki bivajo najmanj tri leta zaporedoma na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, iste pravice in iste pogoje proti italijanskim zavarovalnim zavodom.

Člen 33.

Prenos glavničnega kritja za pokojnine ali rente, določen v predhodnem členu, se vrši po onih zavarovalnih zavodih obeh držav, kateri so po vrsti zavarovanja, ki jo opravljajo, in po odredbah členov 7. in 24. pristojni, vršiti zdravniške konstatacije.

Člen 34.

Zavarovalni zavodi obeh držav nimajo pravice, izplačati zavarovancem, pripadnikom druge države, namesto pokojnine in delov pokojnine, rent in njih doklad kakor tudi pripadajočih draginjskih doklad enkrat za vselej izvestne glavnice, tudi ne, če bi zavarovaneec na to pristal; prav tako nimajo pravice, ustaviti plačevanja spredaj navedenih dajatev zato, ker stanujejo zavarovanci ali njih upravičenci na ozemlju druge države ali premestijo tja svoje stanovišče.

Člen 35.

Pod zakone o socialnem zavarovanju države, v kateri bivajo, ne spadajo:

a) oni pripadniki ene obeh držav, ki službujejo pri diplomatskih in konzularnih predstavništvih ali železniških in carinskih uradih na ozemlju druge države;

b) one osebe, ki službujejo pri javnih prometnih podjetjih ene obeh držav ter so prehodno ali začasno zaposlene na ozemlju druge države.

Te osebe spadajo še nadalje pod zakone o socialnem zavarovanju in pod one zakone o podjetnikovi civilni odgovornosti ob nezgodi, ki veljajo v državi, kateri pripadajo predstavniki diplomatskih in konzularnih teles kakor tudi spredaj navedena oblastva in podjetja.

Ministrstvo za narodno gospodarstvo v kraljevini Italiji in ministrstvo za socialno politiko v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev smeta določiti z vzajemnim sporazumom poleg zgoraj navedenih primerov oprostite tudi druge primere in dogovoriti izjeme za specialne primere.

Člen 36.

Svojci ene obeh držav ne smejo biti člani ne administrativnih ne sodnih zavarovalnih organov druge države.

Člen 37.

Odredbe, ki se nanašajo na oprostite in olajšave pri plačevanju taks in davkov, določenih glede socialnih zavarovanj po eni obeh držav, veljajo v tej državi tudi za zavarovance in zavarovalne zavode druge države.

Končne odredbe.

Člen 38.

Obe državi sta soglasni v tem, da pristopita, čim začeta izvrševati konvencije, določene v členu 275. saintgermainске mirovne pogodbe in členu 258. trianonske mirovne pogodbe, na podstavi državljanstva prizadetih oseb s pripomočjo ministrstev, o katerih govori člen 39., k razdelitvi imovine in bremen prejšnjih avstro-ogrskih zavodov za socialno zavarovanje, ki so poslovali na ozemljih, odstopljenih eni ali drugi obeh držav, izvzemši rente in pokojnine, že tekoče na dan, ko se podpisše ta pogodba.

Da se izvrši ta razdelitev, se morajo uporabiti za ocenitev imovinskih aktiv in bremen, izvirajočih iz zavarovalnih dajatev, načela, ki so sprejeta v konvencijah, omenjenih v prvem odstavku.

Analogno se porazdele tudi imovine in bremena na podstavi državljanstva zavarovancev in onih prejšnjih avstro-ogrskih zavodov, ki niso bili, ker so imeli sedež na ozemlju ene obeh držav pogodnic, obseženi s konvencijami, ki so že sklenjene ali bi se morale še skleniti za izvrševanje spredaj navedenih mirovni pogodb, izvzemši pokojninske zavode, ki jih imata «Tržaški Lloyd» in «Tržaška trgovinska banka».

Člen 39.

Ministrstvo za narodno gospodarstvo v kraljevini Italiji in ministrstvo za socialno politiko v

kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev določita z vzajemnim sporazumom pravila, ki bi jih bilo treba eventualno za izvrševanje tega sporazuma, zlasti pa ona, ki bi bila potrebna za uporablanje odredb o zavarovanju ob onemoglosti, starosti in smrti.

Člen 40.

Vsaka obeh držav lahko vsak čas popolnoma ali deloma odpove ta sporazum; vendar pa ostane vključ odpovedi veljaven leto dni od dne odpovedi.

Pravice do pokojnine ali rente, pridobljene v času, ko je bil ta sporazum v veljavi, se morajo spoštovati po načelih tega sporazuma, dokler ne prestanejo sami po sebi.

Člen 41.

Če se pojavi med državama pogodnicama spor o tolmačenju ali uporablanju tega sporazuma in če zahteva ena izmed njiju, da se predloži spor v rešitev razsodišču, mora pristati druga država na to celo tudi, če gre za prejudicialno vprašanje, ali je spor tak, da ga je treba predložiti razsodišču.

Razsodišče se sestavi za vsak spor tako, da imenuje vsaka obeh držav za svojega razsodnika enega svojega državljanca, obe državi pa izvolita za tretjega razsodnika pripadnika tretje prijateljske države.

Državi pogodnici si pridržujeta pravico, se za določeno dobo vnaprej zediniti o osebi, ki naj opravlja funkcije tretjega razsodnika, če nastane spor. Odločba razsodišča ima obvezno moč.

Člen 42.

Ta sporazum stopi v veljavo prvi dan prihodnjega meseca od dne, ko se ratifikaciji izmenjata. V potrditev tega so pooblaščenci podpisali ta sporazum.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo:
V. Antonijević s. r. Dr. Rybář s. r.	B. Mussolini s. r.

Končni zapisnik.

Pristopaje k podpisu občega sporazuma o reciprociteti glede socialnega zavarovanja, sklenjenega na današnji dan med visokima strankama pogodnicama, izjavlja delegacija kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev glede na člen 17. tega sporazuma po naročilu in v imenu svoje vlade: Ta vlada je pristala na to, da ne smatra dobe, ko se uživajo podpore ob brezposelnosti, za prekinitve zavarovanja, ker priznava kraljevina Italija podpore ob brezposelnosti po italijanskem zakonu tudi srbsko-hrvatsko-slovenskim državljanom. Delegacija kraljevine Italije sprejema to izjavo po naročilu in v imenu svoje vlade na znanje.

V potrditev tega so pooblaščenci podpisali ta zapisnik.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo:
V. Antonijević s. r. Dr. Rybář s. r.	B. Mussolini s. r.

Priloga I.

Konvencija o preiskovanju in pobijanju prestopkov, storjenih v obmejnih gozdih.

Člen 1.

Prestopke, ki so jih storile v obmejnih gozdih, stoječih v obmejnem pasu ene visoke stranke pogodnice, osebe, bivajoče na ozemlju druge pogodnice, so pristojna preiskovati in pobijati oblastva onega kraja, kjer je bil prestopek storjen. Vendar pa smejo zahtevati ta oblastva direktno od pristojnih oblastev ozemlja, na katerem storilec biva, naj preganjajo in pobijajo dotični prestopek.

Člen 2.

Kraljevina Italija se zavezuje, da bodo njena oblastva preganjala in pobijala prestopke, ki jih store osebe, bivajoče na njenem ozemlju, v gozdih,

ki so v obmejnih občinah kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev; ta pa se zavezuje, da hoče storiti isto glede prestopkov, ki jih store osebe, bivajoče na njenem ozemlju, v gozdih obmejnih italijanskih občin, čim zve dotično italijansko ali srbsko-hrvatsko-slovensko oblastvo za prestopke in za zahtevo, o kateri govori člen 1. Preiskovanje in pobijanje se vrši po zakonih, uporabnih na storjene prestopke na ozemlju države, ki ji pripada dotično oblastvo.

Člen 3.

Če se prijavi prestopek neposredno oblastvu na storilčevem bivališču, sme začeti to oblastvo preganjanje ter obvesti o tem oblastvo kraja, kjer je bil prestopek storjen. V tem primeru spada preiskava v pristojnost oblastva, ki jo je prvo začelo.

Razsodba, ki jo izreče pristojno oblastvo ene države, izključuje uporabo razsodbe, ki jo izreče o istem dejanju oblastvo druge države.

Člen 4.

Poravnave imajo veljavo razsodbe, najsi se nanašajo na denarno kazen ali na odškodnino.

Člen 5.

Uporablja se to konvencijo, si dajo oblastva in javni organi visokih strank pogodnic po pozitivnih zakonih svojih držav vzajemno vsako podporo in pomoč, da se navedeni prestopki kar najhitreje preganjajo in pobijajo.

Člen 6.

Oblastva države, v kateri se izreče razsodba, poberejo izrečene denarne kazni kakor tudi stroške postopanja po odbitku deleža, ki pripada eventualno prijaviteljem. Odškodnina se mora izročiti oškodovani stranki.

Člen 7.

Zapisniki in ocenitve pristojnih oblastev in javnih organov ene visoke stranke pogodnice imajo, kolikor se nanašajo na to konvencijo, na ozemlju druge države isto dokazno moč kakor akti, ki jih sestavijo oblastva in javni organi te poslednje države.

V potrditev tega so pooblaščenci podpisali to konvencijo.

Sestavljeno v Nettunu dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev:	Za kraljevino Italijo:
V. Antonijević s. r. Dr. Rybář s. r.	B. Mussolini s. r.

Sporazum

o srbsko-pravoslavni cerkvenih občinah na Reki, v Zadru in Peroju.

Njegovo Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev in Njegovo Veličanstvo kralj Italije

sta imenovala, ko sta razvidela potrebo, urediti z novimi konvencijami, ki naj bi popolnoma nadomestile sporazum, podpisan v Rimu dne 2. julija 1924., statut srbsko-pravoslavni občin na Reki, v Zadru in Peroju, zaradi izvrševanja konvencij, sklenjenih v Rimu dne 27. januarja 1924., za svoje pooblaščenice:

Njegovo Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev:

gospoda Vojislava Antonijevića, svojega izrednega poslanika in pooblaščenega ministra pri Njegovem Veličanstvu kralju Italije;

gospoda Otokarja Rybářa, izrednega poslanika in pooblaščenega ministra;

Njegovo Veličanstvo kralj Italije: gospoda Benita Mussolinija, narodnega poslanca, predsednika ministrskega sveta in ministra za zunanje posle,

ki so dogovorili, ko so izmenjali svoja pooblaščila, spoznana v dobri in pravilni obliki, to-le:

Člen 1.

Organom iztočno-pravoslavne cerkve na Reki, v Zadru in Peroju je zajamčena popolna duhovna

avtonomija. Srbsko-pravoslavne cerkve in omenjene parohije spadajo v duhovnem, cerkvenem in hierarhijskem pogledu pod episkopa v Zadru in po njem pod vrhovno srbsko-pravoslavno cerkveno oblastvo.

Člen 2.

Duhovnike za opravljanje obredov iztočno-pravoslavne cerkve v omenjenih parohijah, med katere se šteje tudi omenjeni episkop, imenujejo vrhovna srbsko-pravoslavna cerkvena oblastva.

Eksekvatura italijanske kraljevske vlade se daje tem duhovnikom brezplačno.

Člen 3.

Italijanska kraljevska vlada priznava srbsko-pravoslavnim cerkvenim občinam na Reki, v Zadru in Peroju značaj moralnih oseb in najpopolnejšo avtonomijo v njih organizaciji, administraciji in v izvrševanju imovinskih pravic vsake vrste, zajamčenih z zakoni, ki veljajo v kraljevini Italiji.

Člen 4.

Glede povečevanja svoje imovine spadajo omenjene srbsko-pravoslavne cerkvene občine pod zakone, veljavne v kraljevini Italiji, prav tako kakor druge moralne osebe, ki imajo glavni sedež v inozemstvu.

Člen 5.

Pravice kontroliranja in nadziranja, ki pripadajo po teritorialni suvereniteti državnim oblastvom nad vsemi avtonomnimi moralnimi telesi, kakor tudi pravice, ki izvirajo iz pravice eksekviture, izvršujejo oblastva kraljevine Italije.

Člen 6.

Omenjene srbsko-pravoslavne cerkvene občine morajo izdelati ali izpremeniti svoje statute, da jih prilagode odredbam tega sporazuma. Tako izdelani ali izpremenjeni statuti se predložijo v odobritev vladi kraljevine Italije.

Člen 7.

Ta sporazum se ratificira in ratifikaciji se izmenjata v Rimu.

Sporazum stopi v veljavo z dnem, ko se ratifikaciji izmenjata.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta sporazum ter pritisnili nanj svoje pečate.

Sestavljeno v Nettumu v dveh izvodih dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev: (L.S.) V. Antonijević s.r. (L.S.) Dr. Rybář s.r.

Za kraljevino Italijo: (L.S.) B. Mussolini s.r.

Sporazum

o srbsko-pravoslavni cerkveni občini v Trstu.

Njegovo Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev in Njegovo Veličanstvo kralj Italije

sta imenovala, ko sta razvidela potrebo, urediti z novimi konvencijami, ki naj bi popolnoma nadomestile sporazum, podpisan v Rimu dne 2. julija 1924., statut srbsko-pravoslavne cerkvene občine v Trstu, zaradi izvrševanja tega predmeta konvencij, sklenjenih v Rimu dne 27. januarja 1924., za svoje pooblaščenice:

Njegovo Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev:

gospoda Vojislava Antonijevića, svojega izrednega poslanika in pooblaščenega ministra pri Njegovem Veličanstvu kralju Italije;

gospoda Otokarja Rybařa, izrednega poslanika in pooblaščenega ministra;

Njegovo Veličanstvo kralj Italije:

gospoda Benita Mussolinija, narodnega poslanca, predsednika ministrskega sveta in ministra za zunanje posle,

ki so dogovorili, ko so izmenjali svoja pooblastila, spoznana v dobri in pravilni obliki, to-le:

Člen 1.

Srbsko-pravoslavni cerkveni občini v Trstu je zajamčena popolna duhovna avtonomija. Srbsko-pravoslavna cerkev in parohija v Trstu spadata v duhovnem, cerkvenem in hierarhijskem pogledu pod episkopa v Zadru in po njem pod vrhovno srbsko-pravoslavno cerkveno oblastvo.

Člen 2.

Vlada kraljevine Italije priznava srbsko-pravoslavni cerkveni občini v Trstu in njenim sedaj obstoječim napravam značaj narodnih srbsko-hrvatsko-slovenskih verskih naprav. Potemtakem se prenašajo pravice in kontrola, ki jih je vršila po statutu in veljavnih zakonih doslej kraljevska italijanska vlada, s tem sporazumom na vlado kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, nekvarno pravicam, izvirajočim iz suverenitete kraljevine Italije na ozemlju, kjer je sedež omenjene občine.

Člen 3.

Srbsko-pravoslavni cerkveni občini v Trstu je zajamčena v upravljanju njenih posestev popolna avtonomija.

Člen 4.

Glede povečevanja svoje imovine spada srbsko-pravoslavna cerkvena občina v Trstu pod zakonske predpise, ki veljajo v tem pogledu v kraljevini Italiji, prav tako kakor druge inozemske moralne osebe. Vendar pa se ji priznava pravica, svobodno pridobivati imovino z nasledstvom.

Člen 5.

Srbsko-pravoslavna cerkvena občina v Trstu mora izpremeniti svoj statut, da ga prilagodi odredbam tega sporazuma. Tako izpremenjeni statut se mora predložiti v odobritev vladi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, nato pa priobčiti kraljevski italijanski vladi.

Člen 6.

Ta sporazum se ratificira in ratifikaciji se izmenjata v Rimu.

Sporazum stopi v veljavo z dnem, ko se ratifikaciji izmenjata.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta sporazum ter pritisnili nanj svoje pečate.

Sestavljeno v Nettumu v dveh izvodih dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev: (L.S.) V. Antonijević s.r. (L.S.) Dr. Rybář s.r.

Za kraljevino Italijo: (L.S.) B. Mussolini s.r.

Dopolnilni sporazum

k odredbam, ki se nanašajo na obmejni promet in so obsežene v prilogi E k pogodbi o trgovini in ploovitvi, sklenjeni med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in kraljevino Italijo v Beogradu dne 14. julija 1924.

Njegovo Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev in Njegovo Veličanstvo kralj Italije,

prešinjena z željo, dopolniti odredbe iz priloge E pogodbe o trgovini in ploovitvi, podpisane v Beogradu dne 14. julija 1924., sta se odločila, skleniti v ta namen specialen sporazum, ter sta imenovala zategadelj za svoje pooblaščenice:

Njegovo Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev:

gospoda Vojislava Antonijevića, svojega izrednega poslanika in pooblaščenega ministra pri Njegovem Veličanstvu kralju Italije;

gospoda Otokarja Rybařa, izrednega poslanika in pooblaščenega ministra;

Njegovo Veličanstvo kralj Italije:

gospoda Benita Mussolinija, narodnega poslanca, predsednika ministrskega sveta in ministra za zunanje posle,

ki so dogovorili, ko so izmenjali svoja pooblastila, spoznana v dobri in pravilni obliki, to-le:

Člen 1.

Komisija, določena v členu 29. priloge E k pogodbi o trgovini in ploovitvi, sklenjeni med visokima strankama pogodnicama v Beogradu dne 14. julija 1924., sme ukreniti, česar je treba, da se uporablja člen 10. omenjene priloge tudi na prevoz lesa iz italijanskega obmejnega pasu do železniških postaj v Logatcu in Planini, če se ekspedira ta les po železnici s teh železniških postaj v Italijo. Komisija določi tudi točke na meji, kjer se sme les prevažati iz ene države v drugo.

Člen 2.

Prebivalci obmejnega pasu ene visoke stranke pogodnice, omenjeni pod a) člena 8. v prilogi, ki je navedena v predhodnem členu, smejo hoditi k oblastvom in prvostopnim sodiščem druge visoke stranke pogodnice, ki imajo sedež izven obmejnega pasu, v poslih glede svojih posestev v obmejnem pasu, opremljeni samo z obmejnimi kartami, ki so določene v členu 7. omenjene priloge.

Člen 3.

Pristojne uprave visokih strank pogodnic smejo skleniti specialne sporazume, da se preskrbujejo z električnim tokom od električnih central, ki že obstoje ali se zgrade na ozemlju ene visoke stranke pogodnice, potrošniki, ki stanujejo v obmejnem pasu druge pogodnice, ali javne naprave, ki so v tem pasu, všteti Zader.

V tem primeru smejo dajati uprave po skupnem sporazumu koncesije za eksploatacijo hidravličnih sil celo tudi družbam, ki pripadajo visoki stranki pogodnici, na katere ozemlju stanujejo potrošniki.

Ti sporazumi se smejo skleniti in koncesije se smejo podeljevati tudi mimo veljavnih predpisov.

Ceno kakor tudi način, po katerem se kontrolira in plačuje oddani tok, določita sporazumno dobavitelj in potrošnik.

Ta cena je oproščena vseh državnih in občinskih taks za porabo, ki ne zadevajo istočasno prebivalcev države, kjer biva dobavitelj, ali one države, kjer je poraba električnega toka za inozemstvo oproščena.

Člen 4.

Vodovod občine Planine ostane izključna lastnina te občine.

Vlada kraljevine Italije se zavezuje, da ne bo izvršila in tudi ne zahtevala v pasu tega vodovoda in v njegovi okolici, dodeljeni omenjeni kraljevini, izvršitve nobenih del ali naprav, zaradi katerih bi se kakorkoli zmanjšala količina in kakovost vode, ki jo dobiva občina Planina, ali bi se oteževalo nje dovajanje.

Vlada kraljevine Italije dovoljuje občini Planini, izvršiti v pasu tega vodovoda in v njegovi okolici dela in naprave, ki ji morejo zavarovati količino potrebne vode, če bi se pokazala iz kakršnegakoli vzroka redna količina za nezadostno.

Vlada kraljevine Italije prevzema obveznost, zajamčiti občini Planini popolno svobodo glede izvršitev vseh eventualnih del, potrebnih na sosednjih zemljiščih, da ohrani hidravlično silo vodovoda, ne da bi s tem prizadela škodo lokalnim potrebam, in dovoliti svoboden pristop tehnikom in delavcem, ki naj izvrše ta dela.

Če bi se morala dati lastnikom omenjenih zemljišč odškodnina, jo trpi občina Planina.

Prebivalci v okolici vodovoda na italijanskem ozemlju obdrže pravico, se preskrbovati z vodo iz tega vodovoda v današnji izmeri, skladno s pravili o porabi, ki veljajo za prebivalce srbsko-hrvatsko-slovenskega ozemlja, in sicer po isti ceni, ki jo plačujejo prebivalci srbsko-hrvatsko-slovenskega ozemlja.

Če je potrebna za stroške vzdrževanja in popravil vodovoda davščina in jo zahteva uprava, določi pristojni prefekt kraljevine Italije sporazumno z velikim županom kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, v katere oblasti je občina Planina:

- kolik bodi delež davščine, ki naj obremeni prebivalce na ozemlju kraljevine Italije;
- kako naj se plačuje ta davščina; in
- osebe, ki morajo plačevati to davščino.

Člen 5.

Odredbe členov 2. in 3. sporazuma o uporabljanju pokopališča v Drenovu (Reka) iz izvestnih delov obmejnih občin kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in o prenosu mrličev med Sušakom in Reko, podpisanega na današnji dan, se uporabljajo analogno tudi na prenos mrličev iz obmejnega pasu ene visoke stranke pogodnice v obmejni pas druge visoke stranke pogodnice.

Člen 6.

Če se pojavi med visokima strankama spor o tolmačenju ali uporabljanju tega sporazuma in če zahteva ena izmed njiju, da se predloži spor v rešitev razsodišču, mora pristati druga na to celo tudi, če gre za prejudicialno vprašanje, ali je spor tak, da ga je treba predložiti razsodišču.

Razsodišče se sestavi za vsak spor tako, da imenuje vsaka obeh visokih strank pogodnic za razsodnika enega svojega državljana, obe stranki pa izvolita za tretjega razsodnika pripadnika tretje prijateljske države.

Visoki stranki pogodnici si pridržujeta pravico, se za določeno dobo vnaprej zediniti o osebi, ki naj opravlja funkcije tretjega razsodnika, če nastane spor. Odločba razsodišča ima obvezno moč.

Člen 7.

Ta sporazum se ratificira in ratifikaciji se izmenjata v Rimu. V veljavo stopi mesec dni po izmeni ratifikacij ter bo veljal za ves čas, za katerega velja pogodba o trgovini in plovitvi, navedena v členu 1., izvzemši odredbe člena 4., ki ostanejo v veljavi za neomejen čas.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta sporazum ter pritiskali nanj svoje pečate.

Sestavljeno v Nettunu v dveh izvodih dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev: (L. S.) V. Antonijević s. r. (L. S.) Dr. Rybář s. r.

Za kraljevino Italijo: (L. S.) B. Mussolini s. r.

Sporazum

o turistovskem prometu v obmejnih pasih.

Njegovo Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev in Njegovo Veličanstvo kralj Italije,

prešinjena z željo, olajšati turistovski promet v obmejnih pasih obeh držav, sta se odločila, skleniti o tem specialen sporazum, ter sta imenovala zategadelj za svoje pooblaščenice:

Njegovo Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev:

gospoda Vojislava Antonijevića, svojega izrednega poslanika in pooblaščenega ministra pri Njegovem Veličanstvu kralju Italije;

gospoda Otokarja Rybača, izrednega poslanika in pooblaščenega ministra;

Njegovo Veličanstvo kralj Italije: gospoda Benita Mussolinija, narodnega poslanca, predsednika ministrskega sveta in ministra za zunanje posle,

ki so dogovorili, ko so izmenjali svoja pooblastila, spoznana v dobri in pravilni obliki, to-le:

Člen 1.

Državljanom obeh visokih strank pogodnic, ki so vpisani najmanj leto dni v društva, katerim je namen, organizirati izlete na planine, in katerih seznamek si pridržujeta priobčiti visoki stranki pogodnici druga drugi v treh mesecih od dne, ko stopi ta sporazum v veljavo, se smejo izdajati na zahtevo prizadetih društev specialne obmejne karte, skladne s tukaj priloženim obrazcem, celo tudi, če nimajo državljan, za katere gre, rednega bivališča na ozemlju obmejnega pasu.

Te karte izdajajo oblastva one visoke stranke pogodnice, na katere ozemlju je sedež društva, za katero gre, in ki so po veljavnih predpisih pristojna, izdajati obmejne karte, določene v prilogi E

k pogodbi o trgovini in plovitvi, podpisani v Beogradu dne 24. julija 1924.

Člen 2.

Karte, navedene v predhodnem členu, morajo biti vidirane, da so veljavne, od oblastev one države, na katere ozemlju se dovoljuje promet, in ki so jih pristojna izdajati. Ta oblastva smejo odkloniti vizo ali pa izjaviti, da dana viza ne velja, če se tiče oseb, katerih ponašanje ni videti miroljubno in korektno ali ki ne dajo garancije, da bodo uporabljale omenjene karte v namen, za katerega so ustanovljene.

Ta oblastva morajo priobčiti v takih primerih druga drugim odredjene ukrepe in odvzeti karte, za katere gre.

Člen 3.

Specialne obmejne karte, izdane po predhodnih členih, dajo njih naslovníkom pravico, potovati celo tudi izven predpisanih potov v mejah obmejnega pasu druge države; toda oditi smejo iz tega pasu edino zato, da pridejo do najbližjih železniških postaj.

Vendar pa ne dajo naslovníkom pravice, hoditi izven meje one province, kjer je sedež oblastva, ki je vidiralo obmejne karte.

Isto obmejno karto smejo vidirati pristojna oblastva več pokrajin.

Člen 4.

Če se prirede izleti, organizirani v skupinah nad deset oseb, se mora to predhodno javiti obmejnemu oblastvu države, kjer je sedež društva, čigar člani so ti turisti. Prestopiti pa smejo na ozemlje druge visoke stranke pogodnice samo, če so opremljeni s kartami, navedenimi v členu 1.

Ta prijava mora označiti obnem onega, ki je odgovoren pred dotičnim oblastvom in ki mu izda potrdilo o učinjeni prijavi. Ta odgovorna oseba mora prav tako obvestiti o izletu najmanj tri dni prej najbližje obmejno oblastvo države, na katere ozemlje naj se priredi izlet. To priobčilo se mora učiniti s priporočenim pismom.

Člen 5.

Osebe, opremljene s kartami, ki so omenjene v členu 1., smejo nositi s seboj navadno turistovsko opremo in hrano, potrebno za čas, dokler traja izlet. Predmetov ali življenskih potrebščin, ki spadajo pod carino, ne smejo prinašati v večji količini od one, ki utegne zadoščati za 48 ur.

Na vsako zahtevo carinskih oblastev morajo dopustiti osebno preiskavo in pregled prtljage; na vsako zahtevo pristojnih organov one države, na katere ozemlju so, se morajo legitimirati; s seboj ne smejo nositi več bankovcev, nego jih je kvantitativno in kvalitativno dovoljenih s predpisi, ki veljajo v dotičnih državah.

Osebe, opremljene s kartami, za katere gre, se ne smejo muditi na ozemlju druge države več nego tri dni. Ko ta rok poteče, se smatrajo, razen če imajo izrečno dovolilo pristojnega oblastva, za osebe brez pravičnih listin in nanje se uporabljajo obči predpisi.

Člen 6.

Obmejne karte, navedene v členu 1., se izdajajo brez takse.

Člen 7.

Ta sporazum se ratificira in ratifikaciji se izmenjata v Rimu, čimprej bo mogoče.

Ta sporazum stopi v veljavo čez mesec dni po izmeni ratifikacij ter ostane v veljavi tri leta od tega dne.

Če ne priobči ena visoka stranka pogodnica drugi dvanajst mesecev pred tem dnem namere, prekiniti učinek tega sporazuma, ostane sporazum obvezen še leto dni od dne, ko ga je ena visoka stranka pogodnica odpovedala.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta sporazum ter pritiskali svoje pečate.

Sestavljeno v Nettunu v dveh izvodih dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev: (L. S.) V. Antonijević s. r. (L. S.) Dr. Rybář s. r.

Za kraljevino Italijo: (L. S.) B. Mussolini s. r.

Priloga.

Specialna obmejna karta.

Naslovníkov podpis:

Naslovníkova fotografija.

Osebni popis: S tem se potrjuje, da je

Velikost:	g.	naslovník te karte, rojen
Rast:	v	dne . . . . .
Barva obraza:	v	pripadnik občine . . . . .
Lasje:	po poklicu	član društva . . . . .
Brada:	član društva	v . . . . .
Oči:		
Nos:		
Usta:		
Čelo:		
Posebni znaki:		

G. . . . . je po tem dovoljeno, hoditi čez mejo med italijanskim obmejnim pasom in srbsko-hrvatsko-slovenskim obmejnim pasom ter se muditi v omenjenem (italijanskem / srbsko-hrvatsko-slovenskem) pasu pokrajine . . . . . tri prihodnje dni od dne, ko je stopil vanjo.

Ta karta se ne more uporabljati za potovanje izven omenjenega (italijanskega / srbsko-hrvatsko-slovenskega) obmejnega pasu.

Ta karta velja do dne . . . . . Vsaka zloraba te karte uniči njeno veljavnost. V . . . . . dne . . . . .

Viza. Oblastvo, ki je izdalo karto.

Sporazum

o razdelitvi prejšnjih avstrijskih podmorskih telegrafskih kablov.

Njegovo Veličanstvo kralj Italije in Njegovo Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev,

prešinjena z željo, rešiti vprašanje lastnine glede prejšnjih avstrijskih podmorskih telegrafskih kablov in omogočiti v danem primeru razdelitev vrednosti teh kablov med zavezniške in pridružene države po prilogi VI. dela VIII. saintgermainske pogodbe, sta se odločila, skleniti sporazum o tem ter sta imenovala zategadelj za svoje pooblaščenice:

Njegovo Veličanstvo kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev:

gospoda Vojislava Antonijevića, svojega izrednega poslanika in pooblaščenega ministra pri Njegovem Veličanstvu kralju Italije;

gospoda Otokarja Rybača, izrednega poslanika in pooblaščenega ministra;

Njegovo Veličanstvo kralj Italije: gospoda Benita Mussolinija, narodnega poslanca, predsednika ministrskega sveta in ministra za zunanje posle,

ki so dogovorili, ko so izmenjali svoja pooblastila, spoznana v dobri in pravilni obliki, to-le:

Člen 1.

Po prilogi VI., dela VIII., saintgermainske pogodbe so nastopni prejšnji avstrijski podmorski telegrafski kabli, ki vežejo italijanska ozemlja, lastnina kraljevine Italije:

Próga	Leto položitve	Število vodov	Dolžina v metrih
1. Trst-Pulj	1909	1	122.288
2. Trst-Pulj	1910	1	132.135
3. Fasana-Brioni	1894	1	2.510
4. Pulj-Brioni	1910	1	2.140
5. Pulj-Brioni	1912	2	2.350
6. Pulj-Zader	1871	1	2.360
7. Punta Promontore-Faro Porer	1894	1	149.350
8. Čez kanal Raše (Arsa)	1910	1	1.270
9. Rabac (Istra)-Čres (Cavaline)	1912	4	22.950
10. Stupova (Istra)-Čres (Faresina)	1871	1	5.300

Odnos . . . 442.653

Proga	Leto položitve	Število vodov	Dolžina v metrih
Prenos . . . 442.653			
11. Prestova (Istra)-Čres (Faresina)	1868	1	6.200
12. Filipassi (Istra)-Čres (Faresina)	1860	1	5.820
13. Čres-Lošinj	1872	1	150
14. Čres-Lošinj	1912	4	150
15. Čres-Unie	1896	1	10.500
16. Lošinj-Sušak (Sansego)	1893	1	15.300
17. Lošinj-Sv. Peter (Školj-Osel)	1893	1	1.450
Skupaj . . . 482.223			

Člen 2.

Nastopni prejšnji avstrijski podmorski telegrafski kabli, ki vežejo srbsko-hrvatsko-slovenska ozemlja, so lastnina kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev:

Proga	Leto položitve	Število vodov	Dolžina v metrih
1. Otok Rab-otok Krk	1870	1	10.300
2. Otok Rab-otok Pag	1870	1	6.650
3. Otok Pag-kopnina	1871	1	2.500
4. Otok Pag-kopnina	1912	1	2.500
5. Otok Vir-kopnina	1875	1	300
6. Otok Vir-otok Silba	1869	1	29.980
7. Otok Molat-otok Ist	1894	1	250
8. Otok Ist-otok Silba	1894	1	8.250
9. Otok Olib-otok Silba	1894	1	3.100
10. Otok Uljan-otok Iž	1910	1	3.900
11. Otok Iž-otok Dugi-otok	1901	1	4.420
12. Otok Pasmant-dalmatinska obala	1901	1	3.990
13. Otok Žirje-otok Zlarin	1914	1	14.260
14. Otok Zlarin-dalmatinska obala	1881	1	1.990
15. Otok Prvić-dalmatinska obala	1897	1	960
16. Otok Smričnjak-otok Kamičnjak	1901	1	620
17. Otok Smričnjak-otok Kamičnjak	1901	1	620
18. Otok Šolta-otok Brač	1874	1	2.500
19. Otok Brač-dalmatinska obala	1864	1	9.500
20. Otok Brač-dalmatinska obala	1892	1	5.900
21. Otok Brač-otok Hvar	1876	1	7.280
22. Otok Hvar-otok Vis	1871	1	22.830
23. Otok Hvar-dalmatinska obala	1862	1	8.970
24. Otok Hvar-dalmatinska obala	1871	1	7.130
25. Polotok Pelješac-otok Korčula	1866	3	2.500
26. Polotok Pelješac-otok Korčula	1906	1	2.500
27. Tijesno-dalmatinska obala	1874	1	62
28. Polotok Pelješac-otok Mljet	1892	1	10.000
29. Dalmatinska obala-otok Šipan	1898	1	3.900
30. Otok Šipan-otok Lopud	1909	1	3.000
31. Otok Lopud-otok Korčula	1912	1	2.700
32. Kamenari-Lepetane	1871	1	855
33. Kamenari-Lepetane	1871	1	855
34. Kamenari-Lepetane	1871	1	855
35. Đurić-Lepetane	1909	1	700
36. Đurić-Lepetane (telefonski kabel)	1909	4	700
37. Zanetović-Rose	1886	1	3.000
38. Zanetović-Rose	1909	1	3.000
39. Bazdan-Bonić	1899	1	2.600
40. Bazdan-Bonić	1909	1	2.600
41. Stoliv-Perast	1899	1	2.500
42. Baška (Krk)-Senj (kopnina)	1885	1	10.000
Skupaj . . . 211.327			

Člen 3.

Nastopni prejšnji avstrijski podmorski telegrafski kabli, ki vežejo italijanska ozemlja s srbsko-hrvatsko-slovenskimi ozemlji, so lastnina:

a) kraljevine Italije od točke, v kateri se dotikajo zemlje na italijanskem ozemlju, do polovice dolžine vsakega kabla;

b) kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev od te poslednje točke do točke, v kateri se dotikajo zemlje na srbsko-hrvatsko-slovenskem ozemlju:

Proga	Leto položitve	Število vodov	Dolžina v metrih
1. Pulj-Šibenik	1894	1	303.150
2. Pulj-Split	1910	1	303.200
3. Selšnje (Čres)-Grecomorto (Krk)	1868	1	5.650
4. Selšnje (Čres)-Grecomorto (Krk)	1871	1	5.650
5. Otok Lošinj-otok Pag (telefonski kabel)	1912	4	30.000
6. Otok Lošinj-otok Silba	1868	1	14.960
7. Zader-otok Uljan	1901	1	4.700
8. Otok Lastovo-otok Korčula	1891	1	15.700
9. Otok Sućac-otok Korčula	1916	1	21.000
Skupaj . . . 704.010			

Člen 4.

S prizadevanjem italijanske telegrafske uprave se bo podmorski telegrafski kabel od Pulja do Šibenika dvignil in uporabljal za upostavitve zveze med Splitom in izvestno točko na italijanskem ozemlju. Vsi stroški za dviganje, spuščanje in za dele novega kabla, eventualno potrebnega za upostavitve te zveze, se porazdele med visoki stranki pogodnici.

Za podmorski kabel od otoka Sućca do otoka Korčule, ki ga je že dvignila srbsko-hrvatsko-slovenska telegrafska uprava, plača kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev kraljevini Italiji polovico vrednosti tega kabla po ocenitvi, ki jo izvrši reparacijska komisija.

Če se kabli, omenjeni v členu 3. in v tem členu, pokvarijo ali prekinejo, se morajo izvršiti čimprej potrebna popravila, katerih stroške trpita v enakih delih visoki stranki pogodnici. Dogovorjeno je, da bo izvrševala ta popravila italijanska telegrafska uprava tudi v delih, ki pripadajo kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, dokler srbsko-hrvatsko-slovenski telegrafski upravi ne bo mogoče, z lastnimi sredstvi izvrševati popravil v teh delih. Vselej, kadar bo treba popravil, ki naj se izvrše v teritorialnih vodah kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, bo prisostvoval potrebnim delom delegat srbsko-hrvatsko-slovenske telegrafske uprave.

Člen 5.

Odredbe predhodnih členov stopijo v veljavo med visokima strankama pogodnicama čez petnajst dni po izmeni ratifikacij, ki se izvrši v Rimu, čimprej bo mogoče.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta sporazum ter pritiskali nanj svoje pečate.

Sestavljeno v Nettunu v dveh izvodih dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev: Za kraljevino Italijo:

(L.S.) V. Antonijević s. r.   (L.S.) B. Mussolini s. r.
(L.S.) Dr. Rybář s. r.

§ 2.

Ta zakon stopi v veljavo, ko ga kralj podpiše, obvezno moč pa dobi z razglasitvijo v «Službenih Novinah», ko sta se predhodno izmenjali ratifikaciji.

V Beogradu, dne 8. oktobra 1928.

Aleksander s. r.

Namestnik ministra za notranje posle, minister brez portfelja: **dr. I. Šumenković s. r.**

Videl in pritisknil državni pečat   Predsednik ministrskega sveta, minister za notranje posle: **dr. Korošec s. r.**

čuvár državnega pečata, vseh ostalih ministrov.)

minister pravde: **Milorad Vujičić s. r.**

L. S.

P r i p o m b a. Instrumenti ratifikacije prednjih sporazumov so se izmenjali dne 14. novembra 1928. v Rimu.

Iz pisarne ministrstva za zunanje posle v Beogradu; Pov. br. 13.070.

Obći končni zapisnik.

V trenutku, ko so se podpisali zapisniki, sestavljeni o sklenitvi nastopnih konvencij in sporazumov:

I. dopolnilnega sporazuma k sporazumu, podpisanemu v Rimu dne 27. januarja 1924. za ureditev prometa;

II. konvencij in sporazumov, označenih v zapisniku o podpisu sporazumov, sklenjenih zaradi definitivne ureditve vseh vprašanj, ki jih je bilo rešiti, da bi se mogel popolnoma in celotno izvršiti sporazum o Reki, sklenjen v Rimu dne 27. januarja 1924.;

III. sporazumov, označenih v zapisniku o podpisu sporazumov, sklenjenih zaradi definitivne ureditve vseh vprašanj, ki jih je bilo rešiti, da bi se mogel uporabljati člen 9. sporazuma o Reki, podpisanega v Rimu dne 27. januarja 1924., kakor tudi izvestnih vprašanj, ki se tičejo srbsko-hrvatsko-slovenskih državljanov na Reki in italijanskih v Dalmaciji;

IV. konvencij in sporazumov, označenih v zapisniku o podpisu sporazumov, sklenjenih zaradi ureditve izvestnih vprašanj, ki se tičejo enako italijanskih in srbsko-hrvatsko-slovenskih državljanov, zlasti pa izvestnih vprašanj, ki izvirajo iz izvrševanja mirovnih pogodb;

so se zedinili podpisani pooblaščenici kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in kraljevine Italije, da bi jasno določili pogoje, ob katerih so ustanovili obveznosti obeh držav, o tem, da bodo obveznosti ki izvirajo za vladi rečenih držav iz zgoraj navedenih konvencij in sporazumov in iz dopolnilnih not k tem sporazumom ali iz not, izmenjenih ob podpisu teh sporazumov, veljavne in da jih bosta celotno izvrševali ena in druga stranka. Torej je dogovorjeno, da stopi katerakoli teh obveznosti v veljavo takrat, ko stopijo v veljavo vse obveznosti, za katere gre.

Ta zapisnik je sestavni del zgoraj navedenih konvencij in sporazumov ter se smatra, da sta ga sprejeli in potrdili visoki stranki pogodnici, brez posebne ratifikacije.

V potrditev tega so pooblaščenici podpisali ta zapisnik ter pritiskali nanj svoje pečate.

Sestavljeno v Nettunu v dveh izvodih dne dvajsetega julija tisoč devet sto pet in dvajsetega leta.

Za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev: Za kraljevino Italijo:

(L.S.) V. Antonijević s. r.   (L.S.) B. Mussolini s. r.
(L.S.) Dr. Rybář s. r.

*

Izmena pisem glede potrdil o izvoru, ki naj jih izdaja trgovska zbornica v Zadru.

I.

V Nettunu, dne 20. julija 1925.

Gospod minister!

Usojam se priobčiti Vaši Ekscelenci, da je moja vlada kar najpazljiveje preobrila noto, s katero je izrazila vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije svoje želje glede potrdil o izvoru, ki naj jih izdaja trgovska zbornica v Zadru.

Najsi moja vlada sedaj še ne more priznati rečeni trgovski zbornici pravice, izdajati potrdil o izvoru, razen za ono blago, ki prihaja iz Zadra ali iz drugih delov kraljevine Italije, je vendarle vzela v poštev zahtevo, da se čimbolj uprōsti postopanje, predpisano za uvoz omenjenega blaga, ter je odločila, uporabljati nanje minimalno tarifo brez potrdil o izvoru, v zmislu trgovinske pogodbe, podpisane v Beogradu dne 14. julija 1924., in dokler bo trajala ta pogodba.

Potemtakem se usojam z velikim zadostilom priobčiti Vaši Ekscelenci, da je sedaj dejanski v izvršitvenem teku ukrep, ustanoviti z naredbo generalne direkcije carin, da uživa vse blago, ki pri-

haja iz Zadra, ne glede na svoj izvor — če ne preseže njegova vrednost 5000 dinarjev — ne da bi se zahtevalo potrdilo o izvoru, koristi, določene za blago, na katero se uporabljajo minimalne carinske tarife po načelih države, ki uživa največje ugodnosti.

Izvolite sprejeti, gospod minister, zagotovilo mojega največjega spoštovanja.

V. Antonijević s. r.

Njegovi Ekscelenci
gospodu Benitu Mussoliniju,
predsedniku ministrskega sveta
in ministru za zunanje posle
Njegovega Veličanstva kralja Italije

v

Rimu.

II.

V Nettunu, dne 20. julija 1925.

Gospod minister!

Usojam se priobčiti Vaši Ekscelenci, da je vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije jako hvaležna za noto Vaše Ekscelence, s katero je izrazila vlada Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev svoje stališče glede potrdil o izvoru, ki naj jih izdaja trgovska zbornica v Zadru.

Vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije je razumela z velikim zadostilom, da se je vlada Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev, najsi ni voljna, že sedaj priznati pravice tej zbornici, izdajati potrdila o izvoru blaga, razen za ono blago, ki prihaja iz Zadra ali iz drugih delov kraljevine Italije, vendarle odločila glede na zahtevo, da se čimbolj uprōsti postopanje, predpisano za uvoz omenjenega blaga, uporabljati nanje minimalno tarifo brez potrdil o izvoru v zmislu trgovinske pogodbe, podpisane v Beogradu dne 14. julija 1924., in dokler bo trajala ta pogodba.

Sprejemaje na znanje priobčilo, da je dejanski v izvršitvenem teku ukrep, ustanoviti z naredbo generalne direkcije carin, da uživa vse blago, ki prihaja iz Zadra, ne glede na svoj izvor — če ne preseže njegova vrednost 5000 dinarjev — ne da bi se zahtevalo potrdilo o izvoru, koristi, določene za blago, na katero se uporabljajo minimalne tarife po načelih države, ki uživa največje ugodnosti, se usojam obvestiti Vašo Ekscelenco, da se vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije zahvalja za usvojene ukrepe in se nadeja, da se v bližnjem času umakne rezerva vlade Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev glede potrdil za blago, ki prihaja iz inozemstva.

Izvolite sprejeti, gospod minister, zagotovilo mojega največjega spoštovanja.

B. Mussolini s. r.

Njegovi Ekscelenci
gospodu Vojislavu Antonijeviću,
izrednemu poslaniku in pooblaščenemu ministru Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev

v

Rimu.

Izmena pisem glede prenosa mrličev med zadrskim ozemljem in obmejnimi pasom.

I.

V Nettunu, dne 20. julija 1925.

Gospod minister!

Usojam se obvestiti Vašo Ekscelenco, da pristaja vlada Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev na to, da se ne uporabljajo na prenos mrličev z zadrškega ozemlja, ki jih je treba pokopati v grobnice, postavljene na pokopališčih otoka Sv. Pavla (občina Preko) in Dikla, sanitetne, fiskalne in administrativne odredbe, predpisane za prenašanje mrličev iz inozemstva v kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev; vendar pa se morajo točno vpoštevati odredbe, določene v pravilniku mrliške policije, veljavnem v kraljevini za prenos mrličev iz kraja smrti na pokopališče, in da mora biti iz prenos oproščen vseh posmrtnih taks in carin, katerim utegnejo biti zavezani krsta,

venci, cvetice, trakovi in ostali predmeti, ki spremljajo krsto.

Obveščaje o tem Vašo Ekscelenco, prosim: Vaša Ekscelenca mi izvōli potrditi, da bo dovolila vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije, prenašati posmrtno ostanke srbsko-hrvatsko-slovenskih državljanov, umrlih v Zadru, zaradi pokopa v obmejnem pasu, ne da bi se uporabljale sanitetne, fiskalne in administrativne odredbe zakonov in pravilnikov kraljevine Italije, ki veljajo izključno za prenos mrličev v inozemstvo.

Izvolite sprejeti, gospod minister, zagotovilo mojega največjega spoštovanja.

V. Antonijević s. r.

Njegovi Ekscelenci
gospodu Benitu Mussoliniju,
predsedniku ministrskega sveta
in ministru za zunanje posle
Njegovega Veličanstva kralja Italije

v

Rimu.

II.

V Nettunu, dne 20. julija 1925.

Gospod minister!

Z noto pod današnjim datumom me je izvolila obvestiti Vaša Ekscelenca, da pristaja vlada Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev na to, da se prenašajo mrliči z zadrškega ozemlja, ki jih je treba pokopati v grobnice, postavljene na pokopališčih otoka Sv. Pavla (občina Preko) in Dikla, ne da bi se uporabljale sanitetne, fiskalne in administrativne odredbe, predpisane za prenašanje mrličev iz inozemstva v kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev; vendar pa da se morajo točno vpoštevati odredbe, določene v pravilniku mrliške policije, veljavnem v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, za prenos mrličev iz kraja smrti na pokopališče, in da mora biti ta prenos oproščen vseh posmrtnih taks in carin, katerim utegnejo biti zavezani krsta, venci, cvetice, trakovi in ostali predmeti, ki spremljajo krsto.

Sprejemaje na znanje to priobčilo, se usojam obvestiti Vašo Ekscelenco, da bo dovolila vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije, prenašati posmrtno ostanke srbsko-hrvatsko-slovenskih državljanov, umrlih v Zadru, zaradi pokopa v obmejnem pasu, ne da bi se uporabljale sanitetne, fiskalne in administrativne odredbe zakonov in pravilnikov kraljevine Italije, ki veljajo izključno za prenos mrličev v inozemstvo.

Izvolite sprejeti, gospod minister, zagotovilo mojega največjega spoštovanja.

B. Mussolini s. r.

Njegovi Ekscelenci
gospodu Vojislavu Antonijeviću,
izrednemu poslaniku in pooblaščenemu ministru Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev

v

Rimu.

Izmena pisem glede javne avtomobilne službe, ki naj se ustanovi zaradi zveze Zadra z mejnimi oblastmi.

I.

V Nettunu, dne 20. julija 1925.

Gospod minister!

Prešinjena z željo, ugoditi zahtevam prizadetega živilja, namerja vlada Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev upostaviti javno avtomobilno službo za potnike in blago, da bi vezala Zader v eni smeri s Kninom, Kistanjem, Bribirom, Benkocem, Zemunikom, v drugi smeri z Obrovcem, Karinom, Zemunikom in v tretji smeri z Novim gradom, Smilčićem, Zemunikom.

Da se doseže ta namen, bi bilo treba osnovati na dotičnih ozemljih v omenjenih smereh sporazumno kumulativne službe za potnike in za blago z direktnimi vozovi. Za smeri, v katerih ne bi bila mogoča kumulativna služba, bi bilo treba, dokler se dotične zapreke ne odpravijo, upostaviti službo z zvezo.

Vlada Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev je po drugi strani priprav-

ljena, upostaviti izključno na svoj lastni račun omenjene službe, če bi se odločila vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije, podeliti dotično koncesijo za eksploatacijo po državi.

Kraljevska vlada se torej usoja zaprositi vlado Njegovega Veličanstva kralja Italije, naj se izvoli izjaviti, ali se strinja s tem, da se odredi sestanek predstavnikov italijanske in srbsko-hrvatsko-slovenske administracije, ki bi ustanovili, katera rešitev bi bila koristnejša, da se nemudoma doseže gorenji namen. Ta sestanek naj bi bil obenem upravičen preizkusiti, ali naj se ustanovi delniška družba, sestavljena iz oseb, ki pripadajo deloma eni, deloma drugi obeh držav, in registrirana v obeh državah zaradi eksploatacije teh služb.

Izvolite sprejeti, gospod minister, zagotovilo mojega največjega spoštovanja.

V. Antonijević s. r.

Njegovi Ekscelenci
gospodu Benitu Mussoliniju,
predsedniku ministrskega sveta
in ministru za zunanje posle
Njegovega Veličanstva kralja Italije

v

Rimu.

II.

V Nettunu, dne 20. julija 1925.

Gospod minister!

Z današnjo noto me je izvolila Vaša Ekscelenca obvestiti, da namerja vlada Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev upostaviti javno avtomobilno službo za potnike in blago, da bi vezala Zader v eni smeri s Kninom, Kistanjem, Bribirom, Benkocem, Zemunikom, v drugi smeri z Obrovcem, Karinom, Zemunikom in v tretji smeri z Novim gradom, Smilčićem, Zemunikom.

Vaša Ekscelenca mi je priobčila željo svoje vlade, zvedeti, ali je zato, da se doseže ta namen, vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije po svoji strani voljna, osnovati na svojem ozemlju po državni administraciji v omenjenih smereh sporazumno z vlado Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev kumulativne službe za potnike in blago z direktnimi vozovi in, kolikor v izvestnih smereh ne bi bila mogoča kumulativna služba, upostaviti službo z zvezo, dokler se dotične zapreke ne odpravijo.

Iz omenjene note sem povzel še to, da je po drugi strani vlada Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev pripravljena, upostaviti izključno na svoj račun omenjene službe, če bi se odločila vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije, podeliti dotično koncesijo za eksploatacijo po državi.

Odgovarjaje na zastavljeno vprašanje, se usojam priobčiti Vaši Ekscelenci, da ne bo imela vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije nobene težkoče, podeliti koncesijo, za katero gre, delniški družbi, sestavljeni iz oseb, ki pripadajo deloma eni in deloma drugi obeh držav, in registrirani v obeh državah, in da daje tej rešitvi prednost pred vsemi drugimi arrangementi.

Če bi se ustanovitev take družbe ne mogla izvesti v bližnjem času, bo vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije vendarle voljna, čimprej upostaviti kumulativne službe in z zvezo, kakor je predlagano.

Torej se usojam izjaviti Vaši Ekscelenci, da pričakujem priobčilo o sklicu delegatov obeh pristojnih administracij, da odredim predstavnike kraljevine Italije, ki bi mogli sporazumno s predstavniki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ukreniti vse, kar spada v njih pristojnost, da se ostvari projekt, ki je njegova skupna korist očitna.

Ta sestanek delegatov obeh administracij bo tudi upravičen preizkusiti, ali bi kazalo določiti koncesijo za eksploatacijo po državi.

Izvolite sprejeti, gospod minister, zagotovilo mojega največjega spoštovanja.

B. Mussolini s. r.

Njegovi Ekscelenci
gospodu Vojislavu Antonijeviću,
izrednemu poslaniku in pooblaščenemu ministru Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev

v

Rimu.

Izmena pisem glede potrebnega pravilnika za uporabljanje izvestnih členov konvencije o carinskem postopanju in obmejnem prometu med Zadrom in mejnimi ozemlji, podpisane v Rimu dne 23. oktobra 1922.

I.

V Nettunu, dne 20. julija 1925.

Gospod minister!

Usojam se obvestiti Vašo Ekscelenco, da je odobrila vlada Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev pravilnik, ki ga je redigirala mešana italijansko-srbsko-hrvatsko-slovenska komisija, kateri je bilo naročeno, skleniti sporazume, potrebne za uporabljanje členov 3., 5., 6., 14. in 16. konvencije o carinskem postopanju in obmejnem prometu med Zadrom in sosednjimi ozemlji, podpisane v Rimu dne 23. oktobra 1922.

Potemtakem stopi ta pravilnik v veljavo in se začne uporabljati zaradi izvrševanja omenjene konvencije dne 1. septembra 1925.

Po drugi strani moram priobčiti Vaši Ekscelenci, da misli vlada Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev, ker je zadrsko ozemlje sedaj izven italijanskega carinskega ozemlja in ker smejo torej odredbe, obsežene v členu 35. pravilnika, uporabljati samo oblastva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, da bi se morale revidirati, če bi se začelo uporabljati carinsko postopanje na omenjeno zadrsko ozemlje.

Hvaležen bi bil Vaši Ekscelenci, če bi mi Vaša Ekscelenca zagotovila, da je vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije soglasna v tem vprašanju.

Izvolite sprejeti, gospod minister, zagotovilo mojega najodličnejšega spoštovanja.

V. Antonijević s. r.

Njegovi Ekscelenci

gospodu Benitu Mussoliniju,
predsedniku ministrskega sveta
in ministru za zunanje posle
Njegovega Veličanstva kralja Italije

v

Rimu.

II.

V Nettunu, dne 20. julija 1925.

Gospod minister!

Z današnjo noto me je izvolila obvestiti Vaša Ekscelenca, da je vlada Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev odobrila pravilnik, ki ga je redigirala mešana italijansko-srbsko-hrvatsko-slovenska komisija, kateri je bilo naročeno, skleniti sporazume, potrebne za uporabljanje členov 3., 5., 6., 14. in 16. konvencije o carinskem postopanju in obmejnem prometu med Zadrom in sosednjimi ozemlji, podpisane v Rimu dne 23. oktobra 1922., in da stopi potemtakem ta pravilnik v veljavo ter se začne uporabljati zaradi izvrševanja omenjene konvencije dne 1. septembra 1925.

Vaša Ekscelenca mi je priobčila razen tega, da misli vlada Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev, ker je zadrsko ozemlje sedaj izven italijanskega carinskega ozemlja in ker smejo torej odredbe, obsežene v členu 35. pravilnika, uporabljati samo oblastva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, da bi se morale revidirati, če bi se začelo uporabljati carinsko postopanje na omenjeno zadrsko ozemlje.

Sprejemaje to priobčilo na znanje, se usojam naznaniti Vaši Ekscelenci da je vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije soglasna v tem vprašanju.

Izvolite sprejeti, gospod minister, zagotovilo mojega najodličnejšega spoštovanja.

B. Mussolini s. r.

Njegovi Ekscelenci

gospodu Vojislavu Antonijeviću,
izrednemu poslaniku in pooblaščenemu
ministru Njegovega Veličanstva kralja
Srbov, Hrvatov in Slovencev

v

Rimu.

V Nettunu, dne 20. julija 1925.

Gospod minister!

Kakor sem zvedel, se je pokazalo ob parafiranju občega sporazuma o odškodninah, ki jih je treba izplačati z ene in z druge strani v zvezi z vojaškimi rekvizicijami, izvršenimi po rednih četah vojsk obeh držav, da imajo nekateri državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev terjatve, izvirajoče iz takih rekvizicij, ki so bile zoper nje izvršene na Reki.

Želeča, upostaviti odnošaje popolnega soglasja med italijanskim in srbsko-hrvatsko-slovenskim življenjem na Reki in v njeni okolici, in zato, da bi podala dokaz svojih čuvstev, je odredila vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije, česar je treba, da se nemudoma likvidirajo in izplačajo vsote, o katerih se dokaže, da so dolžne srbsko-hrvatsko-slovenskim državljanom za omenjene rekvizicije. To nalogo je poverila komisiji, ki naj likvidira in izplača italijanskim državljanom vsote, dolžne za rekvizicije istega značaja.

Po prejetih podatkih je dala kraljevska vlada omenjeni komisiji na razpolago za izplačilo državljanom obeh držav, imajočim posestva, pravice in koristi na Reki, ki so bile predmet ene izmed rekvizicij, določenih z omenjenim sporazumom, vsoto 3.500.000 (tri milijone pet sto tisoč) lir. Kar se tiče odškodnin, ki naj se dodele srbsko-hrvatsko-slovenskim državljanom, bo kraljevska vlada jako rada vpoštevala sugestije, ki jih ji izvoli priobčiti vlada Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije bo Vaši Ekscelenci hvaležna, če dobi od vlade Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev zagotovilo, da se izplačajo vsi srbsko-hrvatsko-slovenski upravičenci, ki so imeli na Reki posestva ter so upniki proti kraljevskim upravam, celotno in brez pridržka z nakazili, ki jih izvrši komisija v breme gorenje vsote, in da jim ni potem iz tega naslova ničesar več terjati — vse to nekvarno pravico, ki bi mogle pripadati svojem obeh držav, kolikor morata izterjati izvestne vsote za rekvizicije, ki so se izvršile na drugih ozemljih obeh držav ali ki so že predmet specialne likvidacije.

Zaradi tega bodo seveda uprave kraljevine Italije oproščene vsake odgovornosti proti onim, ki imajo do tega pravico iz kakršnegakoli naslova.

Izvolite sprejeti, gospod minister, zagotovilo mojega največjega spoštovanja.

B. Mussolini s. r.

Njegovi Ekscelenci

gospodu Vojislavu Antonijeviću,
izrednemu poslaniku in pooblaščenemu
ministru Njegovega Veličanstva kralja
Srbov, Hrvatov in Slovencev

v

Rimu.

V Nettunu, dne 20. julija 1925.

Gospod minister!

Iz današnje note, s katero me je izvolila Vaša Ekscelenca opozoriti na to, da se je pokazalo ob parafiranju občega sporazuma o odškodninah, ki jih je treba izplačati z ene in druge strani v zvezi z vojaškimi rekvizicijami, izvršenimi po rednih četah vojsk obeh držav, da imajo nekateri državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev terjatve, izvirajoče iz takih rekvizicij, ki so bile izvršene na Reki zoper srbsko-hrvatsko-slovenske državljane.

Vaša Ekscelenca mi je izvolila poleg tega priobčiti, da je odredila vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije, želeča, upostaviti odnošaje popolnega soglasja med italijanskim in srbsko-hrvatsko-slovenskim življenjem na Reki in v njeni okolici, in zato, da bi podala dokaz svojih čuvstev, česar je treba, da likvidiraj in izplačaj vsote, dolžne na podstavi rekvizicij zoper srbsko-hrvatsko-slovenske državljane v tem mestu, takoj komisija, odrejena za likvidacijo in izplačilo vsot, dolžnih italijanskim državljanom za rekvizicije istega značaja.

Iz note Vaše Ekscelence vidim tudi, da je dala kraljevska vlada po prejetih podatkih rečeni komisiji na razpolago za izplačilo svojem obeh držav, imajočim na Reki posestva, pravice in koristi, ki so bile predmet ene izmed rekvizicij, določenih z omenjenim sporazumom, vsoto 3.500.000 (tri milijone pet sto tisoč) lir.

Sprejemaje na znanje to priobčilo in pa vabilo, naj se priobčijo kraljevski vladi sugestije o odškodninah, ki jih je nakazati od te vsote srbsko-hrvatsko-slovenskim državljanom, se usojam obvestiti Vašo Ekscelenco, da je moja vlada jako genila iniciativa kraljevske vlade, ki bo brezdvomno najugodnejše vplivala na odnošaje popolnega soglasja, glede katerih bi obe vladi radi videli, da se ustanove med njiju dotičnimi državljani na Reki. Obenem zagotavljam Vašo Ekscelenco, da se izplačajo vsi srbsko-hrvatsko-slovenski upravičenci, ki so imeli na Reki posestva ter so upniki proti kraljevskim upravam, celotno in brez pridržka z nakazili, ki jih izvrši komisija v breme gorenje vsote, da jim ni potem iz tega naslova ničesar več terjati — vse to nekvarno pravico, ki bi mogle pripadati svojem obeh držav, kolikor morata izterjati izvestne vsote za rekvizicije, ki so se izvršile na drugih ozemljih obeh držav ali ki so že predmet posebne likvidacije.

Uprave kraljevine Italije bodo seveda s tem oproščene proti onim, ki imajo pravice, vsake odgovornosti za dolgove, za katere gre.

Izvolite sprejeti, gospod minister, zagotovilo mojega največjega spoštovanja.

V. Antonijević s. r.

Njegovi Ekscelenci

gospodu Benitu Mussoliniju,
predsedniku ministrskega sveta
in ministru za zunanje posle
Njegovega Veličanstva kralja Italije

v

Rimu.

*

V Rimu, dne 21. julija 1925.

Gospod minister!

Z noto z dne 20. t. m. sem se usodil potrditi Vaši Ekscelenci, da ne bo jemala komisija, ki ima nalogo, likvidirati in izplačati vsote, dolžne svojem kraljevine Italije in kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev za rekvizicije, ki so jih izvršile na Reki redne kraljevske čete, v postopanje terjatev za one rekvizicije, ki so bile ali izvršene na drugih ozemljih ali pa so že predmet specialne likvidacije, ker niso ogrožene v tem pogledu pravice do dotične odškodnine državljanov, za katere gre.

Da ne bo nobenega dvoma, hitim priobčiti Vaši Ekscelenci, da se nanašajo omenjene rezerve samo na svoje obeh držav in da bi se morale torej postaviti med terjatve, predložene v likvidacijo po komisiji, tudi terjatve za povračilo škod, prizadetih ob rekvizicijah posestvom ali objektom, ki pripadajo sedaj državi Srbov, Hrvatov in Slovencev, in sicer: železniškemu omrežju in zgradbam uprave srbsko-hrvatsko-slovenskih železnic na Brajdici in ob proggi od Sušaka do Sv. Kuzme, skladišču za telegrafski in telefonski material na Brajdici in lazaretu v Martinšćici.

Usojam se prav tako priobčiti Vaši Ekscelenci, da je vrednost škod, nastalih iz rekvizicij, za katere gre, počez ugotovljena definitivno z enim milijonom lir.

Omenjena komisija bi morala vzeti navedene terjatve v postopanje. Po drugi strani je smatrati terjatve, ki se nanašajo na rečene odškodnine in ki so še pri oblastvih, pristojnih za specialne likvidacije, za poravnane s plačilom enega milijona lir, ki ga je vračunati v ona nakazila, katera so določena z omenjeno noto in ki jih mora izvršiti omenjena komisija.

Izvolite sprejeti, gospod minister, zagotovilo mojega največjega spoštovanja.

V. Antonijević s. r.

Njegovi Ekscelenci

gospodu Benitu Mussoliniju,
predsedniku ministrskega sveta
in ministru za zunanje posle
Njegovega Veličanstva kralja Italije

v

Rimu.

*

V Rimu, dne 21. julija 1925.

Gospod minister!

Prejel sem noto pod današnjim dnem, s katero mi je Vaša Ekscelenca potrdila, da ne bo jemala komisija, ki ima nalogo, likvidirati in izplačati vsote, dolžne državljanom kraljevine Italije in kra-

ljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev za rekvizicije, ki so jih izvršile na Reki redne kraljevske čete, v postopanje terjatev za one rekvizicije, ki so bile ali izvršene na drugih ozemljih ali pa so že predmet specialne likvidacije, ker niso ogrožene v tem pogledu pravice do dotične odškodnine državljanov, za katere gre.

Da ne bo nobenega dvoma, hitim potrditi Vaši Ekscelenci, da se nanašajo omenjene rezerve samo na svoje obeh držav in da se torej postavijo med terjatve, predložene v likvidacijo po komisiji, tudi terjatve za povračilo škod, prizadetih ob rekvizicijah posestvom ali objektom, ki pripadajo sedaj državi Srbov, Hrvatov in Slovencev, in sicer: železniškemu omrežju in zgradbam uprave srbsko-hrvatsko-slovenskih železnic na Brajdici in ob progi od Sušaka do Sv. Kuzme, skladišču za telegrafski in telefonski material na Brajdici in lazaretu v Martinšćici.

Usojam se prav tako potrditi Vaši Ekscelenci, da je vrednost škod, nastalih iz rekvizicij, za katere gre, počez ugotovljena definitivno z enim milijonom (1.000.000) lir.

Omenjena komisija bo vzela navedene terjatve v postopanje. Po drugi strani je smatrati terjatve, ki se nanašajo na rečene odškodnine in ki so še pri oblastvih, pristojnih za specialne likvidacije, za poravnane s plačilom enega milijona lir, ki ga je vračunati v ona nakazila, katera so določena z omenjeno noto in ki jih mora izvršiti omenjena komisija.

Izvolite sprejeti, gospod minister, zagotovilo mojega največjega spoštovanja.

B. Mussolini s. r.

Njegovi Ekscelenci

gospodu Vojislavu Antonijeviću,
izrednemu poslaniku in pooblaščenemu
ministru Njegovega Veličanstva kralja
Srbov, Hrvatov in Slovencev

v

Rimu.

V Nettunu, dne 20. julija 1925.

Gospod minister!

Vlada Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev je bila tako prijazna, da mi je poslala z noto z dne 16. t. m. seznamek moralnih in fizičnih oseb, ki so pretrpele škode v Trstu zbog odvzema ali zbog dejanj druge vrste ob okolnostih in v času, določenih s konvencijo o restituciji posestev, pravic in koristi, podpisano v Beogradu dne 12. avgusta 1924.

Najsi ta konvencija še ni ratificirana, je ugotovila kraljevska vlada, ker po vsej pravici ne dvomi, da se izvrši nje ratifikacija v bližnjem času, okolnosti, ob katerih so bile te škode prizadete. Osebe, od katerih bi se moglo zahtevati, naj vrnejo stvari v isto stanje, v katerem so bile pred dejanji, za katera gre, so zanikale obstoj pogojev, ob katerih bi se mogla ugotoviti odgovornost glede zahtevanih restitucij in reparacij. Da pa se odpravi vsak razlog spora in se ugotovi želja kraljevske vlade, olajšati vsako praktično rešitev, ki bi mogla biti določena za likvidacijo nerešenih vprašanj, se ponuja ureditev na prijateljski način. Določena je vsota 5.300.000 (pet milijonov tri sto tisoč) lir, da se izključi vsaka zahteva povračila ali likvidacije odškodnin za vse poškodbe posestev, pravic ali koristi državljanov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Trstu v času po premirju.

Če se ta predlog sprejme, poskrbi vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije za to, da položi vladni Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev gorenjo vsoto v treh mesecih od dne, ko se ji priobči, da je omenjena konvencija ratificirana.

Izvolite sprejeti, gospod minister, zagotovilo mojega največjega spoštovanja.

B. Mussolini s. r.

Njegovi Ekscelenci

gospodu Vojislavu Antonijeviću,
izrednemu poslaniku in pooblaščenemu
ministru Njegovega Veličanstva kralja
Srbov, Hrvatov in Slovencev

v

Rimu.

V Nettunu, dne 20. julija 1925.

Gospod minister!

Vaša Ekscelenca je bila tako prijazna, da mi je odgovorila z današnjo noto na noto z dne 16. t. m., s katero se je usodila moja vlada izročiti Vaši Ekscelenci seznamek moralnih in fizičnih oseb, ki so pretrpele škodo v Trstu zbog odvzema ali zbog dejanj druge vrste ob okolnostih in v času, določenih s konvencijo o restituciji posestev, pravic in koristi, podpisano v Beogradu dne 12. avgusta 1924.

Vaša Ekscelenca mi je izvolila priobčiti, da je ugotovila kraljevska vlada, najsi ta konvencija še ni ratificirana, ker po vsej pravici ne dvomi, da se izvrši nje ratifikacija v bližnjem času, okolnosti, ob katerih so bile te škode prizadete. Vaša Ekscelenca mi je nadalje priobčila, da so osebe, od katerih bi se moglo zahtevati, naj vrnejo stvari v isto stanje, v katerem so bile pred dejanji, za katera gre, zanikale obstoj pogojev, ob katerih bi se mogla ugotoviti odgovornost glede zahtevanih restitucij in reparacij.

Iz note Vaše Ekscelence pa vendarle vidim, da se zato, da se odpravi vsak razlog spora in se ugotovi želja kraljevske vlade, olajšati vsako praktično rešitev, ki bi mogla biti določena za likvidacijo nerešenih vprašanj, ponuja ureditev na prijateljski način. Po razložitvi Vaše Ekscelence je določena vsota 5.300.000 (pet milijonov tri sto tisoč) lir, da se izključi vsaka zahteva povračila ali likvidacije odškodnin za vse poškodbe posestev, pravic ali koristi državljanov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Trstu v času po premirju.

Ker mi je Vaša Ekscelenca naposled zagotovila, da poskrbi vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije za to, da položi vladni Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev gorenjo vsoto v treh mesecih od dne, ko se ji priobči, da je omenjena konvencija ratificirana, sprejemam to priobčilo na znanje ter se usojam obvestiti Vašo Ekscelenco, da je spoznala moja vlada te predloge za zadovoljive.

Potemtakem hitim tudi jaz, dati Vaši Ekscelenci zagotovilo, da je moja vlada popolnoma soglasna in da sprejema predlog, za katerega gre.

Izvolite sprejeti, gospod minister, zagotovilo mojega največjega spoštovanja.

V. Antonijević s. r.

Njegovi Ekscelenci

gospodu Benitu Mussoliniju,
predsedniku ministrskega sveta
in ministru za zunanje posle
Njegovega Veličanstva kralja Italije

v

Rimu.

V Nettunu, dne 20. julija 1925.

Gospod minister!

Ker se je uredilo s sporazumom o zaposlovanju delavcev, ki sta ga podpisali danes kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev in kraljevina Italija, po vzajemnosti, zaposlovanje samo onih uslužbencev in delavcev, ki so bili zaposleni v obeh državah v dobi, navedeni v omenjenem sporazumu, je izrazila vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije po svoji delegaciji med pogajanja željo, da bi se priznale naknadne olajšave tudi glede zamenjavanja italijanskih delavcev, o katerih govori drugi odstavek člena 1. spredaj označenega sporazuma, kar je za pravilno funkcioniranje italijanskih industrijskih podjetij v Dalmaciji neizogibno potrebno.

Prešinjena z željo, ustvariti z Italijo čim pristrčnejše ekonomske odnose, me pooblašča vlada Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev, priobčiti Vaši Ekscelenci, da bo dopustila vselej, kadar bi v prejšnji kraljevini Dalmaciji spredaj omenjeni delavci in uslužbenci, italijanski državljani, kvalificirani po izpričevalih strokovnih šol ali izpričevalu o pomočniškem izpitu, njih zameno z drugimi prav tako kvalificiranimi delavci ali uslužbenci, italijanskimi državljani, ne da bi bilo treba predhodnega pristanka.

Ker sem dobil to pooblastitev ob pogoju vzajemnosti, pri čemer pa se je vzela v poštev razlika v potrebah obeh držav, se nadejam od Vaše Ekscelence zagotovila, da bo dopuščala vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije v svojih službah na Reki, ne da bi bilo treba predhodnega pristanka,

zamenjavanje vseh srbsko-hrvatsko-slovenskih uslužbencev, danes zaposlenih na Reki, za druge uslužbence, srbsko-hrvatsko-slovenske državljane, ki stanujejo na Reki ali v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, prav tako pa tudi zamenjavanje vseh srbsko-hrvatsko-slovenskih delavcev, ki so istotako danes zaposleni na Reki in ki stanujejo na obmejnem ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, za druge delavce, srbsko-hrvatsko-slovenske državljane, ki stanujejo na istem ozemlju. Ob taki zameni bi se kajpada zamenjani delavci ne mogli sklicevati na izjeme od običnih odredb.

Umeje se, da velja ta engagement, dokler se bo izvrševal danes podpisani sporazum o delavcih, na katerega se nanaša.

Izvolite sprejeti, gospod minister, zagotovilo mojega najodličnejšega spoštovanja.

V. Antonijević s. r.

Njegovi Ekscelenci

gospodu Benitu Mussoliniju,
predsedniku ministrskega sveta
in ministru za zunanje posle
Njegovega Veličanstva kralja Italije

v

Rimu.

V Nettunu, dne 20. julija 1925.

Gospod minister!

Ker se je uredilo s sporazumom o zaposlovanju delavcev, ki sta ga podpisali danes kraljevina Italija in kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, po vzajemnosti, zaposlovanje samo onih uslužbencev in delavcev, ki so bili zaposleni v obeh državah v dobi, navedeni v omenjenem sporazumu, je izrazila vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije po svoji delegaciji med pogajanja željo, da bi se priznale naknadne olajšave tudi glede zaposlovanja italijanskih delavcev, o katerih govori drugi odstavek člena 1. spredaj označenega sporazuma, kar je za pravilno funkcioniranje italijanskih industrijskih podjetij v Dalmaciji neizogibno potrebno.

Kakor mi je priobčila Vaša Ekscelenca, je vlada Njegovega Veličanstva kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev prešinjena z željo, ustvariti z Italijo čim pristrčnejše ekonomske odnose, in zato je pooblastila Vašo Ekscelenco, mi priobčiti, da bo dopustila vselej, kadar bi v prejšnji kraljevini Dalmaciji spredaj omenjeni delavci in uslužbenci, italijanski državljani, kvalificirani po izpričevalih strokovnih šol ali izpričevalu o pomočniškem izpitu, iz kakršnegakoli razloga zapustili svojo službo, njih zameno z drugimi prav tako kvalificiranimi delavci ali uslužbenci, italijanskimi državljani, ne da bi bilo treba predhodnega pristanka.

Vaša Ekscelenca mi je še priobčila, da je dobila to pooblastitev ob pogoju vzajemnosti, pri čemer pa se je vzela v poštev razlika v potrebah obeh držav.

Sprejemaje to priobčilo na znanje, se usojam zagotoviti Vašo Ekscelenco, da bo dopuščala vlada Njegovega Veličanstva kralja Italije v svojih službah na Reki, ne da bi bilo treba njenega predhodnega pristanka, zamenjavanje vseh srbsko-hrvatsko-slovenskih uslužbencev, zaposlenih danes na Reki, za druge uslužbence, državljane kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki stanujejo na Reki ali v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, prav tako pa tudi zamenjavanje vseh srbsko-hrvatsko-slovenskih delavcev, ki so istotako danes zaposleni na Reki in ki stanujejo na obmejnem ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, za druge delavce, srbsko-hrvatsko-slovenske državljane, ki stanujejo na istem ozemlju. Ob taki zameni bi se kajpada zamenjani delavci ne mogli sklicevati na izjeme od običnih odredb.

Umeje se, da velja ta engagement, dokler se bo izvrševal danes podpisani sporazum o delavcih, na katerega se nanaša.

Izvolite sprejeti, gospod minister, zagotovilo mojega najodličnejšega spoštovanja.

B. Mussolini s. r.

Njegovi Ekscelenci

gospodu Vojislavu Antonijeviću,
izrednemu poslaniku in pooblaščenemu
ministru Njegovega Veličanstva kralja
Srbov, Hrvatov in Slovencev

v

Rimu.